

*ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та
страхування
д.е.н., доцент
Володимир
СИБІРЦЕВ
«___» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Залучення коштів банками: інструменти та оцінка
ефективності»

Виконала: здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти 2 курсу, групи ФС-20М
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Дерев'янка Катерина Олегівна _____

Керівник: кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Кравченко Вікторія Петрівна _____

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
кафедри
економічної теорії, маркетингу та економічної
кібернетики
Загребя Максим Михайлович _____

Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Ступінь вищої освіти магістр
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

—
 «__» _____ 20__
 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дерев'янка Катерині Олегівні

1. Тема роботи «Залучення коштів банками: інструменти та оцінка ефективності».
 Керівник роботи Кравченко Вікторія Петрівна, к.е.н., доцент
 затверджені наказом ЦНТУ від «02» серпня 2021 року №35/13.
2. Строк подання студентом роботи 03.12.2021 р.
3. Вихідні дані до роботи Законодавчо-нормативні матеріали, статистична інформація, публічна фінансова звітність банківської установи, наукова література, навчальні, монографічні та періодичні видання за темою дослідження.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки:
Теоретичні підходи до формування та реалізації залучення коштів в банках.
Оцінка ефективності залучених коштів АТ КБ "ПРИВАТБАНК".
Шляхи покращення оцінки ефективності залучених КОШТІВ АТ КБ "ПРИВАТБАНК".
5. Перелік графічного матеріалу:
таблиці - 34, рисунки- 15

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання виконав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	до 04.10.2021 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	до 18.10.2021 р.	
3.	Підготовка та подання науковому керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	до 29.10.2021 р. до 08.11.2021 р. до 19.11.2021 р. до 22.11.2021 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	до 26.11.2021 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника. Одержання відгуку	до 29.11.2021 р.	
6.	Подання електронного варіанту роботи на перевірку на антиплагіат	до 10.12.2021 р.	
7.	Подання роботи зав. кафедрою на перевірку	до 15.12.2021 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписки, опубліковані статті. Нормо-контроль секретаря ЕК	за 5 днів до захисту	
9.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень зав. кафедрою. Допуск роботи до захисту	за 3 дні до захисту	
10.	Подання роботи, рецензій та документів до ЕК	за день до захисту	
11.	Захист роботи	за графіком	

Дата видачі завдання:

«___» _____ 20__ р.

(підпис керівника)

Кравченко В.П.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

«___» _____ 20__ р.

(підпис здобувача)

Дерев'янко К.О.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дерев'янюк К.О. Залучення коштів банками: інструменти та оцінка ефективності. Рукопис.

Випускна кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2021.

У роботі досліджено теоретико-методичні та прикладні ПІДХОДИ до формування та реалізації залучення коштів в банках. Надано оцінку фінансового стану та ефективності залучених коштів АТ КБ "ПриватБанк". Запропоновано шляхи покращення оцінки ефективності залучених коштів АТ КБ "ПриватБанк".

Запропоновано методику прогнозування відсоткової ставки в банках, розроблено прогнозні моделі відсоткової депозитної та кредитної ставок банку і облікової ставки НБУ та удосконалено етапи оцінки ефективності залучених коштів банком.

Розроблено рекомендації до етапів оцінки ефективності залучених коштів банком, з врахуванням моделей прогнозування відсоткових ставок з метою мінімізації ризиків та прийняття обґрунтованих рішень, щодо залучення коштів та їх розподілу.

Ключові слова: залучені кошти, ресурси, депозити, пасиви, методи оцінки, ефективність, відсоткова ставка, прогноз, економіко математичне моделювання.

ANNOTATION

Derevyanko K.O. Fundraising by banks: tools and performance assessment. Manuscript.

Graduation qualification work on the second (master's) level of higher education in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". - Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2021.

Theoretical-methodical and applied approaches to the formation and implementation of fundraising in banks are investigated in the work. An assessment of the financial condition and efficiency of borrowed funds of JSC CB "PrivatBank" is given. Ways to improve the assessment of the effectiveness of borrowed funds of JSC CB "PrivatBank" are proposed.

The method of forecasting the interest rate in banks is proposed, the forecast models of the bank's interest rate deposit and credit rates and the NBU discount rate are developed and the stages of assessing the efficiency of the bank's borrowed funds are improved.

Recommendations for the stages of assessing the effectiveness of borrowed funds by the bank have been developed, taking into account models of forecasting interest rates in order to minimize risks and make informed decisions on raising funds and their distribution.

Key words: attracted funds, resources, deposits, liabilities, valuation methods, efficiency, interest rate, forecast, economic and mathematical modeling.

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ В БАНКАХ	7
1.1.	Депозитна політика банків: сутність та значення	7
1.2.	Інструменти та методи управління залученими коштами в банках	14
1.3.	Критерії оцінки ефективності залучених коштів в банках	20
РОЗДІЛ 2	ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕНИХ КОШТІВ АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	30
2.1.	Характеристика ресурсного потенціалу банку	30
2.2.	Аналіз фінансового стану банку	37
2.3.	Аналіз та оцінка ефективності формування та розподілу залучених коштів банком	54
РОЗДІЛ 3.	ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕНИХ КОШТІВ АТ КБ "ПРИВАТБАНК"	69
3.1.	Обґрунтування впливу факторів на залучення коштів банками	69
3.2.	Методика моделі прогнозування відсоткових ставок у банку	74
3.3.	Удосконалення методу оцінки ефективності залучених коштів банком	86
ВИСНОВКИ		90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		94
ДОДАТКИ		101

ВСТУП

Актуальність. Із посиленням конкуренції на ринку банківських послуг усе актуальнішим стає питання способів залучення коштів. Банківська сфера динамічно розвивається, а тому залучення коштів відбувається як за допомогою традиційних, так і за альтернативних методів та інструментів.

Передумовою ефективної діяльності банку є створення відповідної ресурсної бази, тобто сукупності грошових коштів, що надходять у розпорядження банку з різних джерел та використовуються ним для здійснення активних операцій.

Основна частина банківських ресурсів утворюється за рахунок залученими коштами банком. Обсяг залучених коштів банками залежить від ліквідності, рентабельності та його стійкості. Для досягнення банком бажаного результату, необхідно постійно підтримувати високий сервіс клієнтів, пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу.

У зв'язку з цим, розвиток залучених коштів банком неможливо забезпечити без: обґрунтованої депозитної політики, впровадження новітніх фінансових інструментів та удосконалення методичних підходів до оцінки їх ефективності з метою мінімізації впливу процентного ризику.

Тому, для ефективного формування залучених коштів та забезпечення їх розподілу з метою підвищення ліквідності, банки мають провадити ефективну та гнучку систему управління ресурсами з урахуванням ризиків.

Огляд літератури з теми дослідження. Значний внесок у вивчення ресурсів банків та методів управління ними зробили такі вітчизняні науковці: Т. Андрушків, О. Дзюблюк, А. Мороз, А. Герасимович, М. Коваленко, А. Єпіфанов, С. Еш та ін.

Проблемам формування ефективної депозитної політики комерційних банків присвячені дослідження: О. Нечитайло, Н. Радченко, Л. Примостка та інші.

У своїх працях вони досліджували теоретичні засади формування банківських ресурсів, процес проведення та мобілізації депозитних вкладів та їхній вплив на ресурсну базу банків.

Завдяки їхнім розробкам сучасного змісту та розвитку набула теорія та практика механізму формування, розміщення та управління банківськими ресурсами. Віддаючи належне роботі цих вчених, слід підкреслити, що необхідність вивчення цього питання залишається актуальною.

Від ефективного формування та розподілу банківських ресурсів залежать обсяги очікуваних прибутків. Втримувати існуючі та нарощувати в подальшому залучені ресурси зумовлюють удосконалення сучасних методів оцінки їх ефективності.

Об'єктом дослідження є процеси управління залученими коштами АТ КБ "ПРИВАТБАНК".

Предметом дослідження є теоретико-методологічні підходи до оцінки ефективності формування та розподілу залученими коштами банком.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних підходів та практичного застосування, щодо оцінки ефективності формування та розподілу залучених коштів банківських установ та напрямів їх покращення.

Для досягнення поставленої мети виконано наступні завдання:

- досліджено теоретичні підходи до формування та реалізації залучення коштів в банках;
- надана оцінка ефективності залучених коштів АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
- запропоновано шляхи покращення оцінки ефективності залучених коштів АТ КБ "ПРИВАТБАНК".

Методи дослідження. Для розкриття та уточнення сутності залученого потенціалу банків використано структурно-функціональний метод і методи теоретичного узагальнення; аналіз та оцінку ефективності залучених коштів АТ КБ "ПРИВАТБАНК" та його фінансового стану здійснено на основі

використання економіко-статистичних методів: порівняння, групування та методів економічного аналізу; у процесі вивчення динаміки змін та встановлення взаємозв'язку між складовими ресурсної бази застосовано графічний метод.

Інформаційна база роботи. Статистичну основу дослідження складають статистичні матеріали Національного банку України, Державного комітету статистики України, періодичних видань Національного банку України, річна звітність АТ КБ "ПРИВАТБАНК", наукові праці вітчизняних економістів, присвячені проблемам ресурсного забезпечення банків України, електронні ресурси Інтернету з питань діяльності банків України.

Наукова новизна роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні комплексу питань, пов'язаних з оцінкою ефективності залучених коштів на прикладі АТ КБ "ПРИВАТБАНК". Безпосередньо в процесі дослідження одержано такі результати:

- обґрунтовано вплив факторів на залучення коштів банками
- запропоновано методику прогнозування відсоткової ставки в банках;
- розроблено прогнозні моделі відсоткової депозитної та кредитної ставок банку і облікової ставки НБУ;
- отримало подальшого розвитку удосконалення етапів оцінки ефективності залучених коштів банком.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що запропоновані розробки формують відповідні підходи до оцінки ефективності залучених коштів у банку. Реалізація викладених рекомендацій дозволить банку орієнтуватися у виборі ефективного формування та розподілу залученими коштами.

Публікації. Результати дослідження кваліфікаційної роботи апробовані на IV Міжнародній науково-практичній конференції: «Фінансово-кредитний

механізм розвитку економіки та соціальної сфери», 9 грудня 2021 року, м. Кропивницький.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 112 сторінки комп'ютерного тексту, у тому числі 34 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 59 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ В БАНКАХ

1.1. Депозитна політика банків: сутність та значення

У банківській системі України в активних операціях банків домінуючу позицію займають кредитні операції, які забезпечують прибуток банку. Але рівень розвитку кредитного ринку визначають передумови формування та реалізації депозитного потенціалу банківської системи, який забезпечує ресурсами банківські установи і розвиток кредитного ринку.

Вклад (депозит) - це грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору.

Вкладна (депозитна) операція - операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від вкладників на їх рахунки в банку на договірних засадах або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними сертифікатами. Операції банків з банківськими металами здійснюються або з фізичною поставкою банківських металів, або без фізичної поставки банківських металів відповідно до нормативно-правових актів Національного банку України з питань здійснення операцій з валютними цінностями [36].

Розглянемо різні підходи до трактування поняття депозитної політики.

Депозитна політика банку – система заходів банку із формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази [19 с. 212].

Депозитна політика банківської установи ґрунтується на дослідженні досягнутого рівня розвитку депозитних відносин банку з клієнтами і націлена на їх удосконалення та розвиток. Комерційному банку важливо розробляти депозитну політику насамперед тому, що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організовувати взаємини між банком і його клієнтами щодо зворотного руху коштів [15, с. 127].

Депозитна політика — це складне економічне явище, її суть розглядають як у широкому, так і у вузькому значеннях. У широкому — депозитну політику комерційного банку характеризують як стратегію і тактику банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом.

Під депозитною політикою у вузькому значенні розуміють стратегію і тактику банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності [9, с. 98].

Із урахуванням специфіки депозитної політики, основною метою її здійснення є залучення як найбільшого обсягу депозитних ресурсів за найнижчою ціною. Досягнення цієї мети фактично сприятиме створенню необхідних передумов і для досягнення основної мети діяльності будь-якого банку — одержання максимального прибутку. Таким чином, депозитна політика банку є складовою частиною банківської стратегії, яку реалізують через механізм фінансового менеджменту банку [1, с. 4].

Депозитна політика банку — це комплекс стратегічних та тактичних дій банку, направлених на розширення обсягів депозитних ресурсів банку та зміни їх якісного складу за строками і обсягами. Це той набір інструментів та заходів, які використовуватиме банківська установа при роботі із існуючими та потенційними своїми клієнтами. В залежності від того, який набір інструментів та заходів обере та чи інша банківська установа, і залежатиме її успіх на шляху до залучення депозитних ресурсів на свої рахунки [16].

Існуючі точки зору щодо значення сутності поняття «депозитна політика» наведені в табл. 1.1.[22,24,26].

Таблиця 1.1

Дефініції поняття «депозитна політика»

Автор	Визначення поняття
1	2
Бартош О., Сало І.	Депозитна політика - це стратегія і тактика банку при його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом.
Еш С., Тютіна К.	Депозитна політика банку – це система заходів банку із формування портфеля депозитних послуг, різноманітних форм і методів здійснення цих заходів, визначення його конкурентних позицій на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази.
Андрушків Т.	Депозитна політика банку є складовою частиною банківської стратегії, яку реалізують через механізм фінансового менеджменту банку.
Коваленко М.	Депозитна політика банку — це комплекс стратегічних та тактичних дій банку, направлених на розширення обсягів депозитних ресурсів банку та зміни їх якісного складу за строками і обсягами.
Коцовська Р., Ричаківська В.	Депозитна політика - це стратегія і тактика банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації їх джерел.
Лавров Р.	Депозитна політика банку — це процес управління депозитними операціями, який передбачає наявність комплексу стратегічних і тактичних заходів, які здійснюють банки з метою акумулювання тимчасово вільних коштів клієнтів для створення власних кредитних ресурсів.

Джерело: складено автором на основі [22,24,26]

Виходячи з специфіки діяльності комерційного банку, він працює в основному із залученими ресурсами, основну частку яких складають депозитні ресурси. Ефективність управління формуванням депозитної бази впливає на стабільність та надійність ресурсної бази банку, на прибутковість діяльності та на подальший розвиток банківської установи.

Підхід науковців до трактування поняття «депозитні ресурси» зведено у табл. 1.2. [18,27].

Залучені ресурси комерційного банку підрозділяються на дві основні форми:

- депозитні (депозити / вклади юридичних і фізичних осіб); залучені кошти за рахунок випуску банківських сертифікатів, векселів);

- недепозитних (залучені кошти за рахунок розміщення власних боргових цінних паперів, кредитування на міжбанківському).

Таблиця 1.2

Зміст поняття «депозитні ресурси»

Автор	Визначення
Єпіфанов А.О., Сало І.В., Маслак Н.Г.	Депозитні ресурси - це залучені ресурси з депозитних джерел являють собою тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб (залишки на поточних рахунках різних видів клієнтів, кошти на вкладних (депозитних) рахунках до запитання та строкових.
Васюренко О.В.	Депозитні ресурси - це сукупність залучених банком ресурсів, які забезпечують його необхідні резерви згідно з вимогами законодавства і дають понад ці резерви основний обсяг коштів для кредитування.
Ярошенко С.П., Сало І.В., Крухмаль О.В., Кобичева О.С.	Депозитні ресурси - це сукупність грошових коштів клієнтів банку залучених банком на договірній основі на визначений термін або без зазначення такого терміну, які підлягають виплаті власникам з процентом або без нього, і які забезпечують банку необхідний обсяг коштів для здійснення активних операцій та виконання банком нормативних вимог відповідно до законодавства.
Рисін, В.В. Фролов С.М.	Депозитні ресурси - це кошти внесені в банк фізичними і юридичними особами на певні рахунки і використані ними відповідно до режиму рахунка і банківського законодавства.
Мороз А.М.	Депозитні ресурси - це сукупність грошових коштів, що перебувають у його розпорядженні і використовуються для виконання активних операцій.

Джерело: складено автором на основі [18,27]

Головна мета депозитної політики комерційного банку - це залучення оптимального обсягу грошових ресурсів, необхідного для здійснення діяльності банку. Принципи, на яких базується депозитна політика комерційного банку, можна умовно розділити на загальні та специфічні [26].

Загальні принципи є єдиними як для політики, що проводиться державою, зокрема, здійснення грошово-кредитної політики, так і для політики, здійснюваної будь-яким іншим банком. Специфічні ознаки, як

правило, відображають внутрішньобанківські принципи, до яких можна віднести безпеку, надійність.

Класифікація принципів депозитної політики наведені у табл. 1.1. [26].

Таблиця 1.1

Класифікація внутрішньобанківських принципів

	Принципи	Характеристика
Загальні принципи	Принцип наукової обґрунтованості	Повинен базуватися на новітніх досягненнях науки, з урахуванням дії економічних законів в межах конкретного банку з використанням науково-обґрунтованої методології.
	Принцип цілісності системи	Депозитна політика виступає як підсистема фінансової політики банку.
	Принцип комплексного підходу	Розробка теоретичних засад, пріоритетних напрямків депозитної політики банку.
	Принцип оптимальності і ефективності	Розробка ефективних тактичних напрямків і методів для конкретного етапу розвитку банку
	Принцип єдності елементів	Всі елементи депозитної політики розглядаються в тісному взаємозв'язку
Специфічні принципи	Принцип забезпечення оптимального рівня витрат	Характеризує цінову політику банку. Зокрема, вміння керівництва банку швидко і правильно реагувати на мінливі ринкові умови з метою регулювання прибутковості і зниження очікуваних витрат.
	Принцип безпеки	Відбиває систему захисту операцій банку інтересів клієнтів (Збереження банківської таємниці), а також означає підтримку оперативної ліквідності банку.
	Принцип забезпечення надійності	Якість і кількість залучених ресурсів банку відображає його стабільність і надійність.

Джерело: складено автором на основі [26]

Під час виконання завдань депозитної політики банки мають враховувати фактори, такі як: зовнішні — макроекономічні, тобто стан ринку, на якому функціонує банк, ризики, рівень інфляції, конкуренція, попит на банківські послуги тощо, та внутрішні — мікроекономічні, це прибутковість, ліквідність, розширення клієнтури, завоювання нових ринків, упровадження нових видів операцій тощо. [10, с. 149].

Фактори які впливають на депозитну політику банку схематично відображено на рис. 1.1.

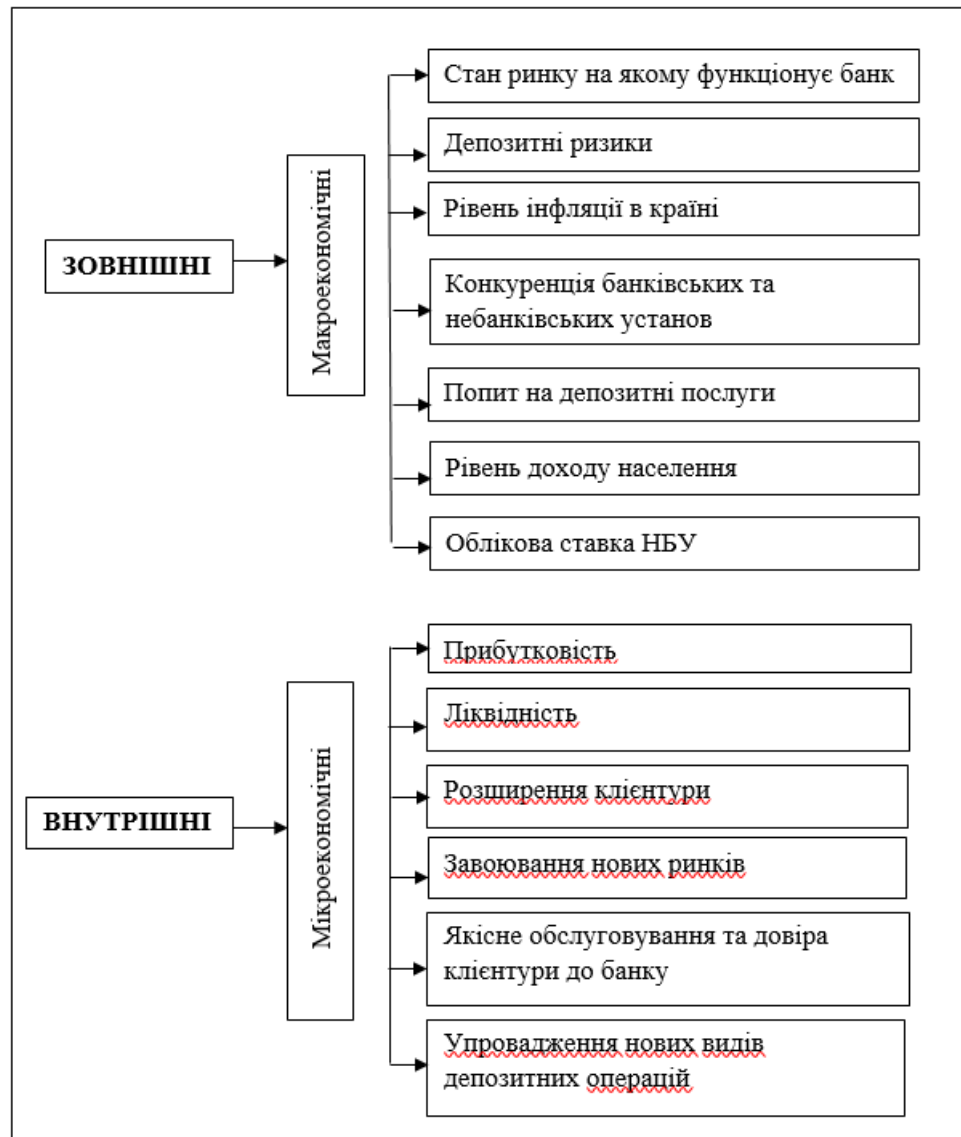

Рис. 1.1. Фактори які впливають на депозитну політику

Джерело: складено автором на основі [10]

Розглянуті фактори (рис. 1.1) при побудові депозитної політики спроможні допомогти йому розширити частку клієнтського ринку та залучити якомога більше депозитної ресурсної бази.

Розширення та збереження клієнтури можливо при:

- впроваджені нових форм співпраці з ними задля їх потенційного зацікавлення в послугах банку, створення більш зручних умов для клієнтів по виконанню депозитної угоди;

- постійне та систематичне зниження рівня ризику пов'язаного із нераціональними рішеннями, які можуть стосуватись депозитної угоди.

- застосування різних прийомів заохочення клієнтури банку (реклама; надання додаткових безкоштовних послуг на додачу до депозитної угоди; розташування філій у місцях, наближених до клієнтів; пристосування графіка роботи до потреб клієнтів).

Оскільки, депозити є основним джерелом нагромадження ресурсів банку, тому банкам необхідно постійно пропонувати нові депозитні продукти та умови вкладання коштів, підтримувати високу якість надання послуг, щоб утримувати та розширювати існуючу клієнтську базу.

Депозитна політика повинна бути взаємопов'язаною із кредитною політикою і забезпечувати реалізацію останньої. Саме такий підхід на сьогодні може забезпечувати ліквідність, фінансову стійкість і одночасно прибутковість комерційного банку.

Якісно розроблена депозитна політика, має максимально:

задовольняти:

- різноманітні цільові потреби клієнтів шляхом розробки і впровадження модифікацій окремих депозитів;

передбачати:

- встановлення детально обміркованих параметрів депозитних продуктів [44].

Це дасть змогу залучати більшу кількість клієнтів, завойовувати нові сегменти ринку й проводити успішну боротьбу з конкурентами. Ефективна депозитна політика повинна включати заходи щодо використання мотиваційних інструментів та підвищення привабливості вкладів шляхом раціонального поєднання цінових і нецінових методів маркетингової політики.

1.2. Інструменти та методи управління залученими коштами в банках

Для реалізації депозитної політики банк використовує різні методи управління позиковими коштами, які поділяються на дві групи – цінові та нецінові.

Позикові кошти становлять найбільшу частину пасивів банку, які перевищують його власні кошти. Основним джерелом формування ресурсів комерційного банку є фактично залучені кошти які спрямовуються на активні операції.

Залучені кошти банку включають залишки на поточних, бюджетних та поточних рахунках клієнтів, ощадні та строкові вклади фізичних та юридичних осіб, вклади до запитання, різні види депозитних рахунків, такі як умовні, іпотечні, брокерські, цільові депозити, іноземні валюти. депозити, а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків (лоро-рахунки). У банківській практиці всі рахунки клієнтів, відкриті в банку, зазвичай називають депозитами, а позикові кошти — депозитними зобов'язаннями.

Метою банківського управління зобов'язаннями банку є залучення достатнього обсягу коштів з найменшими витратами для фінансування тих активних операцій, які має намір здійснити банк.

Отже, у процесі формування ресурсної бази менеджмент повинен враховувати два основні параметри управління — вартість залучених коштів та їх обсяг [45].

Залучені кошти банку є основним джерелом формування фінансових ресурсів комерційного банку, необхідних для надання кредитів, фінансування інвестиційних проектів, підтримки національного товаровиробника.

Для забезпечення оптимальної структури, обсягів та рівня витрат у банківській практиці застосовуються два основні методи управління залученими коштами — цінові та нецінові методи [28, с. 121].

Методи управління залученими коштами схематично відображена на рис. 1.2. [28].

Рис. 1.2. Методи управління залученими коштами

Джерело: складено автором на основі [28]

Сутність цінових методів полягає у використанні відсоткової ставки за депозитами як головного важеля в конкурентній боротьбі за вільні грошові кошти фізичних і юридичних осіб. Так підвищення пропонованої банком ставки дозволяє залучити додаткові ресурси і навпаки.

Обсяги залучення заощаджень в банківську систему безпосередньо пов'язані із процентною політикою банків, основним інструментом якої є депозитна ставка. Банки встановлюють диференційовані ставки залежно від виду депозитного рахунка, строку розміщення коштів на депозиті та суми вкладів [24].

За своїм економічним змістом відсоткова ставка — це ринкова ціна (вартість) грошей, яка відображає альтернативні варіанти їх розміщення та ризику.

Депозитна ставка є платою власникові тимчасово вільних грошових коштів за їх використання впродовж певного періоду часу, і має компенсувати упущені можливості за інших напрямів їх розміщення.

Ціноутворення за депозитними зобов'язаннями банку базується на аналізі співвідношення між депозитною ставкою, яка відображає ринкову вартість залучення коштів, і витратами банку з обслуговування кожного виду депозитних рахунків [28, с.124].

На рівень депозитної ставки впливає багато чинників, і зокрема такі, як попит і пропонування грошових коштів на ринку, попит на кредити, норми обов'язкових резервів за зобов'язаннями банку, обов'язкові вимоги НБУ щодо співвідношення вкладів фізичних осіб та регулятивного капіталу банку, структура й умови вкладу, правила обліку й оподаткування доходів, завищений рівень відсоткових ставок інсайдерам банку, рівень конкуренції, демпінгова політика окремих банків, які тільки виходять на ринок і прагнуть за будь-яку ціну завоювати свою нішу, необґрунтовано підвищуючи депозитні ставки [45].

Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які прямо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належать:

- реклама;
- поліпшений рівень обслуговування;
- розширення спектра пропонованих банком рахунків та послуг;
- комплексне обслуговування;
- додаткові види безкоштовних послуг; розташування філій у місцях, максимально наближених до клієнтів; пристосування графіка роботи до потреб клієнтів;
- проведення лотереї серед клієнтів;
- проведення безготівкових розрахунків за допомогою пластикових карток тощо.

Застосування нецінових методів супроводжується деякими (іноді значними) витратами. Тому, обираючи метод управління залученими коштами необхідно порівняти витрати, пов'язані із підвищенням депозитної ставки, та витрати, що супроводжуватимуть впровадження нецінових прийомів [29, с.20, 30].

Одним із сучасних методів залучення ресурсів в банківській діяльності, що користується популярністю серед вкладників є метод встановлення залежності між кредитуванням клієнта і накопиченням коштів на його депозитному рахунку [29, с.120].

У цьому випадку між банком і клієнтом підписується договір, відповідно до якого банк бере на себе зобов'язання надати клієнту кредит за умовою накопичення і зберігання останнім протягом встановленого терміну визначеної суми коштів. Вигода вкладника при такому депозиті полягає в тому, що він має можливість безперешкодно одержати в банку кредит, причому чим меншим буде розрив між сумою депозиту і сумою кредиту, тим меншим буде встановлений процент за позичкою. Банківська установа при

такому кредитуванні зменшує ризик неповернення позички, оскільки має право спрямовувати на погашення кредиту кошти, що зберігаються на депозитному рахунку позичальника [34, с. 122].

Необхідність використання нецінових методів управління залученими ресурсами у вітчизняній банківській практиці в умовах сьогодення в першу чергу обумовлена загостренням конкурентної боротьби в банківській сфері, оскільки підвищення процентних ставок за платні ресурси має певні обмеження і може спровокувати зниження рівня ліквідності та прибутковості банку.

Цінові методи управління мають цілий ряд недоліків, а саме:

- не враховуються організаційні засади вдосконалення управління щодо залучення ресурсів;
- підвищення відсоткової ставки по депозитах призводить до збільшення обсягів залучених ресурсів, але одночасно провокує і зростання процентних витрат;
- складність прогнозування притоку/відтоку залучених ресурсів у разі зміни відсоткової ставки;
- зменшення відсоткової ставки за депозитами знижує лояльність клієнтів банку [12].

Тому, незважаючи на усі переваги використання цінових методів, в умовах кризи або підвищення конкуренції банки вимушені проводити постійну роботу над підтриманням репутації та просуванням банківських продуктів та послуг на ринок, що вирішується за рахунок розширення використання нецінових методів управління залученими ресурсами. До переваг нецінових методів можна віднести [11]:

- сприяння перебудові структури управління і цілей банку;
- підвищення конкурентоспроможності банку;
- формування позитивного іміджу банку;
- підвищення якості банківських продуктів і послуг;

- вирішальною перевагою доцільності використання нецінових методів управління залученими ресурсами банку є їх спроможність ефективно діяти довгостроково.

Нецінові методи управління змінюють структуру ресурсної політики банку, переорієнтовуючи його депозитну політику на інші цілі, але зберігаючи при цьому рівень його прибутковості. Переорієнтація депозитної політики банку відбувається шляхом створення нових правил ведення бізнесу, при яких банк може підвищувати якість банківських продуктів, удосконалювати процес управління і регулювати фінансові потоки ресурсів.

Реальна відсоткова ставка для будь-яких вкладень — це ставка на майбутній період, і в момент інвестування вона не відома. Отже, розрахунки відсоткових ставок за депозитом ґрунтуються на оцінці чи прогнозі рівня реального економічного росту, який очікується на період вкладення коштів.

Рівень відсоткової ставки з урахуванням темпів економічного росту та інфляції називають номінальною безризиковою ставкою.

Розрахунки виконуються за формулою (1.1) визначення майбутньої вартості грошей (FV) [29,45]:

$$FV = PV \left[1 + \frac{r}{100} \right]^n, \quad (1.1)$$

де PV — теперішня вартість інвестиції; r — відсоткова ставка (річна, %); n — кількість періодів вкладення коштів (роки).

Номінальну безризикову ставку знаходять за формулою 1.2:

$$r = \left[\left(\frac{FV}{PV} \right)^{\frac{1}{n}} - 1 \right] \cdot 100. \quad (1.2)$$

У практичній діяльності банки не завжди мають змогу скористатися запропонованими першими двома методами визначення депозитної ставки, оскільки для одержання достовірних результатів необхідна інформація про прогнозні значення темпів економічного росту та інфляції. На рівні окремого банку розрахунок цих макроекономічних показників ускладнюється.

За умов нестабільного економічного розвитку, що спостерігається в Україні, передбачити рівень інфляції, визначити ризикованість банківської установи, а також спрогнозувати темпи росту (падіння), не вдається навіть на макроекономічному рівні. Тому вітчизняні банки при встановленні депозитної ставки орієнтуються на рівень облікової ставки НБУ та пропонують клієнтам плаваючу ставку, яка переглядається в разі зміни облікової ставки.

Несприятливі економічні процеси змусили банки перейти до короткострокового залучення коштів, коли депозити приймаються на такий період часу, у межах якого темпи інфляції більш-менш можуть бути передбачені. Використання облікової ставки НБУ як орієнтиру щодо пропозиції ставок за депозитними рахунками цілком обґрунтоване, оскільки в обліковій ставці очікуваний рівень інфляції вже врахований, а в Україні саме інфляція є головним чинником, що впливає на рівень банківських ставок.

Депозитна ставка банку здебільшого нижча за облікову ставку, хоча іноді такі чинники, як попит і пропозиція грошових коштів на ринку та конкурентні позиції банку, призводять до значних відхилень від цього правила. Банки, які не мають на ринку репутації надійних та стабільних установ, змушені з метою залучення клієнтів пропонувати високі депозитні ставки. У такому разі менеджмент банку повинен точно знати напрями та обсяги можливого розміщення ресурсів та їх прибутковість [45].

Підсумовуючи можна зробити висновки, що пошук оптимального рівня депозитної ставки залежить від ринкової ситуації, і банки самостійно можуть приймати рішення, щодо її визначення. Значне підвищення депозитної ставки тягне за собою зростання процентних виплат за рахунками клієнтів. За відсутності високоприбуткових напрямів розміщення залучених ресурсів може призвести до появи від'ємного спреду, а отже, збиткової діяльності банку.

Занадто низький рівень ставки може призвести до зменшення депозитних вкладів, що в свою чергу зменшить обсяг кредитних ресурсів, а отже звужить можливості проведення активних операцій та отримання доходів.

1.3. Критерії оцінки ефективності залучених коштів в банках

Оцінка ефективності залучених коштів в банках це система аналізу та синтезу, що досліджує як окремі складові так і ресурсний потенціал в цілому.

Діяльність банківських установ базується на певних принципах, серед яких особливе значення має принцип ефективного використання залучених ресурсів. Відповідно з цим принципом залучені кошти повинні бути не тільки збережені, а й повернені з приростом (депозитним процентом), який становить частку загального приросту авансованої вартості (позичкового відсотка).

Головним джерелом формування залучених коштів виступають депозитні ресурси. Від об'єму, видів, структури та ціни залучення ресурсів залежать можливості банку підтримувати свою ліквідність і отримувати доходи та прибуток в необхідному обсязі.

Визначення ефективності залучених коштів в банках проводять з урахуванням наступних етапів [31]:

I ЕТАП. Аналіз динаміки обсягу депозитів та кредитів. Зміна ринку депозитних ресурсів відбувається постійно у зв'язку з різноманітними обставинами. Це зміни в законодавстві, в депозитній політиці окремих банків, коливання облікових ставок НБУ тощо. Тому аналіз співвідношення обсягів депозитів і кредитів банків є необхідним для вибору напрямів їх розвитку.

Депозитну політику характеризують як ефективну/неефективну у разі виконання наступних умов:

Обсяг кредитів (K_p) < Обсяг депозитів (D) – неефективна;

Обсяг кредитів (K_p) $\geq$ Обсяг депозитів (D) – ефективна.

Якщо, у банку спостерігається перевищення обсягу притоку коштів на депозити над обсягами кредитування - це доводить про підвищення довіри до

банку як фізичних, так і юридичних осіб. З іншого боку, це свідчить про наявність «неробочих ресурсів», унаслідок чого, банк не отримує достатньо прибутку для покриття зобов'язань по депозитам, що впливає на фінансову стійкість банку. Таку депозитну політику, слід визнати неефективною.

Також, якщо темп приросту депозитів юридичних осіб менше за темп приросту кредитів, це вказує на те, що юридичні особи не залишають значні обсяги грошових коштів на депозитних рахунках, що слід визнавати як негативну тенденцію.

II ЕТАП. Аналіз динаміки % ставок за кредитами та депозитами. Ефективність залучених коштів в банках визначається оптимальністю співвідношення між величиною депозитних і кредитних відсотків. Доход банку визначається спредом між кредитними та депозитними ставками, а також кількістю, щодо позичених та залучених коштів.

Умова ефективності залучених коштів в банку:

$$(\% \text{ ставка } K_p - \% \text{ ставка } D) \rightarrow \max.$$

Якщо, відсотковий спред має тенденцію до зниження або досяг нульового значення, то можна стверджувати про неефективність депозитної діяльності в банку [31].

III ЕТАП. Оцінка достатності депозитних ресурсів, залучених комерційним банком – оцінюються фактичний об'єм залучених депозитів і їх достатність з позиції управління депозитними ресурсами.

Оцінка достатності депозитних ресурсів передбачає проведення контролю за виконання планових показників, встановлених за депозитними операціями з врахуванням цілей управління депозитними ресурсами.

Під управлінням депозитними ресурсами розуміється сукупність дій, направлених на формування депозитного портфеля, відповідного потребам банку в сфері розміщення депозитних ресурсів, на забезпечення ліквідності та прийняттого рівня рентабельності [16].

Вихідними моментами при визначенні потреб в депозитах на майбутній період (рік, півріччя, квартал, місяць) і оцінка достатності депозитних ресурсів являється розширення об'ємів вкладень в дохідні активи та підтримки поточної ліквідності. В цій групі задач управління депозитними ресурсами зводяться до наступних: визначення потреби кредитної організації в депозитних коштах, забезпечуючи попит на кредити і інші банківські продукти, і виконання наявних зобов'язань перед кредиторами та вкладниками.

Управління депозитними ресурсами комерційного банку, залученими в достатній сумі покликане забезпечити максимальну ефективність їх використання.

Метод коефіцієнтів дає змогу виявити кількісний зв'язок між різними рахунками, групами та розділами балансу. У такий спосіб визначають питому вагу окремих балансових рахунків чи груп рахунків у загальному обсязі активів (пасивів) або окремих груп та розділів балансу. Одержані значення порівнюються з нормативними значеннями або аналізуються в динаміці [7].

VI ЕТАП. Коефіцієнтний аналіз депозитної діяльності банку.

Оскільки діяльність банку спрямована на отримання максимального прибутку, то першим показником є максимізація прибутковості активів [42].

1. Критерій максимізації прибутковості активів, % (1.3):

$$A = \frac{\text{Прибуток} - \text{Витрати}}{\text{Активи}} \Rightarrow \max \quad (1.3)$$

2. *Коефіцієнт миттєвої ліквідності.* Встановлюється для контролю за здатністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів. Він визначається як відношення суми коштів у касі (Ка) та на кореспондентських рахунках (Кр) (ліквідні активи) до зобов'язань (до запитання) банку, що обліковуються за поточними рахунками (Пз), який показує, чи використовує банк гроші клієнтів як власні кредитні ресурси і якою мірою клієнти можуть претендувати на

одержання відсотків по залишках на поточних рахунках, а також якою мірою їхні платіжні доручення забезпечені можливістю банку швидко здійснювати платежі.

Коефіцієнт миттєвої ліквідності, %, (1.4, 1.5):

$$K_{\text{мл}} = \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Зобов'язання до запитання}} \quad (1.4)$$

$$H4 = \frac{K_a + K_p}{\text{ПР}} \quad (1.5)$$

Ліквідні активи містять гривневі та валютні засоби на кореспондентських рахунках банку + готівка в касі й у шляху (гривні та валюта) + операції з валютою на біржі + резерви в НБУ + вкладення в державні цінні папери.

До зобов'язань, що обліковуються за поточними рахунками, належать кошти до запитання інших банків, розміщені в банку (у тому числі кошти НБУ), кошти бюджетів, кошти до запитання юридичних та фізичних осіб, кошти на клірингових та транзитних рахунках. Нормативне значення нормативу H4 має бути не менше 20 %.

3. *Коефіцієнт залежності зобов'язань банку до капіталу*, демонструє ефективність використання банком залучених ресурсів (1.6), [33]:

$$K_{\text{зк}} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Сумарні зобов'язання}} \quad (1.6)$$

4. *Коефіцієнт ефективності операцій банку* визначається співвідношенням прибутку до робочих активів (1.7):

$$\text{Кефект. опер.} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Активи робочі}} \quad (1.7)$$

5. *Генеральний коефіцієнт надійності* - відношення капіталу банку до працюючих активів. Показує міру забезпеченості ризикованих вкладень банку його власним капіталом, за рахунок якого будуть погашатися можливі збитки у випадку неповернення того чи іншого працюючого активу. Цей коефіцієнт, представляє інтерес для кредиторів і вкладників банку.

Генеральний коефіцієнт надійності, % (1.8):

$$K_n = \frac{\text{Капітал банку}}{\text{Активи робочі}} \quad (1.8)$$

Де розмір власного капіталу банку включає: сумарний розмір усіх фондів + нерозподілений прибуток + резерви під можливі втрати за позичками + резерви під забезпечення цінних паперів - витрати майбутніх періодів - інші дебітори - акції, викуплені в засновників;

До робочих активів включають: сумарний обсяг позичкової заборгованості, у т. ч. прострочені кредити і відсотки по них + вкладення в цінні папери + засоби на кореспондентських рахунках у банках + засоби для участі в господарської діяльності інших організацій + лізингові операції + + розрахунки за факторинговими операціями.

6. *Генеральний коефіцієнт ліквідності* - відношення ліквідних активів і захищеного капіталу до сумарних зобов'язань банку, який показує забезпеченість засобів ліквідними активами, нерухомістю і цінностями клієнтів. Коефіцієнт характеризує здатність банку задовольнити вимоги кредиторів у мінімальний термін при неповерненні виданих позичок, і розраховується за формулою (1.9):

$$K_l = \frac{\text{Ліквідні активи} + \text{Захищений капітал}}{\text{Сумарні зобов'язання}} \quad (1.9)$$

Захищений капітал містить основні засоби банку (за винятком нематеріальних активів) + активні залишки групи рахунків капітальних вкладень + дорогоцінні метали.

7. *Рівень надійності капіталу в пасивах банку, %* (1.10)

$$K_{нкп} = \frac{\text{Капітал}}{\text{Сукупні зобв'язання}} \quad (1.10)$$

8. *Ефективність операцій з процентними коштами, частка од.* (1.11)

[31]:

$$P_{кефект.} = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Процентні витрати}} \quad (1.11)$$

Зміст полягає у збалансованості процентних операцій банку, норматив складає >1 .

9. *Рівень процентної маржі ЧПМ* визначається як відношення різниці між процентними доходами ПД і процентними витратами ПВ до активів А банку, % (1.12):

$$\text{ЧПМ} = \frac{\text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати}}{\text{Активи}} \quad (1.12)$$

Чиста процентна маржа може обчислюватися щодо працюючих або загальних активів. органи регулювання банківської діяльності вважають за доцільне знаменником цього показника брати активи, які приносять дохід (працюючі активи). Такий підхід ґрунтується на тому, що процентний прибуток потрібно порівнювати лише з тією частиною активів, яка генерує сукупні доходи банку. Згідно з інструктивними матеріалами НБУ чиста процентна маржа обчислюється щодо загальних активів банку. Пропонований метод обчислення має на меті оптимізувати співвідношення працюючих та непрацюючих активів банку, оскільки активи, за якими не отримується дохід, значно знижують показник чистої процентної маржі. Характеризує ефективність процентної політики, чим значення вище, тим краще (порогове значення – 5%).

10. *Коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів (1.13):*

$$\text{Кефект} = \frac{\text{Кредити}}{\text{Депозити}} \quad (1.13)$$

Оптимальне значення: 0,53– 0,90; $>0,90$ – низька кредитна стійкість;

11. *Коефіцієнт ефективності депозитної політики, % (1.14):*

$$\text{Кефект. деп. п.} = \frac{(\text{По} - \text{Пв}) + (\text{Кд} - \text{Кв}) - \text{Дк} - \text{Ра}}{(\text{Пв} - \text{Кв} - \text{Анр})} \times 100\% \quad (1.14)$$

12. *Крос-коефіцієнт (1.15) [33]:*

$$\text{Ккрос} = \frac{\text{Сумарні зобов'язання}}{\text{Робочі активи (кредити)}} \quad (1.15)$$

Даний коефіцієнт визначає надійність банку. Банк повинен мати зобов'язань утричі більше, ніж ризикових (робочих) активів. Нормативне значання >3 .

13. *Коефіцієнт використання депозитів*, показує, яка частка загального обсягу залучених ресурсів розміщена у кредити. Якщо коефіцієнт перевищує 75 %, то це свідчить про ризиковану кредитну політику банку. Якщо ж він менший 65 %, це свідчить про пасивну кредитну політику. Розраховується за формулою (1.16) [2,41]:

$$K_{вд} = \frac{\text{Середні залишки за кредитами}}{\text{Середні залишки за всіма залученими коштами}} \quad (1.16)$$

14. *Коефіцієнт нестабільності депозитів* характеризує рівень достроково вилучених строкових депозитів. Зниження середнього терміну використання депозитів у поєднанні зі значним коефіцієнтом нестабільності (більше 10 %) вказує на посилення нестабільності депозитної бази, що негативно впливає на ліквідність банку. Розраховується за формулою (1.17) [3]:

$$K_{\text{нест. депоз.}} = \frac{\text{Сума достроково вилучених депозитів}}{\text{Загальна сума депозитів}} \quad (1.17)$$

Четвертий етап аналізу передбачає розрахунок коефіцієнтів, використання яких дає можливість здійснити всебічний аналіз залучених коштів. Коефіцієнти оцінки залучених коштів зведені у табл. 1.3.[22,31].

V ЕТАП. На п'ятому етапі вирішується питання про подальше застосування діючої депозитної політики комерційного банку або її коректування. Зберігання діючої депозитної політики банку доцільно при виконанні поставлених задач, до числа яких відносяться:

- сприяння в процесі проведення депозитних операцій отримання прибутку чи створенню умов для отримання прибутку в майбутньому;
- залучення в депозити необхідного об'єму ресурсів, диверсифікованих по сумах, категоріям вкладників, термінам;
- залучення депозитів з мінімальними для банку затратами;

- формування такої структури депозитного портфелю, яка є достатньою для підтримки необхідного рівня ліквідності банку;
- створення в майбутньому умов для стійкості залучених депозитів;
- підтримка збалансованості депозитів і кредитів, вкладених в цінні папери по термінах, сумах та процентних ставках;
- маневрування процентними ставками по депозитах для забезпечення необхідного рівня рентабельності;
- розвиток депозитних операцій за рахунок розширеного переліку запропонованих видів депозитів і можливостей розпорядження грошовими коштами, підвищення якості культури обслуговування клієнтів банку [16,31].

У випадку неможливості в повній мірі реалізувати поставлені задачі потрібне внесення коректив в депозитну політику комерційного банку.

Таким чином, метод оцінки ефективності залучених коштів банку, дозволяє об'єктивно визначити відповідність отриманих результатів цілям і завданням, визначених депозитною політикою, і тим самим сприяє виявленню перспективних напрямків розвитку банку.

Показники ефективності залучених коштів у комерційних банках

Показник	Методика розрахунку	Економічний зміст	Норматив
Критерій максимізації прибутковості активів, %	$A = \frac{\text{Прибуток} - \text{Витрати}}{\text{Активи}} \Rightarrow \max$	Показує частку доходу розміщених в активах	$\Rightarrow \max$
Коефіцієнт миттєвої ліквідності, %,	$K_{\text{мл}} = \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Зобов'язання до запитання}}$	Здатність банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за рахунок високоліквідних активів	$> 20\%$
Коефіцієнт залежності зобов'язань банку до капіталу	$K_{\text{зк}} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Сумарні зобов'язання}}$	Демонструє ефективність використання банком залучених ресурсів	$>$
Коефіцієнт ефективності операцій банку	$\text{Кефект. опер.} = \frac{\text{Прибуток}}{\text{Активи робочі}}$	Визначає скільки прибутку припадає до робочих активів	$>$
Генеральний коефіцієнт надійності	$K_{\text{н}} = \frac{\text{Капітал банку}}{\text{Активи робочі}}$	Показує міру забезпеченості ризикованих вкладень банку його власним капіталом, за рахунок якого будуть погашатися можливі збитки у випадку неповернення того чи іншого працюючого активу	$>$
Генеральний коефіцієнт ліквідності	$K_{\text{л}} = \frac{\text{Ліквідні активи} + \text{Захищений капітал}}{\text{Сумарні зобов'язання}}$	Показує забезпеченість засобів ліквідними активами,	$>$

		нерухомістю і цінностями клієнтів.	
Рівень надійності капіталу в пасивах банку, %	$K_{нкп} = \frac{\text{Капітал}}{\text{Сукупні зобов'язання}}$	Показує скільки власним капіталом покриваються зобов'язання	>
Ефективність операцій з процентними коштами, частка од.	$P_{Кефект.} = \frac{\text{Процентні доходи}}{\text{Процентні витрати}}$	Зміст полягає у збалансованості процентних операцій банку	>1
Рівень процентної маржі	$\text{ЧПМ} = \frac{\text{Процентні доходи} - \text{Процентні витрати}}{\text{Активи}}$	Оптимізація співвідношення працюючих та непрацюючих активів банку	≥ 5
Коефіцієнт співвідношення кредитів і депозитів	$K_{ефект} = \frac{\text{Кредити}}{\text{Депозити}}$	Характеризує частку загальних депозитів яка розміщена у кредити	Оптимальне значення: 0,53– 0,90; >0,90 – низька кредитна стійкість Оптимальне значення: 0,53– 0,90; >0,90 – низька кредитна стійкість
Коефіцієнт ефективності депозитної політики, %	$K_{едп.} = \frac{(\text{По} - \text{Пв}) + (\text{Кд} - \text{Кв}) - \text{Дк} - \text{Ра}}{(\text{Пв} - \text{Кв} - \text{Анр})}$	Коефіцієнт визначає надійність банку. Банк повинен мати зобов'язань утрічі більше, ніж ризикових (робочих) активів.	>3
Коефіцієнт використання депозитів	$K_{вд} = \frac{\text{Середні залишки за кредитами}}{\text{Середні залишки залучених коштів}}$	Показує, яка частка загального обсягу залучених ресурсів розміщена у кредити.	Оптимальне значення 65-75%
Коефіцієнт нестабільності депозитів	$K_{нд} = \frac{\text{Сума достроково вилучених депозитів}}{\text{Загальна сума депозитів}}$	Характеризує рівень достроково вилучених строкових депозитів	<10%

Джерело: складено автором на основі [31]

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕНИХ КОШТІВ АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

2.1. Характеристика ресурсного потенціалу банку

АТ КБ «ПриватБанк» є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент, активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Станом на 31 грудня 2020 року кінцевою контролюючою стороною Банку є держава Україна в особі Кабінету Міністрів України.

Основною діяльністю Банку є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року.

Банк здійснює діяльність на фондовому ринку: з торгівлі цінними паперами та депозитарну діяльність відповідно до ліцензій Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку з 2012 та 2013 років. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво № 113 від 2 вересня 1999 р.), що діє відповідно до Закону № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 20 вересня 2001 року (зі змінами).

Станом на 31 грудня 2020 та 2019 років Фонд гарантування вкладів фізичних осіб забезпечував повернення вкладникам депозитів та нарахованих по ним відсотків на суму до 200 тисяч гривень на одну особу у випадку, якщо розпочато процедуру ліквідації Банку. Станом на 31 грудня 2020 року Банк має 26 філій і 1 690 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі (31 грудня 2019: 30 філій і 1 898 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі) [40].

Банк забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів, являючись лідером українського ринку в роздрібному сегменті,

активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб в національній валюті, із значною часткою поточних рахунків. Стратегічною метою Банку є нарощування якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів МСБ. Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів. Поряд з online сервісами Банк має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій) [40].

Кошти суб'єктів господарювання протягом 2019 року збільшились на 2,2 млрд. грн. (5%), кошти фізичних осіб – на 7,3 млрд. грн. (4%). Банк продовжував кількісний та якісний розвиток послуг, що сприяло зростанню кількості активних карток, операцій в ТСО та АТМ.

За підсумками 2019 року Банк залишався лідером банківського сектору України за більшістю позицій [5]:

- з великим відривом Банк займав 1 місце за коштами фізичних осіб та 3 місце за коштами юридичних осіб;
- Банк зміцнив лідерство за кількістю активних клієнтів як фізичних осіб, так і клієнтів малого та середнього бізнесу, досягнувши збільшення активних клієнтів фізичних осіб на 18%, юридичних осіб та приватних підприємців – на 22,5% протягом 2019 року.
- протягом 2019 року Банку вдалося значно наростити кредитний портфель - на 19% (+9 млрд. грн.). При цьому на ринку кредитування фізичних осіб Банк утримує лідируючі позиції.

У 2019 році Банк мав достатній рівень капіталу. Регулятивний капітал Банку на кінець 2019 року становить 19,2 млрд. грн., а норматив адекватності регулятивного капіталу 14,15% (при нормі >10%).

Ліквідність активів: усі нормативні показники Банку значно перевищували норми, встановлені НБУ. Норматив короткострокової ліквідності (Н6) складав 100,41% на 31 грудня 2019 року (31 грудня 2018 року: 97,74%) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 60%. Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) складав 268,26% за всіма валютами та 307,71% в іноземній валюті на 31 грудня 2019 року при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 100% [4].

Протягом 2019 року Банк значно підвищив рівень прибутковості операцій і забезпечив досягнення 32,6 млрд. грн. чистого прибутку (12,8 за 2018 рік).

Основними факторами зростання прибутку в 2019 році було: зростання бізнесу, покращення якості кредитного портфеля, вплив ринкових факторів (динаміки валютних курсів та справедливої вартості активів Банку).

Завдяки лідерству Банку за безготівковими та касовими розрахунками, Банк збільшив чистий комісійний дохід на 20% до 18,2 млрд. грн. Комісії формують значну частину прибутку Банку та виступають важливим фактором стійкості бізнесової моделі.

У 2019 році ставки за валютними кредитами були найнижчими за усю історію роботи банківського сектору, проте це не призвело до зростання валютного кредитного портфелю банків.

Чистий прибуток Банку за 2019 рік досяг 32,6 млрд. грн., що складає понад половину прибутку всього банківського сектору України за 2019 рік. В т.ч. чистий процентний дохід склав 19,7 млрд. грн., чистий комісійний дохід – 18,2 млрд. грн., торговий дохід та переоцінки, включаючи валютну переоцінку, переоцінку ОВДП та майна – 7,5 млрд. грн., операційні витрати – 14,8 млрд. грн. [4].

Основними факторами зростання прибутку в 2019 році є: зростання бізнесу, покращення якості кредитного портфеля, вплив ринкових факторів (динаміки валютних курсів та справедливої вартості активів Банку). Завдяки

зважаєній процентній політиці в 2019 році Банк значно покращив процентну маржу, та досяг збільшення протягом року процентного доходу на 2,9 млрд. грн. (17,4%). Збільшення кількості активних клієнтів та зростання обсягів транзакцій, як у відділеннях, так і в он-лайн каналах дозволили досягти збільшення чистого комісійного доходу на 3 млрд. грн. (19,8%). При цьому операційні витрати залишилися на контрольованому рівні (+6% до рівня 2018 року). Показник Витрати / Доходи за 2019 рік склав 33%, що є одним з кращих серед конкурентів. Банк завершив рік з прибутком 32,6 млрд грн, що є максимумом в історії Банку та зумовило рекордний прибуток банківської системи України [4,6].

Джерела прибутку Банку в 2020 році значно не змінились, хоча і були обмежені впливом макроекономічних тенденцій. Так, в 2020 році, з одного боку, на доходи банку сильно вплинули обмеження щодо нарощення кредитування, коливання комісійного доходу, а з іншого, тренд зменшення відсоткових ставок на ринку забезпечив зменшення вартості ресурсів.

Станом на 31 грудня 2020 року обов'язкові резерви на рахунках філії Банку на Кіпрі зберігалися в Центральному банку Кіпру на загальну суму 101 мільйон гривень (на 31 грудня 2019 року: 81 мільйонів гривень) та на кореспондентських рахунках Банку зберігалися обмежені за рішенням суду кошти у сумі 5 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 5 мільйонів гривень). Крім того, станом на 31 грудня 2020 року кошти в філії Банку на Кіпрі в сумі 1 737 мільйон гривень (на 31 грудня 2019 року: 1 321 мільйонів гривень) були обмежені у використанні аналогічним чином як обов'язкові резерви і були не доступні для операційної діяльності [5].

Також в 2020 році посилилась волатильність макрофакторів, які обумовили значний результат від переоцінок позиції та фінансових активів. Чистий прибуток Банку за 2020 рік складав 24,3 млрд. грн., що залишається максимальним результатом всього банківського сектору України. Чистий процентний дохід склав 21,6 млрд. грн., збільшившись порівняно з 2019 роком

майже на 10%. При цьому Банк був вимушений сформувати додаткові резерви на зменшення корисності за кредитними операціями, внаслідок дії коронакризи на фінансову діяльність позичальників. Сума такого резерву склала 1,25 млрд. грн. Після вирахування резерву на зменшення корисності чистий процентний дохід Банку є майже стабільним – 19,8 млрд. грн. в 2020 році (19,7 млрд. грн. в 2019 році) [4,5].

Стабільний обсяг має чистий комісійний дохід, який в 2020 році досяг рівня у 18,8 млрд. грн, тоді як в 2019 році складав 18,2 млрд. грн. Динаміка комісійних доходів обумовлена як збільшенням обсягу платежів клієнтів, так і переглядом тарифів Банку. Торговий результат формувався переважно за операціями з купівлі-продажу валюти, що в 2020 році склав 3,1 млрд. грн. Частина прибутку Банку є результатом впливу макроекономічних факторів.

Станом на 31 грудня 2020 року депозитні сертифікати було залучено під ставку від 5% до 6% річних (31 грудня 2019: від 11.5% до 13.5%) [4,5].

Станом на 01 січня 2021 року Банк визнав 162 163 мільйони гривень резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами (31 грудня 2019 року: 207 851 мільйон гривень). Протягом 2020 року Банк списав за рахунок резерву 56 663 мільйони гривень вказаних кредитів, однак продовжуватиме вживати заходів до повернення списаної заборгованості [4,5].

Кредити та аванси клієнтам у АТ КБ «ПриватБанк» наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Кредити та аванси клієнтам у АТ КБ «ПриватБанк»

<i>У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2020 р.	31 грудня 2019 р.
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	164 332	210 579
Кредити юридичним особам	5 509	6 250
Кредити фізичним особам – кредитні картки	40 609	51 890
Кредити фізичним особам – іпотечні кредити	9 566	11 467
Кредити фізичним особам – споживчі кредити	3 500	4 148
Кредити фізичним особам – кредити на придбання автомобіля	35	250
Кредити фізичним особам – інші кредити	129	498
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)	6 859	8 555
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – фізичні особи	1 052	1 152
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – юридичні особи	588	742
Дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом – підприємства малого та середнього бізнесу (МСП)	517	418
Придбані/створені знецінені кредити	76	94
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	232 772	296 043
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(177 751)	(236 499)
Всього кредитів та авансів клієнтам	55 021	59 544

Джерело: [4,5]

За 2020 рік кредити та аванси клієнтам, які Банк списав за рахунок резервів в минулих роках, було відшкодовано в загальній сумі 256 мільйонів гривень (2019: 338 мільйонів гривень) включаючи відшкодування 180 мільйони гривень за кредитними картками (2019: 233 мільйонів гривень), 73 мільйон гривень за кредитами юридичним особам (2019: 100 мільйонів гривень) та 3 мільйони гривень за кредитами підприємствам малого та середнього бізнесу (2019: 5 мільйонів гривень).

Концентрація клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Концентрація клієнтського кредитного портфелю за галузями економіки та напрямками комерційної діяльності

У мільйонах українських гривень	31 грудня 2020р.		31 грудня 2019р.	
	Сума	%	Сума	%
Кредити та дебіторська заборгованість за фінансовим лізингом, що управляються як окремий портфель	164 332	70	210 579	71
Кредити фізичним особам	54 967	24	69 499	23
Кредити юридичним особам				
АПК та харчова промисловість	1 690	1	1 942	1
Товари народного споживання	1 085	-	1 192	-
Інше	3 322	1	3 858	1
Кредити підприємствам малого та середнього бізнесу (МСП)				
АПК та харчова промисловість	2 344	1	2 316	1
Товари народного споживання	1 419	1	1 651	1
Надання побутових, індивідуальних та професійних послуг	1 337	1	2 440	1
Інфраструктура	450	-	599	-
Інше	1 826	1	1 967	1
Всього кредитів та авансів клієнтам, загальна сума	232 772	100	296 043	100

Джерело: [4,5]

Станом на 31 грудня 2020 року загальна сума кредитів найбільшим 10 клієнтам Банку, крім тих що управляються як окремий портфель, складала 2 264 мільйона гривень (31 грудня 2019 року: 2 191 мільйон гривень) або 3% від загальної суми кредитів за вирахуванням тих, що управляються як окремий портфель (31 грудня 2019 року: 3%). Резерв під очікувані кредитні збитки, пов'язаний з цими позичальниками становив 986 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 663 мільйонів гривень).

Кошти клієнтів наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Кошти клієнтів у АТ КБ «ПриватБанк» станом на 2019-2020 рр.

<i>У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2020 р.	31 грудня 2019 р.
Фізичні особи		
- Строкові депозити	102 374	99 168
- Поточні рахунки/рахунки до запитання	125 330	90 827
Юридичні особи		
- Строкові депозити	14 813	10 626
- Поточні/розрахункові рахунки	69 935	39 822
Державні організації		
- Поточні/розрахункові рахунки	256	178
Всього коштів клієнтів	312 708	240 621

Джерело: [4,5]

Станом на 31 грудня 2020 року до строкових депозитів юридичних та фізичних осіб включено 8 136 мільйонів гривень та 113 мільйонів гривень, відповідно (на 31 грудня 2019: 6 811 мільйонів гривень та 95 мільйонів гривень), та до поточних рахунків юридичних та фізичних осіб включено 252 мільйонів гривень та 36 мільйонів гривень, відповідно (на 31 грудня 2019: 248 мільйонів гривень та 26 мільйонів гривень) коштів клієнтів Кіпрської філії Банку, які були предметом конвертації зобов'язань в капітал при націоналізації в 2016 році. Вказані кошти не було перераховано філією Банку через заборону Центрального банку Кіпру на проведення філією міжбанківських розрахунків з Банком та через судові позови відкриті щодо цих коштів. Розподіл коштів клієнтів за галузями економіки наведено у табл. 2.4. Станом на 31 грудня 2020 року до складу коштів клієнтів входять депозити у сумі 989 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 892 мільйонів гривень), які являють собою забезпечення виданих Банком кредитів та авансів клієнтам у сумі 989 мільйонів гривень (на 31 грудня 2019 року: 892 мільйонів гривень).

Таблиця 2.4

**Розподіл коштів клієнтів за галузями економіки АТ КБ
«ПриватБанк» станом на 2019-2020 рр.**

У мільйонах українських гривень	31 грудня 2020 р.		31 грудня 2019 р.	
	Сума	%	Сума	%
Фізичні особи	227 704	73	189 995	79
Сфера послуг	37 075	12	20 285	8
Виробництво	19 963	6	12 367	5
Торгівля	19 093	6	12 265	5
Сільське господарство	3 420	1	1 925	1
Транспорт та зв'язок	2 632	1	1 777	1
Машинобудування	1 055	-	829	-
Підприємства державної власності	256	-	178	-
Інше	1 510	1	1 000	1
Всього коштів клієнтів	312 708	100	240 621	100

Джерело: [4,5]

Адміністративні та операційні витрати Банку склали 18,0 млрд. грн., з яких близько 0,7 млрд. грн. витрачено на спеціальні бонусні виплати співробітникам мережі за підвищений ризик під час роботи в умовах коронавірусу; 0,3 млрд. грн. – на додаткову дезінфекцію відділень, банкоматів та терміналів.

У грудні 2020 року Рейтингове агентство Moody's Investors Service ("Moody's") підвищило рейтинг ПриватБанку за довгостроковими депозитами в іноземній валюті до В3 з Саа1. Рейтинг ПриватБанку за довгостроковими депозитами в іноземній валюті тепер відповідає рейтингу України (поточний В3 стабільний). Рейтингове агентство Moody's Investors Service ("Moody's") підвищило рейтинг ПриватБанку за довгостроковими депозитами в іноземній валюті до В3 з Саа1. Рейтинг ПриватБанку за довгостроковими депозитами в іноземній валюті тепер відповідає рейтингу України (поточний В3 стабільний).

2.2. Аналіз фінансового стану банку

Для оцінки фінансового стану банку проаналізуємо баланс та матеріали звітності банку. Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» станом на 2018-2020 рр. (Додаток А,Ж), [4,5,6].

Алгоритм показників, що характеризують фінансову стійкість банку:

Коефіцієнт надійності визначається, як співвідношення власного

капіталу (К) до залучених коштів (Зк):

$$K_n = \frac{K}{З_k} \quad (2.1)$$

Дані для розрахунку у табл. 2.5. (Додаток А,Ж), [4,5,6].

Таблиця 2.5

Дані Баланс АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Показники	2018	2019	2020
Зобов'язання	231 055	240 621	312 708
Власний капітал	31464	54529	52825

Джерело: [].

$$K_{n2018} = 31464/231055 = 0,13; K_{n2019} = 54529/240621 = 0,22;$$

$$K_{n2020} = 52825/312708 = 0,17.$$

Капітал банку повинен на покривати зобов'язання. З даних видно, що коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів) за мінімально допустимого значення менше 25-30 %.

Так, станом на 30.12.2018 показник становив 13%. Динаміка зростання показника у 2019 році до 22,0% свідчить про надійність банку та низький ступінь вразливості щодо зовнішніх впливів. Проте у 2020 році, спостерігається динаміка до зменшення на 5,0% в порівнянні з 2019 роком і показник дорівнював 17,0%. Така тенденція до зниження потребує уваги з боку фінансових менеджерів банку.

Коефіцієнт фінансового важеля визначається, як співвідношення зобов'язань банку (Зк) і капіталу (К). Отримані коефіцієнти розкривають здатність банку залучати кошти на фінансовому ринку. Дані для розрахунку у табл. 2.1.

$$K_{фв} = \frac{З_k}{K} \quad (2.2)$$

$$K_{фв2018} = 246584/31464 = 7,84; K_{фв2019} = 255194/54529 = 4,68;$$

$$K_{фв2020} = 329722/54529 = 6,04.$$

Коефіцієнт фінансового важеля — за максимально допустимого співвідношення 1:20 становив на кінець 2018 року 7:84, 2019 р. 4:68, а у 2020 р. 6:1. Такі результати аналізу свідчать про те, що банк у 2019 році знизив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку в порівнянні з 2018 роком, але при цьому залишається висока забезпеченність власними. У 2020 році, також спостерігається ділова активність банку у залученні коштів, але вже при недостатньому обсязі власних коштів. Тому, слід визнати погіршення фінансового стану банку.

Рівень залежності власного капіталу від зобов'язань ПАТ КБ "ПриватБанк" відображено на рис. 2.1.

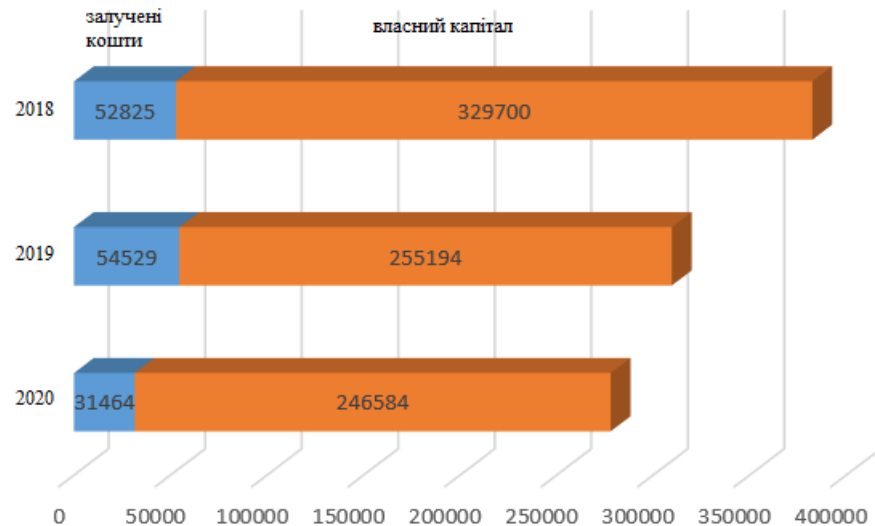

Рис. 2.1. Рівень залежності власного капіталу від зобов'язань ПАТ КБ "ПриватБанк", млн. грн.

Джерело: складено автором

Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів — достатність капіталу:

$$K_{увк} = \frac{BK}{A} \quad (2.3)$$

$$K_{увк2018} = 31464/27048 = 1,16; (116\%); K_{увк2019} = 54529/309723 = 0,18; (18,0\%);$$

$$K_{увк2020} = 52825/382525 = 0,14; (14,0\%).$$

Коефіцієнти участі власного капіталу у формуванні активів - показує загальний рівень фінансування активів за рахунок власного капіталу, відображаючи скільки грошових одиниць капіталу припадає на 1 грн. активів. Таким чином на 1 грн. активів припадало власного капіталу банку у 2018 році 116 копійок, 2019 році 18 копійок та у 2020 році 14 копійок.

Також, дані коефіцієнтів, показують динаміку поступового зниження, але враховуючи факт, що мінімальною межею оптимального значення показника є 10,0 %, то стійкість банку оцінюємо позитивно.

Частка участі власного капіталу у формуванні активів АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн. відображено на рис. 2.2.

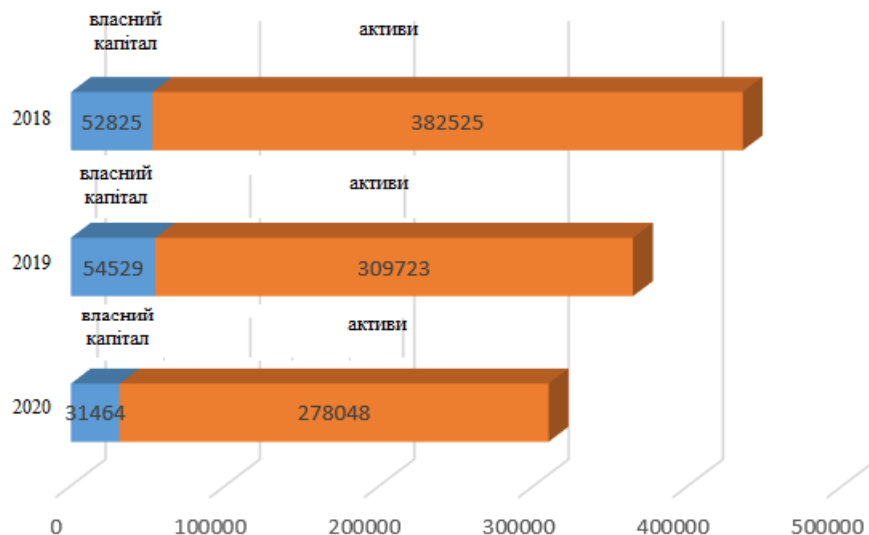

Рис. 2.2. Рівень покриття активів власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Джерело: побудовано автором

Коефіцієнт участі статутного капіталу у формуванні активів — достатність статутного капіталу:

$$K_{\text{уск}} = \frac{\text{Статутний капітал}}{\text{Активи}} \quad (2.4)$$

$$K_{\text{уск}2018} = 206\,060/278\,048 = 0,74; (74,0\%); K_{\text{уск}2019} = 206\,060/309\,723 = 0,66; (66,0\%); K_{\text{уск}2020} = 206\,060/382\,525 = 0,54; (54,0\%).$$

Достатність статутного капіталу для формування активів показує скільки грошових одиниць статутного капіталу припадає на 1 грн. активів.

Так, у 2018 році на 1 грн. активів припадало 74 коп., у 2019 році: 66 копійок та у 2020 році спостерігається тенденція до зниження до 54 копійок, тобто на 20 копійок менше ніж у 2018 році. Нормативне значення показника коливається в діапазоні 15,0-50,0%.

Згідно отриманих даних побудовано динаміку достатності статутного капіталу у формуванні активів ПАТ КБ "ПриватБанк" відображено на рис. 2.3.

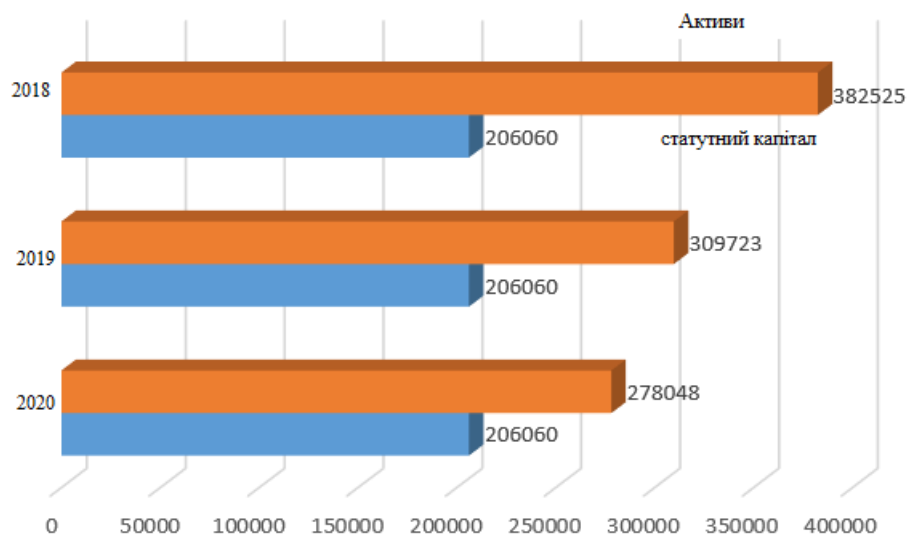

**Рис. 2.3. Рівень покриття активів акціонерним капіталом
АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.**

Джерело: побудовано автором

Показники співвідношення власного та статутного капіталу до активів АТ КБ «ПриватБанк» зведено у табл. 2.6, (Додаток А,Ж).[4,5,6].

Таблиця 2.6

**Співвідношення власного та статутного капіталу до активів АТ КБ
«ПриватБанк»**

<i>Найменування показника</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>
<i>Власний капітал / Активи</i>	<i>11,6</i>	<i>18,0</i>	<i>14,0</i>
<i>Статутний капітал / Активи</i>	<i>74,0</i>	<i>66,0</i>	<i>54,0</i>

Графік достатності власного та статутного капіталу у формуванні активів АТ КБ «ПриватБанк» відображена на рис. 2.4., побудовано згідно даних табл. 2.6.

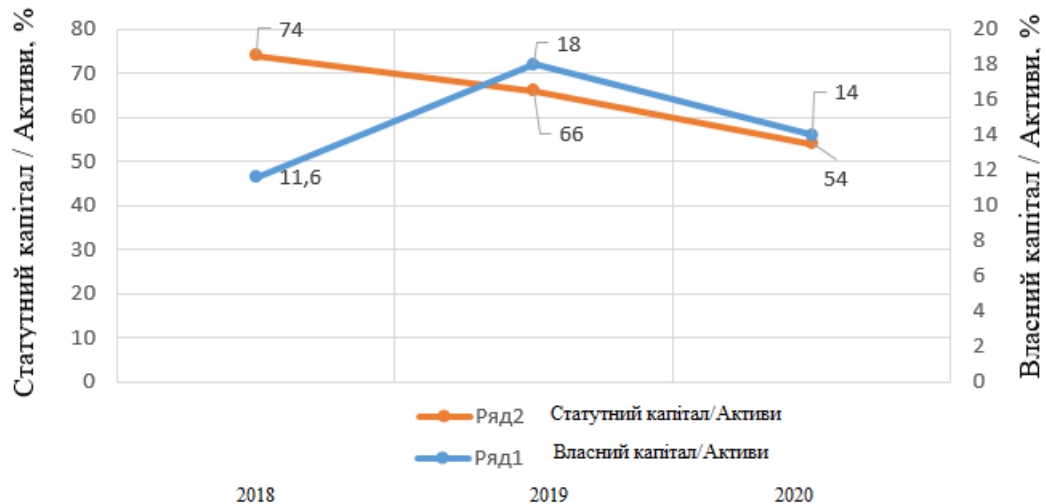

Рис. 2.4. Графік достатності власного та статутного капіталу у формуванні активів АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Джерело: побудовано автором

Коефіцієнт захищеності капіталу - це відношення захищеного капіталу до усього власного капіталу, який показує, наскільки банк враховує інфляційні процеси і яку частку своїх активів розміщує в нерухомість, цінності й устаткування. Цей коефіцієнт можна використовувати також як непрямий показник оцінки забезпеченості банку (банки, розраховані на короткочасний термін діяльності, зазвичай не вкладають кошти в розвиток) [45]. Неліквідні активи — капіталізовані активи, фінансові інвестиції, у тому числі фінансові вкладення в асоційовані та дочірні компанії, дебіторська заборгованість та інші іммобілізовані кошти. Капіталізовані активи АТ КБ «ПриватБанк» наведено у табл. 2.7. (Додатки А,В,Ж,Л).

Таблиця 2.7

Капіталізовані активи АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Активи	2018	2019	2020
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію	30	155	30
Інвестиційна нерухомість	3 340	3 379	2 933
Активи з права користування	-	1 716	1 748
Основні засоби та нематеріальні активи	3 793	4 764	5 894
Інші фінансові активи	2 743	2 210	3 448

Інші активи	8 899	9 285	8 900
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	1 361	1 244	1 228
Активи утримувані для продажу	117	-	32
Усього	20283	22753	24213

Джерело: складено автором на основі [4,5,6]

Коефіцієнт захищеності власного капіталу визначається як співвідношення капіталізованих активів (A_k) власного капіталу (BK).

$$K_{зк} = \frac{A_k}{BK} \quad (2.5)$$

$A_{к2018}=20\,283$ млн. грн., $A_{к2019}=22\,753$ млн. грн., $A_{к2020}=52\,825$ млн. грн.

Визначаємо коефіцієнт захищеності власного капіталу:

$K_{зк2018}=20\,283/31\,464=0,65$; $K_{зк2019}=22\,753/54\,529=0,42$; $K_{зк2020}=24\,213/52\,825=0,46$.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу показує що у 2018 році - 65,0% капіталу було розміщено в неліквідні активи, у 2019 році цей показник зменшився на 23,0 пп. і дорівнював 42,0%. У звітному 2020 році показник збільшився на 4,0 пп. і становив 46,0% в неліквідні активи.

Коефіцієнт захищеності дохідних активів. Сигналізує про захист дохідних активів (що чутливі до зміни процентних ставок) мобільним власним капіталом:

$$K_{зда} = \frac{BK - A_n - Z_б}{A_d} \quad (2.6)$$

де A_n - недохідні активи; A_d – дохідні активи; $Z_б$ – збитки.

Активи банку поділяють на активи, що приносять і що не приносять дохід.

До активів банку, що не приносять доходу, належать матеріальні та нематеріальні активи: кошти в касі, на кореспондентському рахунку, на резервних рахунках, а також основні засоби, матеріали, нематеріальні активи та відвернені кошти прибутку. Активи банків, що приносять прибуток, поділяють на: кредити, облікові активи та банківські інвестиції.

Градація активів за критерієм прибутковості АТ КБ «ПриватБанк» згруповано у табл. 2.8. (Додатки А,Ж). [4,5,6].

Згідно даних фінансових показників (табл. 2.5) визначаємо дохідні та недохідні активи банку.

Дохідні активи:

$$A_{\partial 2018} = 50\,140 + 180\,081 + 2\,743 + 8\,899 = 241\,863 \text{ млн. грн.};$$

Таблиця 2.8

**Градація активів за критерієм прибутковості АТ КБ
«ПриватБанк», млн. грн.**

Активи (млн. грн.)	2018	2019	2020
<i>Грошові кошти та еквіваленти та обов'язкові резерви (Н)</i>	27 360	45 894	49 911
<i>Заборгованість банків (Н)</i>	-	27 118	25 059
<i>Кредити та аванси клієнтам (Д)</i>	50 140	59 544	55 021
<i>Інвестиційні цінні папери (Д)</i>	180 081	152 157	221 661
<i>Поточні податкові активи (Н)</i>	184	2 257	6 660
<i>Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію (Н)</i>	30	155	30
<i>Інвестиційна нерухомість (Н)</i>	3 340	3 379	2 933
<i>Активи з права користування (оренда)(Н)</i>	1 716	-	1 748
<i>Основні засоби та нематеріальні активи (Н)</i>	4 764	3 793	5 894
<i>Інші фінансові активи (Д)</i>	2 743	2 210	3 448
<i>Інші активи (Д)</i>	8 899	9 285	8 900
<i>Майно, що перейшло у власність заставодержателя (Н)</i>	1 361	1 244	1 228
<i>Активи утримувані для продажу(Н)</i>	117	-	32
Активи	278 048	309 723	382 525

$$A_{\partial 2019} = 59\,544 + 152\,157 + 2\,210 + 9\,285 = 223\,196 \text{ млн. грн.}$$

$$A_{\partial 2020} = 55\,021 + 221\,661 + 3\,448 + 8\,900 = 289\,030 \text{ млн. грн.}$$

Недохідні активи:

$$A_{н 2018} = 27\,360 + 184 + 30 + 3\,340 + 1\,716 + 4\,764 + 1\,361 + 117 = 38\,872 \text{ млн. грн.};$$

$$A_{н 2019} = 45\,894 + 27\,118 + 2\,257 + 155 + 3\,379 + 3\,793 + 1\,244 = 83\,840 \text{ млн. грн.};$$

$$A_{н2020}=49\,911+25\,059+6\,660+30+2933+1748+5\,894+1228+32=93\,495$$

млн. грн.

Визначаємо коефіцієнт захищеності дохідних активів:

$$K_{зда2018} = \frac{31464 - 38872}{241863} = -0,03;$$

$$K_{зда2019} = \frac{54529 - 83840}{223196} = -0,13;$$

$$K_{зда2020} = \frac{52825 - 93495}{289030} = -0,14.$$

Згідно отриманих від'ємних коефіцієнтів за період що аналізується банк не посилив захист дохідних активів власним капіталом.

$$BK-A_{н2018} = 31464 - 38\,872 = -7\,408 \text{ млн. грн.}; BK-A_{н2019} = 54529 - 83\,840 = -29\,311 \text{ млн. грн.}; BK-A_{н2020} = 52825 - 93\,495 = -40\,670 \text{ млн. грн.}$$

Це свідчить про те, що розмір власного капіталу за мінусом недохідних активів не покривав дохідні активи у 2018 році на 7 408 млн. грн., у 2019 році на 29 311 млн. грн., та у 2020 році цей показник мав тенденцію до збільшення 11 350 млн. грн. і дорівнював 40 670 млн. грн. На це вплинуло два фактори: не достатнє зростання капіталу і збільшення недохідних активів.

Отриманні розраховані данні занесено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Активи за критерієм прибутковості АТ КБ «ПриватБанк»

Показники /Рік	2018	2019	2020
Власний капітал	31464	54529	52825
Дохідні активи	241863	223196	289030
Недохідні активи	38872	83840	93495

Джерело: складено автором

Графік дохідних та недохідних активів захищених мобільним власним капіталом відображено на рис. 2.5.

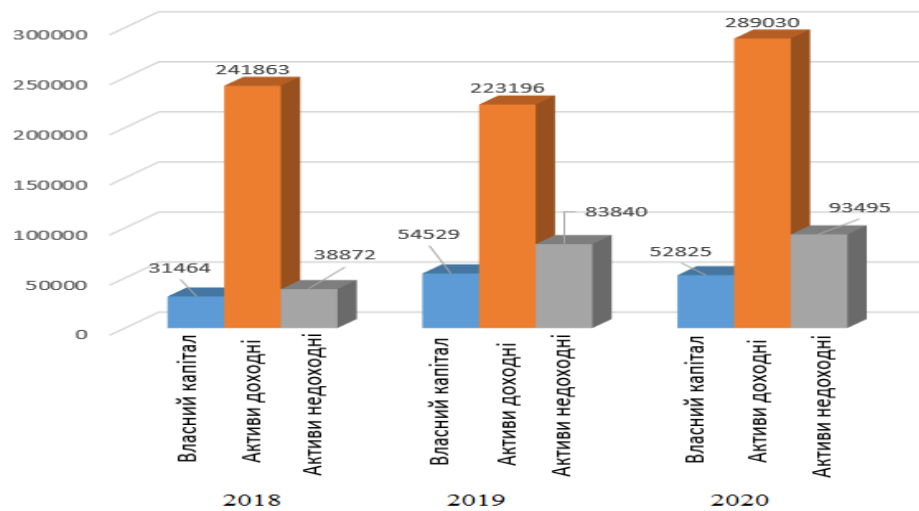

Рис. 2.5. Графік дохідних та недохідних активів захищених мобільним власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Джерело: побудовано автором

Наступним є коефіцієнт концентрації власного капіталу. Коефіцієнтом визначається рівень капіталу в загальній структурі пасивів.

$$K_{квк} = \frac{\text{Капітал бруто}}{\text{Пасиви}} \quad (2.7)$$

Вихідні дані для розрахунку коефіцієнта концентрації власного капіталу занесено у табл. 2.10. (Додаток А,Ж). [4,5,6].

Таблиця 2.10

Пасиви АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

	2018	2019	2020
Капітал бруто	19 556	19 224	35 369
Пасиви			
Заборгованість перед НБУ	9 817	7 721	-
Заборгованість перед банками	195	201	2
Кошти клієнтів	231 055	240 621	312 708
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	1 748	1 855
Відстрочене зобов'язанням з податку на прибуток	136	121	146
Інші фінансові зобов'язання	2 249	1 522	2 907
Резерви та нефінансові зобов'язання	3 132	3 260	12 082
Всього зобов'язань	246 584	255 194	329 700

Капітал			
Акціонерний капітал	206 060	206 060	206 060
Емісійний дохід	23	23	23
Резерв переоцінки будівель	687	614	689
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	(3 303)	(1 274)	(2 937)
Результат від операцій з акціонером	12 174	12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	6 211	6 850	8 481
Накопичений дефіцит	(190 388)	(169 918)	(171 665)
Всього капіталу	31 464	54 529	52 825
Всього зобов'язань та капіталу	278 048	309 723	382 525

Вихідні дані для розрахунку коефіцієнта концентрації власного капіталу у табл. 2.7.

$$K_{\text{КВК}2018} = \frac{19566}{278048} = 0,07;$$

$$K_{\text{КВК}2019} = \frac{19224}{309723} = 0,06;$$

$$K_{\text{КВК}2020} = \frac{35369}{382525} = 0,09.$$

Щодо, показника концентрації власного капіталу до усіх пасивів, то оптимальним значенням вважається 15-20 %. У нашому випадку показник не перевищує мінімальне оптимальне значення. Так, у 2018 році він становив 7,0%, у 2019 році 6,0% та у 2020 році 9,0%. Підвищення показника у 2020 році пояснюється зростанням частки коштів клієнтів, резервів та нефінансових зобов'язань. Однак, надмірне зростання коефіцієнта означає пасивність банку щодо залучення ресурсів та розвитку клієнтської бази.

Для оцінки фінансової стійкості банки використовують *коефіцієнт мультиплікатора капіталу*. Цей показник розраховується як співвідношення активів до статутного капіталу:

$$K_{\text{МК}} = \frac{\text{Активи}}{\text{Статутний капітал}} \quad (2.8)$$

$$K_{\text{МК}2018} = \frac{278048}{206060} = 1,35;$$

$$K_{mk2019} = \frac{309723}{206\,060} = 1,50;$$

$$K_{mk2020} = \frac{382525}{206\,060} = 1,85.$$

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу відображає рівень покриття активів банку акціонерним капіталом. Чим вищим є його значення, тим менш стабільним є банк, проте зростання цього коефіцієнта вважається фактором зростання прибутковості акціонерного капіталу. Капітал банку являє собою гарантійний фонд покриття можливих витрат.

Рівень покриття активів банку акціонерним капіталом АТ КБ "ПриватБанк" станом на 2018-2020 рр. відображено на рис. 2.6.

Зниження показників рівня покриття активів банку акціонерним негативно характеризує ефективність використання власного капіталу банку, особливо за звітний 2020 рік. Це свідчить, про наявність тенденцій зниження використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу, та вказує що банк у 2020 році в порівнянні з 2018 роком погіршив менеджмент власного капіталу.

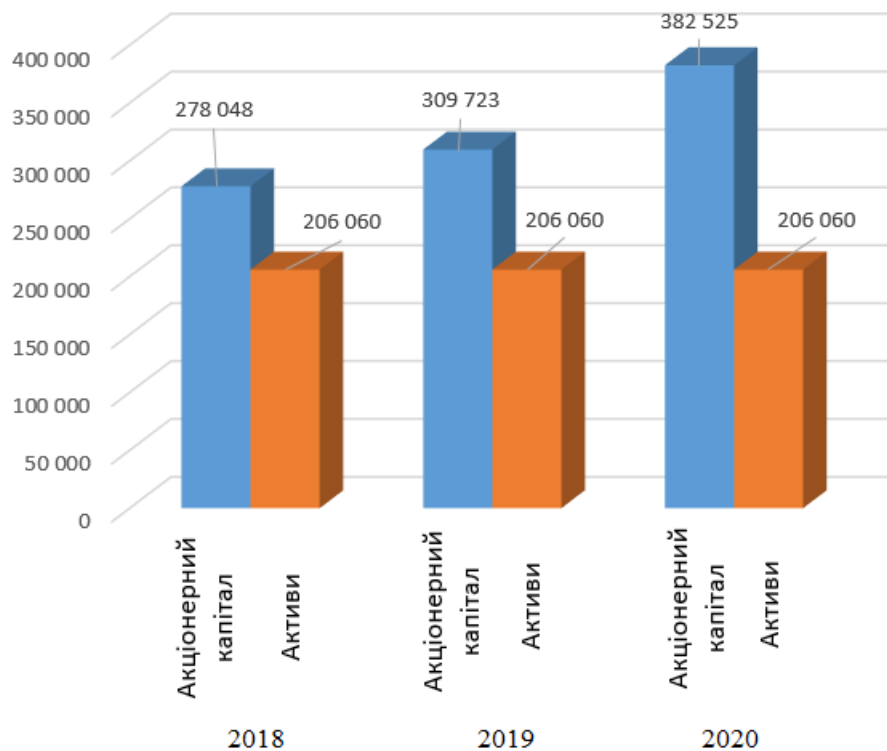

**Рис. 2.6. Рівень покриття активів банку акціонерним капіталом
АТ КБ "ПриватБанк"**

Джерело: побудовано автором

Основними показниками, що характеризують рентабельність банківської діяльності, є ROA, ROE.

ROA— показник рентабельності використання активів банку. Чим вища рентабельність активів, тим більший прибуток отримує банк. Він характеризує ефективність використання всіх активів банку [48].

Розраховується як відношення прибутку банку після оподаткування на звітну дату до середньої вартості використовуваних банком активів за відповідний період і виражається у процентах (2.9).

$$\text{Рентабельність активів} = \frac{\text{Чистий прибуток (Чистий збиток)}}{\text{Середньорічна сума активів} * 100\%} \quad (2.9)$$

$$\text{Рентабельність активів}_{2018} \text{ ROAA} = 12\,798 / (254\,805/2 + 278\,048/2) * 100 = 4,8\%;$$

$$\text{Рентабельність активів}_{2019} \text{ ROAA} = 32\,609 / (278\,048/2 + 309\,723/2) * 100 = 11,1\%;$$

$$\text{Рентабельність активів}_{2020} \text{ ROAA} = 24\,302 / (309\,723/2 + 382\,525/2) * 100 = 7,0\%.$$

Згідно отриманих показників побудовано графік рентабельності активів (ROAA) АТ КБ "ПриватБанк" відображено на рис. 2.7.

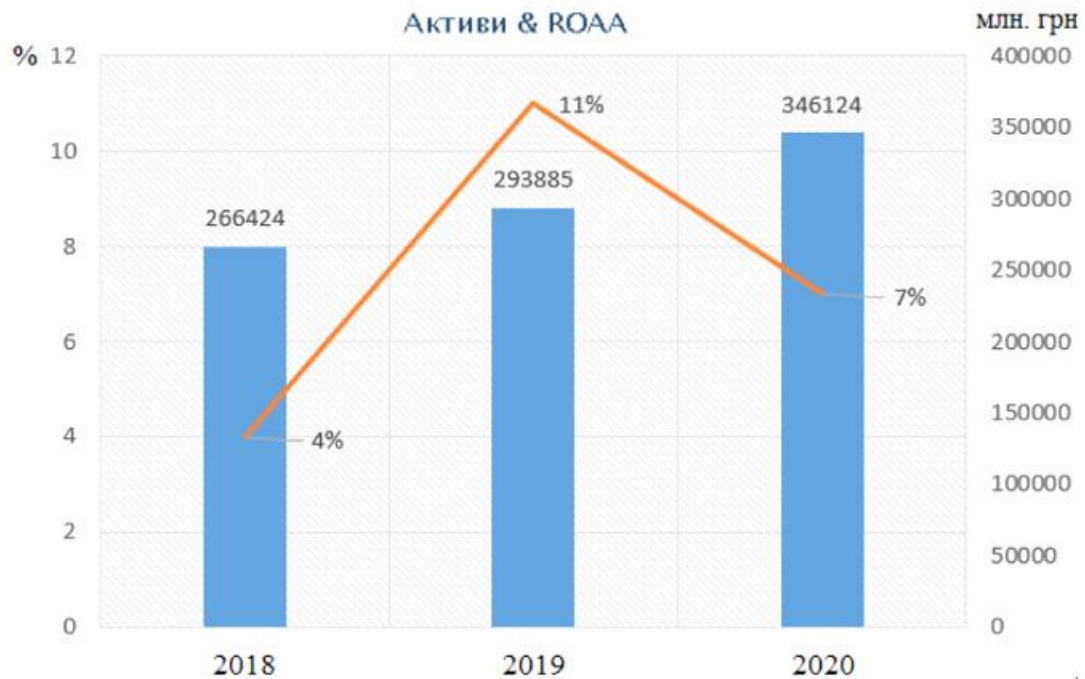

Рис. 2.7. Рентабельність активів (ROAA) АТ КБ "ПриватБанк"

Джерело: побудовано автором

Отримані результати коефіцієнтів рентабельності активів доводять, що у 2018 році було отримано 4,8 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів. У 2019 році було отримано 11,1 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів, та у 2020 році 7 копійок. Зниження коефіцієнта рентабельності активів у 2020 році показує про збільшення позикових коштів.

Таким чином, банк у 2020 році майже не мав можливість регенерувати свій дохід без урахування свого капіталу. Тому, банку потрібно прагнути до того, щоб зробити своє майно більш рентабельним.

Рентабельність власного капіталу (англ. Return on equity (ROE)) — фінансовий коефіцієнт, що характеризує ефективність використання власного капіталу. Показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал.

Розраховується як відношення прибутку банку після оподаткування на звітну дату до середньої вартості балансового капіталу за відповідний період і виражається у процентах (2.10).

Рентабельність власного капіталу $ROAE = \text{Чистий прибуток (Чистий збиток)} / \text{Середньорічна сума вартості балансового капіталу} * 100\%$ (2.10)

Рентабельність $ROAE_{2018} = 12798 / (24793/2 + 31464/2) * 100 = 45,49\%$;

Рентабельність $ROAE_{2019} = 32\,609 / (31\,464/2 + 54\,529/2) * 100 = 75,84\%$;

Рентабельність $ROAE_{2020} = 24\,302 / (54\,529/2 + 52\,825/2) * 100 = 45,27\%$.

Згідно отриманих коефіцієнтів побудовано графік рентабельності власного капіталу ($ROAE$) АТ КБ "ПриватБанк" на рис. 2.8. [3].

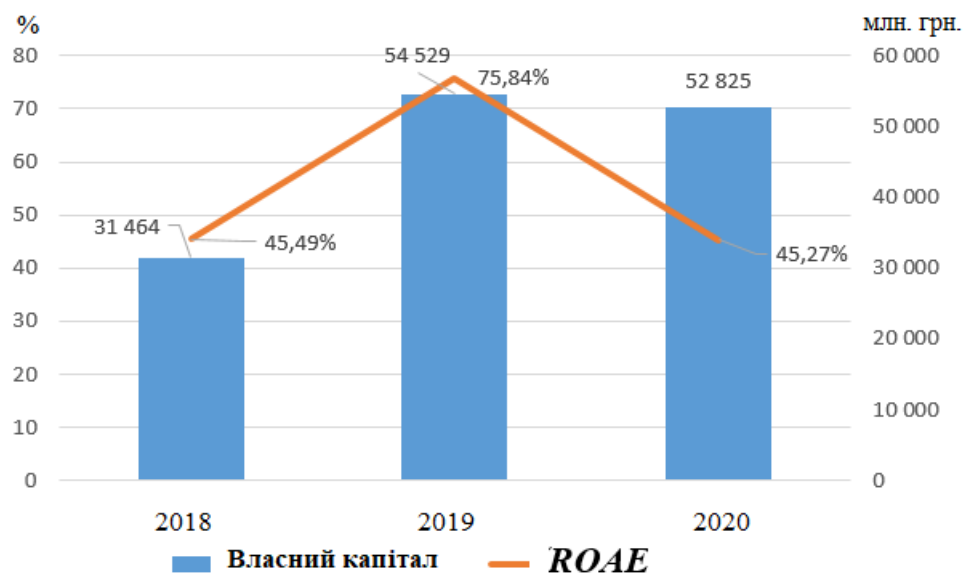

**Рис. 2.8. Рентабельність власного капіталу ($ROAE$)
АТ КБ "ПриватБанк"**

Джерело: побудовано автором

Отриманні результати коефіцієнтів рентабельності власного капіталу доводять, що у 2018 році кожна залучена гривня дозволила отримати 45,49 коп. чистого прибутку. У 2019 році було отримано 75,84 коп. чистого прибутку, та у 2020 році 45,27 коп. чистого прибутку на кожну гривню вкладеного власного капіталу. Банк мав здатність генерувати отриманий

чистий прибуток його власникам. Загалом, ефективність використання власного капіталу є високою.

Значення показників фінансового стану зведено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11.

Основні показники фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк»

Найменування показника	2018	2019	2020	Норматив
<i>Коефіцієнт надійності</i>	0,13	0,22	0,17	>5%
<i>Коефіцієнт фінансового важеля</i>	7:84	4:68	6:0,4	Max1:20
<i>Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів</i>	1,16	0,18	0,14	≥ 4,0%, Оптим. 10,0%
<i>Коефіцієнт участі статутного капіталу у формуванні активів</i>	0,74	0,66	0,54	15-50%
<i>Коефіцієнт захищеності власного капіталу</i>	0,65	0,42	0,46	5,0%
<i>Коефіцієнт захищеності дохідних активів</i>	-0,03	-0,13	-0,14	
<i>Коефіцієнт концентрації власного капіталу</i>	0,07	0,06	0,09	15-20%
<i>Коефіцієнт мультиплікатора капіталу</i>	1,35	1,50	1,85	8-25
Капіталізація (%)				
<i>Власний капітал / Активи</i>	11,6	18,0	14,0	≥ 4
<i>Статутний капітал / Активи</i>	74,0	66,0	54,0	15-50%
Рентабельність (%)				
<i>ROAA</i>	4,8	11,1	7,0	
<i>ROAE</i>	45,49	75,84	45,27	

Джерело: складено автором

Висновки

1. Коефіцієнт надійності (співвідношення капіталу банку і залучених коштів за мінімально допустимого значення не менше 5,0 %) станом на 2018 р. становив 13,0 %, у 2019 р. підвищився до 22,0% %, але у 2020 році знизився до 17,0%. Таким чином, за період 2018-2020 рр. банк мав високу забезпеченість власним капіталом і, отже, високу надійність. Тобто, банк досяг того рівня, який не залежить від стихій у залученні вільних коштів грошового ринку, оскільки мав достатньо власних, які міг розміщувати в кредити господарюючим суб'єктам, інвестиції тощо.

2. Коефіцієнт фінансового важеля – за максимально допустимого співвідношення 1:20 становив на кінець 2018 року 7:84, 2019 р. 4:68, а у 2020 р. 6:1. Такі результати аналізу свідчать про те, що банк у 2019 році знизив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку в порівнянні з 2018 роком, але при цьому залишається висока забезпеченність власними. У 2020 році, також спостерігається ділова активність банку у залученні коштів, але вже при недостатньому обсязі власних коштів. Тому, слід визнати погіршення фінансового стану банку.

3. Коефіцієнт участі власного капіталу у формуванні активів - показує загальний рівень фінансування активів за рахунок власного капіталу, відображаючи скільки грошових одиниць капіталу припадає на 1 грн. активів. Таким чином на 1 грн. активів припадало власного капіталу банку у 2018 році 116 копійок, 2019 році 18 копійок та у 2020 році 14 копійок. Також, дані коефіцієнтів підтверджують вище встановлену тенденцію його високої ролі, хоча і показують динаміку поступового зниження, але враховуючи факт, що мінімальною межею оптимального значення показника є 10,0 %, то стійкість банку оцінюємо позитивною.

4. Достатність статутного капіталу для формування активів показує скільки грошових одиниць статутного капіталу припадає на 1 грн. активів. Так, у 2018 році на 1 грн. активів припадало 74 коп., у 2019 році: 66 копійок та у 2020 році спостерігається тенденція до зниження до 54 копійок, тобто на 20 копійок менше ніж у 2018 році. Нормативне значення показника коливається в діапазоні 15,0-50,0%.

5. Коефіцієнт захищеності власного капіталу показує, що у 2018 році - 65,0% капіталу було розміщено в недохідні активи, у 2019 році цей показник зменшився на 23,0 пп. і дорівнював 42,0%. У звітному 2020 році показник збільшився на 4,0 пп. і становив 46,0%. Таким чином, зростання показника захищеності власного капіталу відбувається за рахунок збільшення вкладень у свої власні капіталізовані активи (основні засоби та нематеріальні активи).

6. Результати коефіцієнтів захищеності дохідних активів, свідчить про те, що розмір власного капіталу за мінусом недохідних активів не покривав дохідні активи у 2018 році на 7 408 млн. грн., у 2019 році на 29 311 млн. грн., та у 2020 році цей показник мав тенденцію до збільшення 11 350 млн. грн. і дорівнював 40 670 млн. грн. Це вплинуло два фактори: не достатнє зростання капіталу і збільшення недохідних активів.

7. Щодо, показника концентрації власного капіталу до усіх пасивів, то оптимальним значенням вважається 15-20 %. У нашому випадку показник не перевищує мінімальне оптимальне значення. Так, у 2018 році він становив 7,0%, у 2019 році 6,0% та у 2020 році 9,0%. Підвищення показника у 2020 році пояснюється зростанням частки коштів клієнтів, резервів та нефінансових зобов'язань. Однак, надмірне зростання коефіцієнта означає пасивність банку щодо залучення ресурсів та розвитку клієнтської бази.

8. Зниження показників рівня покриття активів банку акціонерним негативно характеризує ефективність використання власного капіталу банку, особливо за звітний 2020 рік. Це свідчить, про наявність тенденцій зниження використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу, та вказує що банк у 2020 році в порівнянні з 2018 роком погіршив менеджмент власного капіталу.

9. Отримані результати коефіцієнтів рентабельності активів доводять, що у 2018 році було отримано 4,8 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів. У 2019 році було отримано 11,1 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів, та у 2020 році 7 копійок. Зниження коефіцієнта рентабельності активів у 2020 році показує про збільшення позикових коштів. Таким чином, банк у 2020 році майже не мав можливість регенерувати свій дохід без урахування свого власного капіталу. Тому, банку потрібно прагнути до того, щоб зробити своє майно більш рентабельним.

10. Результати коефіцієнтів рентабельності власного капіталу доводять, що у 2018 році кожна залучена гривня дозволила отримати 45,49 коп. чистого

прибутку. У 2019 році було отримано 75,84 коп. чистого прибутку, та у 2020 році 45,27 коп. чистого прибутку на кожную гривню вкладеного власного капіталу. Банк мав здатність генерувати отриманий чистий прибуток його власникам. Загалом, ефективність використання власного капіталу є високою.

2.3. Аналіз та оцінка ефективності формування та розподілу залучених коштів банку

Основна частина банківських ресурсів утворюється у процесі здійснення депозитних операцій банку, від ефективної і правильної організації яких залежить стійкість функціонування банківської установи. Визначення ефективності залучених коштів в банках будемо проводити з урахуванням наступних етапів:

I ЕТАП. Аналіз динаміки обсягу депозитів та кредитів.

Депозитну політику характеризують як ефективну/неефективну у разі виконання наступних умов:

Обсяг кредитів (K_p) < Обсяг депозитів ($Д$) – неефективна;

Обсяг кредитів (K_p) $\geq$ Обсяг депозитів ($Д$) – ефективна.

Визначаємо обсяг кредитів і залучених коштів АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2020 рр. які наведені в табл. 2.12. (Додатки А,Ж)[4,5,6].

79 141 (K_p)₂₀₁₈ < 230 877 ($Д$) – неефективна;

85 464 (K_p)₂₀₁₉ < 255 256 ($Д$) – неефективна;

68 710 (K_p)₂₀₂₀ < 312 452 ($Д$) – неефективна;

Таким чином, у банку спостерігається перевищення обсягу притоку коштів на депозити над обсягами кредитування - це доводить про підвищення довіри до банку як фізичних, так і юридичних осіб. З іншого боку, це свідчить про наявність «неробочих ресурсів», унаслідок чого, банк не отримує достатньо прибутку для покриття зобов'язань по депозитам, що впливає на фінансову стійкість банку. Таку депозитну політику, слід визнати неефективною.

Таблиця 2.12

**Обсяг виданих кредитів і залучених коштів АТ КБ «ПриватБанк»
за 2018-2020 рр., млн. грн.**

<i>Фізичні особи</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>	<i>Абсол. відхил. 2019-2018</i>	<i>Абсол. відхил. 2020-2019</i>	<i>Темп росту 2019/2018</i>	<i>Темп росту 2020/2019</i>	<i>Темп приросту 2020/2019</i>
Кредити :								
<i>Кредити юридичних осіб (Д)</i>	14 857	15 965	13 743	1 108	-2 222	107,4	86,08	-13,92
<i>Кредити фізичних осіб (Д)</i>	64 284	69 499	54 967	5 215	-14 532	108,11	79,10	-21,0
Всього	79141	85 464	68 710	6 323	-16 754	108,0	80,39	-19,60
Депозити :								
<i>Депозити юридичних осіб</i>	48207	65 261	84 748	17 054	19 487	135,37	130,0	30,0
<i>Депозити фізичних осіб</i>	182670	189 995	227704	7 325	37 709	104,0	120,0	20,0
Всього	230877	255 256	312 452	24 379	57 196	110,56	122,4	22,4
<i>Державні організації</i>	178	178	256	-	78	-	143,8	43,8
Всього залучених коштів клієнтів	231055	240 621	312 708	9 566	72 087	104,14	130,0	30,0

Джерело: складено автором

Динаміка залучених коштів та кредитів відображена на рис. 2.9.

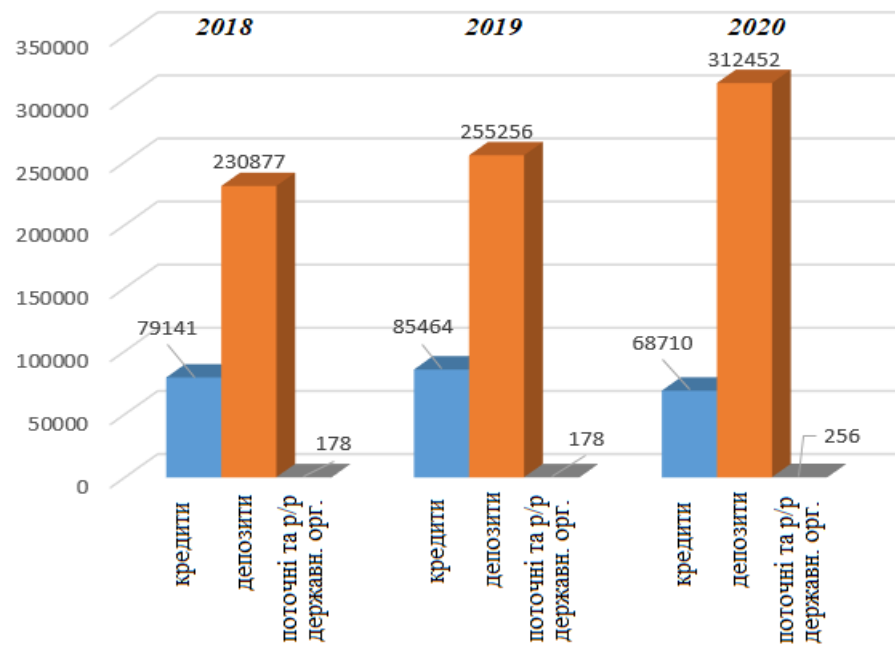

Рис. 2.9. Динаміка залучених коштів та виданих кредитів АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

Джерело: побудовано автором

Також, на рис. 2.9 спостерігаємо темп приросту депозитів юридичних осіб менше за темп приросту кредитів, це вказує на те, що юридичні особи не залишають значні обсяги грошових коштів на депозитних рахунках, що слід визнавати як негативну тенденцію.

II ЕТАП. Аналіз динаміки % ставок за кредитами та депозитами.

Умова ефективності залучених коштів в банку:

$$(\% \text{ ставка } K_p - \% \text{ ставка } D) \rightarrow \max.$$

Відсоткові ставки по кредитах і депозитам в АТ КБ «ПриватБанк» за період 2018-2020 рр. наведено в табл. 2.13., [4,5,6,35,37].

Таблиця 2.13

Відсоткові ставки по кредитах і депозитам в АТ КБ «ПриватБанк»

Показники	2017р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
Кредити, %	29,1	31,4	33,8	12,0
Депозити, %	12,0	16,0	13,5	8,6
Процентні доходи, млн. грн.	24 485	30854	33 841	33 563
Процентні витрати, млн. грн.	18 374	14 002	14 174	11 961
Середньозважені процентні доходи		27 669,5	32 347,5	33 702
Середньозважені процентні витрати		16 188	14 088	13 067,5

<i>Спред процентний</i>		11 481,5	18 259,5	20 634,5
-------------------------	--	----------	----------	----------

Джерело: складено автором

2018 р. (31,4% - 16,0% = 15,4%) → max

2019 р. (33,8% - 13,5% = 20,3%) → max

2020 р. (12,0% - 8,6% = 3,4%) → min

Визначаємо середньозважені процентні доходи, вихідні дані у табл. 2.13 :

$$C_{снд2018} = 24\,485/2 + 30\,854/2 = 27\,669,5 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{снд2019} = 30\,854/2 + 33\,841/2 = 32\,347,5 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{снд2020} = 33\,841/2 + 33\,563/2 = 33\,702 \text{ млн. грн.}$$

Визначаємо середньозважені процентні витрати:

$$C_{снв2018} = 18\,374/2 + 14\,002/2 = 16\,188 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{снв2019} = 14\,002/2 + 14\,174/2 = 14\,088 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{снв2020} = 14\,174/2 + 11\,961/2 = 13\,067,5 \text{ млн. грн.}$$

Розраховуємо спред процентний у АТ КБ «ПриватБанк».

Спред процентний визначається як різниця між середньозваженою ставкою дохідності процентних активів банку та середньозваженою ставкою витратності його процентних зобов'язань.

$$C_{\%} = \text{Дохідні процентні активи} - \text{Витрати процентних зобов'язань}$$

$$C_{\%2018} = 27\,669,5 - 16\,188 = 11\,481,5 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{\%2019} = 32\,347,5 - 14\,088 = 18\,259,5 \text{ млн. грн.};$$

$$C_{\%2020} = 33\,702 - 13\,067,5 = 20\,634,5 \text{ млн. грн.}$$

Спред процентний свідчить про реальну здатність банку до управління процентними ставками за своїми інструментами. Відсотковий спред має тенденцію до збільшення, то можна стверджувати про ефективність депозитної діяльності в банку.

III ЕТАП. Оцінка достатності ресурсів, залучених комерційним банком.

Аналіз масштабів діяльності банку щодо залучення зовнішніх джерел фінансування своєї діяльності починається з визначення частки, яку займають зобов'язання банку у валюті балансу.

$$K = \frac{\text{Зобов'язання банку}}{\text{Валюта балансу банку}} \quad (2.11)$$

Вихідні дані для розрахунку наведені у табл. 2.14. (Додаток А, Ж).

Таблиця 2.14

Залучені кошти АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Пасиви</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>
Заборгованість перед НБУ	9 817	7 721	-
Заборгованість перед банками	195	201	2
Кошти клієнтів	231 055	240 621	312 708
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	1 748	1 855
Відстрочене зобов'язанням з податку на прибуток	136	121	146
Інші фінансові зобов'язання	2 249	1 522	2 907
Резерви та нефінансові зобов'язання	3 132	3 260	12 082
Всього зобов'язань	246 584	255 194	329 700
Валюта балансу	278 048	309 723	382 525

Джерело: [4,5,6]

Визначемо частку, яку займають зобов'язання банку у валюті балансу.

$$K_{2018} = 246\,584 / 278\,048 = 0,88;$$

$$K_{2019} = 255\,194 / 309\,723 = 0,82;$$

$$K_{2020} = 329\,700 / 382\,525 = 0,86.$$

Таким чином, частка зобов'язань банку у валюті балансу у 2018 році займала 86,0%, 2019 році 82,0% та у 2020 році 86,0%.

Аналіз зобов'язань банку починають з визначення їх суми за балансом через обчислення залишків за рахунками на підставі балансу банку. На цьому ж етапі аналізу дається характеристика зміни суми зобов'язань банку в динаміці в абсолютному та відносному виразах, використовуючи аналітичну табл. 2.15, 2.16. (Додаток А) [4,5,6].

Таблиця 2.15

Аналіз динаміки та масштабів залучених ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», 2018-2019 рр.

Показники	Базисний рік 2018	Звітний рік 2019	Відхилення	
			абсолютне	відносне

Зобов'язання банку, млн. грн.	246 584	255 194	8 610	3,49
Капітал банку, млн. грн.	31 464	54 529	23 065	73,3
Валюта балансу, млн. грн.	278 048	309 723	31 675	11,39
Частка зобов'язань у валюті балансу, %	88,0	82,0	-6,0	-6,8
Коефіцієнт фінансового важеля (1:2)	7:84	4:68		

Джерело: складено автором

Валюта балансу у звітному 2019 році збільшується на 11,39%, при цьому збільшення ресурсної бази відбувалось як за рахунок залучених коштів на 3,49%, так і завдяки нарощуванню власного капіталу банку майже у два рази. Це, позитивно характеризує роботу банку за період 2018-2019 рр. (Додаток Ж)

Валюта балансу у звітному 2020 році збільшилася в 1,2 рази, це означає, що банк розширював масштаби своєї діяльності. При цьому збільшення ресурсної бази відбувалось виключно за рахунок залучених коштів у 1,3 рази у порівнянні з 2019 роком. Проте, власний капітал банку зменшився на 3,0%. Наведені показники свідчать про недостатньо виважену позицію банківських менеджерів: оскільки ризики, викликані розширенням залучених коштів, непокриваються власним капіталом, який є гарантією банківських зобов'язань.

Таблиця 2.16

Аналіз динаміки та масштабів залучених ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», 2019-2020 рр.

Показники	Базисний рік 2019	Звітний рік 2020	Відхилення	
			абсолютне	відносне
Зобов'язання банку, млн.грн.	255 194	329 700	74 506	29,19
Капітал банку, млн.грн.	54 529	52 825	-1 704	-3,12
Валюта балансу, млн.грн.	309 723	382 525	72 802	23,5
Частка зобов'язань у валюті балансу	82,0	86,0	4,0	4,88
Коефіцієнт фінансового важеля (1:2)	4:68	6:0,4		

Джерело: складено автором

VI ЕТАП. Коефіцієнтний аналіз депозитної діяльності банку.

Оскільки діяльність банку спрямована на отримання максимального прибутку, то першим показником є максимізація прибутковості активів.

Критерій максимізації прибутковості активів, % :

$$A = \frac{\text{Прибуток} - \text{Витрати}}{\text{Активи}} \Rightarrow \max \quad (2.12)$$

Вихідні дані для розрахунку наведені у табл. 2.17 (Додаток А,Ж).

Таблиця 2.17

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», 2018-2020 рр.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>
<i>Прибуток</i>	12 789	32 609	24 296
<i>Витрати</i>	45 882	37 117	60 399
<i>Активи</i>	278 048	309 723	382 525

Джерело: складено автором

$$A_{\text{приб. 2018}} = 12\,789 - 45\,882 / 278\,048 = -0,12 \text{ (-12,0\%);}$$

$$A_{\text{приб. 2019}} = 32\,609 - 37\,117 / 309\,723 = -0,014 \text{ (-1,4\%);}$$

$$A_{\text{приб. 2020}} = 24\,296 - 60\,399 / 382\,525 = -0,094 \text{ (-9,43\%).}$$

Розраховувавши показники критерія максимізації прибутковості активів АТ КБ «ПриватБанк», можемо зробити наступні висновки, що коефіцієнт максимізації прибутковості активів за весь аналізований період є від'ємним, що свідчить про досить низький рівень ефективності управління процесом залучення та використання вільних коштів [42].

Коефіцієнт миттєвої ліквідності. Він визначається як відношення суми коштів у касі (Ка) та на кореспондентських рахунках (Кр) (ліквідні активи) до зобов'язань (до запитання) банку, що обліковуються за поточними рахунками (Пз).

Вихідними даними для розрахунку коефіцієнта є звіт про фінансові результати нведені в табл. 2.18. (Додаток А,Ж).

Таблиця 2.18

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>
<i>Кошти в касі та на кореспондентських рахунках</i>	27 360	45 894	49 911
<i>Зобов'язання до запитання</i>	109 855	130 827	195 221

$$K_{\text{мл}2018} = 27\,360 / 109\,855 = 0,25;$$

$$K_{мл2019} = 45\,894 / 130\,827 = 0,35;$$

$$K_{мл2020} = 49\,911 / 195\,221 = 0,25.$$

Коефіцієнт миттєвої ліквідності впродовж 2020 року зменшився та становив 25,0%, що на 10,0% менше ніж у 2019 році. Тобто, у 2020 році мінімальний обсяг високоліквідних активів складав 25,0%, необхідних банку для забезпечення виконання своїх поточних зобов'язань протягом одного операційного дня. Нормативне значення коефіцієнта Н4 повинно бути не менше 20%. Значення цього показника свідчить про стійкий фінансовий стан банку, та його капітальної бази, що також забезпечувало спроможність банку погашати будь-які зобов'язання і борги перед клієнтами.

Генеральний коефіцієнт надійності - відношення капіталу банку до робочих активів (ф. 1.8). Дані для розрахунку наведено у табл. 2.6.

$$K_{н2018} = 31\,464 / 241\,863 = 0,13;$$

$$K_{н2019} = 54\,529 / 223\,196 = 0,24;$$

$$K_{н2020} = 52\,825 / 289\,030 = 0,18.$$

Отримані результати свідчать про те, що у 2019 році вкладення банку у працюючі активи були більш захищеними власним капіталом (24,0%) ніж у 2020 році (18,0%). Позитивною тенденцією вважається до збільшення генерального коефіцієнта надійності.

Генеральний коефіцієнт ліквідності - відношення ліквідних активів і захищеного капіталу до сумарних зобов'язань банку, який показує забезпеченість засобів ліквідними активами, нерухомістю і цінностями клієнтів. Коефіцієнт характеризує здатність банку задовольнити вимоги кредиторів у мінімальний термін при неповерненні виданих позичок, і розраховується за формулою (1.9):

$$\text{Ліквідні активи}_{2018} = 27360 + 50140 + 86244 + 79299 + 14538 = 257\,581 \text{ млн. грн.}$$

$$\text{Ліквідні активи}_{2019} = 45894 + 27118 + 59544 + 84680 + 66602 + 875 = 284\,713 \text{ млн. грн.}$$

Ліквідні активи $_{2020} = 49911 + 25059 + 55021 + 100750 + 119196 + 1715 = 351\,652$
млн. грн.

Захищений капітал $_{2018} = 3793$ млн. грн.

Захищений капітал $_{2019} = 4764$ млн. грн.

Захищений капітал $_{2020} = 5894$ млн. грн.

Зобов'язання $_{2018} = 246584$ млн. грн.

Зобов'язання $_{2019} = 255194$ млн. грн.

Зобов'язання $_{2020} = 329700$ млн. грн.

$K_{л2018} = (257581 + 3793) / 246584 = 1,06;$

$K_{л2019} = (284713 + 4764) / 255194 = 1,13;$

$K_{л2020} = (351652 + 5894) / 329700 = 1,08.$

Як показує коефіцієнт генеральної ліквідності, продовжує залишатися високою спроможність банку погашати зовнішні зобов'язання за залученими і позиченими коштами високоліквідними активами. У 2020 році він дещо скоротився з 113,0 % до 108,0 %, але цей рівень дуже високий.

Ефективність операцій з процентними коштами, частка од. (ф. 1.11):

Процентні доходи $_{2018} = 30754$ млн. грн.;

Процентні доходи $_{2019} = 33841$ млн. грн.;

Процентні доходи $_{2020} = 33563$ млн. грн.

Процентні витрати $_{2018} = 14002$ млн. грн.;

Процентні витрати $_{2019} = 14174$ млн. грн.;

Процентні витрати $_{2020} = 11961$ млн. грн.

Ефективність операцій з процентними коштами

$ПК_{\text{ефект}2018} = 30754 / 14002 = 2,19 > 1;$

$ПК_{\text{ефект}2019} = 33841 / 14174 = 2,39 > 1;$

$ПК_{\text{ефект}2020} = 33563 / 11961 = 2,80 > 1.$

Зміст полягає у збалансованості процентних операцій банку, норматив складає > 1 .

Крос-коефіцієнт (ф.1.15):

*Зобов'язання*₂₀₁₈ = 246584 млн. грн.;

*Зобов'язання*₂₀₁₉ = 255194 млн. грн.;

*Зобов'язання*₂₀₂₀ = 329700 млн. грн.

*Робочі активи (кредити)*₂₀₁₈ = 50140 млн. грн.;

*Робочі активи (кредити)*₂₀₁₉ = 59544 млн. грн.;

*Робочі активи (кредити)*₂₀₂₀ = 55021 млн. грн.

$K_{\text{крос } 2018} = 246584/50140 = 4,92 > 3;$

$K_{\text{крос } 2019} = 255194/59544 = 4,28 > 3;$

$K_{\text{крос } 2020} = 329700/55021 = 5,99 > 3.$

Даний коефіцієнт визначає надійність банку. Банк повинен мати зобов'язань утричі більше, ніж ризикових (робочих) активів. Нормативне значення >3.

Коефіцієнт нестабільності депозитів характеризує рівень достроково вилучених строкових депозитів. Розраховується за формулою (1.17).

*Сума достроково вилучених депозитів*₂₀₁₈ = 11553,25 млн. грн.;

*Сума достроково вилучених депозитів*₂₀₁₉ = 36093,15 млн. грн.;

*Сума достроково вилучених депозитів*₂₀₂₀ = 62541,6 млн. грн.

*Кошти клієнтів*₂₀₁₈ = 231065 млн. грн.;

*Кошти клієнтів*₂₀₁₉ = 240621 млн. грн.;

*Кошти клієнтів*₂₀₂₀ = 312708 млн. грн.

$K_{\text{нест. депоз. } 2018} = 11553,25/231065 = 0,05;$ 5,0% < 10,0% стабільно;

$K_{\text{нест. депоз. } 2019} = 36093,15/240621 = 0,15;$ 15,0% > 10,0% нестабільно;

$K_{\text{нест. депоз. } 2020} = 62541,6/312708 = 0,2.$ 20,0% > 10,0% нестабільно;

Зниження середнього терміну використання депозитів у поєднанні зі значним коефіцієнтом нестабільності (більше 10 %) вказує на посилення нестабільності депозитної бази, що негативно впливає на ліквідність банку.

Коефіцієнт використання депозитів – відношення середніх залишків за кредитними вкладеннями до середніх залишків за всіма залученими вкладеннями. Якщо коефіцієнт перевищує 75%, то це свідчить про ризиковану

агресивну кредитну політику банку. Якщо ж він менший 65%, це свідчить про пасивну кредитну політику. Вихідними даними для розрахунку коефіцієнта є звіт про фінансові результати наведені в табл. 2.19. [4,5,6].

Таблиця 2.19

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>	ΣQ_i	<i>Середні залишки</i>
<i>Кредити</i>	79 141	85 464	68 710	233 315	77 771,66
<i>Всього залучених коштів клієнтів</i>	231 055	240 621	312 708	784 384	261 461,33

Джерело: складено автором

$$\text{Коефіцієнт використання депозитів} = 77\,771,66 / 261\,461,33 = 0,30$$

Розрахований коефіцієнт використання депозитів показує, що 30,0% від загального обсягу залучених ресурсів розміщений у кредити. Оскільки він менший 65%, це свідчить про пасивну кредитну політику та неефективну депозитну політику банком.

Відносна витратність депозитів – це відношення процентних витрат за депозитними вкладками до середніх залишків депозитних вкладень. Вихідними даними для розрахунку коефіцієнта є звіт про фінансові результати наведені в табл. 2.20. (Додаток Б, К).

Таблиця 2.20

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>	ΣQ_i	<i>Середні залишки</i>
<i>Процентні витрати за депозитними вкладками</i>	14 002	14 174	11 961	40 137	13 379
<i>Депозити</i>	230 877	255 256	312 452	741 389	247 129,66

Джерело: складено автором

$$\text{Відносна витратність депозитів} = 13\,379 / 247\,129,66 = 0,054$$

Розрахований показник показує, що банк витрачає 5,41 копійок на кожну гривню залучених ресурсів у вигляді депозитів. Фактично його значення дорівнює середньозваженій процентній ставці за депозитами.

Рівень процентної маржі (кредити – депозити) (чиста процентна маржа)
(Процентні доходи – Процентні витрати) / Активи

$$ПМ_{p2018} = (30\,854 - 14\,002) / 278\,048 = 0,06;$$

$$ПМ_{p2019} = (33\,841 - 14\,174) / 309\,723 = 0,06;$$

$$ПМ_{p2020} = (33\,563 - 11\,961) / 382\,525 = 0,05.$$

Отримані результати коефіцієнтів характеризують ефективність процентної політики за період, що досліджується. Порогове значення – 5,0%.

Коефіцієнт розвитку клієнтської бази:

$$K_{кл.б} = \frac{\text{Кошти на поточних рахунках клієнтів}}{\text{Сумарні зобов'язання}} \quad (2.13)$$

Вихідними даними для розрахунку коефіцієнта є звіт про фінансові результати наведені в табл. 2.21. (Додаток Д,М).

Таблиця 2.21

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>
<i>Поточні рахунки/рахунки до запитання</i>	72 892	90 827	125 330
<i>Зобов'язання</i>	246 584	255 194	329 700

Коефіцієнт розвитку клієнтської бази:

$$K_{кл.б2018} = \frac{72\,892}{246\,584} = 0,29;$$

$$K_{кл.б2019} = \frac{90\,827}{255\,194} = 0,35;$$

$$K_{кл.б2020} = \frac{125\,330}{329\,700} = 0,38.$$

За період, що досліджується показники відображають достатній рівень розвитку клієнтської бази. Але занадто високе його значення може негативно вплинути на рівень ліквідності банку, що так само негативно вплине на його

стійкість. Максимальною межею коефіцієнта є 30-40 %.

Коефіцієнт строкової депозитної бази розраховується за формулою:

$$K_{сдб} = \frac{\sum \text{Термінових депозитів}}{\sum \text{Залучених коштів}} \quad (2.14)$$

Вихідними даними для розрахунку коефіцієнта є звіт про фінансові результати наведені в табл. 2.22. [4,5,6].

Таблиця 2.22

Фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк», млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>2020 р.</i>
<i>Строкові депозити юридичних осіб</i>	<i>11 422</i>	<i>10 626</i>	<i>14 813</i>
<i>Строкові депозити фізичних осіб</i>	<i>109 778</i>	<i>99 168</i>	<i>102 374</i>
<i>Усього строкових депозитів</i>	<i>121 200</i>	<i>109 794</i>	<i>117 187</i>
<i>Всього залучених коштів клієнтів</i>	<i>231 055</i>	<i>240 621</i>	<i>312 708</i>

$$K_{сдб2018} = \frac{121\,200}{231\,055} = 0,52;$$

$$K_{сдб2019} = \frac{109\,794}{240\,621} = 0,45;$$

$$K_{сдб2020} = \frac{117\,187}{312\,708} = 0,37.$$

Коефіцієнти строкової депозитної бази показують, що у 2018 році 52 копійки строкових депозитів припадало на 1 гривню залучених коштів, у 2019 році 45 копійок та 2020 році 37 копійок.

Розраховані коефіцієнти ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк» зводимо у табл. 2.23.

Показники ефективності депозитної політики АТ КБ «ПриватБанк»

Показники	2018	оцінка показника	2019	оцінка показника	2020	оцінка показника
Обсяг кредитів (K_p) < Обсяг депозитів (D) – неефективна; Обсяг кредитів (K_p) ≥ Обсяг депозитів (D) – ефективна	79 141 (K_p) ₂₀₁₈ < 230 877 (D)	неефективна	85 464 (K_p) ₂₀₁₉ < 255 256 (D)	неефективна	68 710 (K_p) ₂₀₂₀ < 312 452 (D)	неефективна
(% ставка K_p - % ставка D) → max	(31,4% - 16,0% = 15,4%) → max	ефективна	33,8% - 13,5% = 20,3%) → max	ефективна	(12,0% - 8,6% = 3,4%) → min	неефективна
Серед процентний, млн. грн.	11 481,5		18 259,5		20 634,5	
Частка зобов'язання банку у валюті балансу, %	88,0	висока	82,0	висока	86,0	висока
Критерій максимізації прибутковості активів, %	-12,0	неефективний	-1,4	неефективний	-9,43	неефективний
Коефіцієнт миттєвої ліквідності, > 20,0%	0,25	достатній	0,35	достатній	0,25	достатній
Генеральний коефіцієнт надійності, (вагомість 45,0)	0,13	низький	0,24	низький	0,18	низький

Генеральний коефіцієнт ліквідності	1,06	високий	1,13	високий	1,08	високий
Ефективність операцій процентними коштами (норматив >1), сіра зона 0,9–1,1	2,19 >1	ефективний	2,39 >1	ефективний	2,80 >1	ефективний
Рівень процентної маржі ($>5,0\%$)	6,0	ефективний	6,0	ефективний	5,0	ефективний
Крос-коефіцієнт (від 3 до 10,0%)	4,92 >3	ефективний	4,28 >3	ефективний	5,99 >3	ефективний
Коефіцієнт нестабільності депозитів	5,0% $< 10,0\%$	стабільно	15,0% $> 10,0\%$	нестабільно	20,0% $> 10,0\%$	нестабільно
Коефіцієнт використання депозитів (норматив 65,0%)	15,0%	пасивний	25,0%	пасивний	30,0%	пасивний
Відносна витратність депозитів	14,5 коп.		11,32 коп.		5,41 коп.	
Коефіцієнт розвитку клієнтської бази (Max 30,0–40,0%)	0,29	ефективний	0,35	ефективний	0,38	ефективний
Коефіцієнт строкової депозитної бази	0,52	високий	0,45	високий	0,37	високий

Джерело: складено автором

Аналіз групи показників, які характеризують ефективність різних напрямів депозитної політики дозволяє зробити наступні висновки, впродовж трьох років в АТ КБ ПриватБанк спостерігається:

- зменшення ефективності використання банком залучених ресурсів, оскільки обсяг кредитів неперевищував обсяг зобов'язань за депозитами, що свідчить про неефективну депозитну політику банку;
- протягом періоду відсотковий спред мав тенденцію до підвищення, а у 2020 році він досяг максимального значення, що свідчить про ефективність депозитної політики банку в цьому аспекті;
- прибутковість активів за весь аналізований період є від'ємним, що свідчить про досить низький рівень ефективності управління процесом залучення та використання вільних коштів;
- протягом періоду здатність банку своєчасно виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів;
- банк мав здатність залучати кошти на фінансовому ринку;
- протягом періоду банк мав зобов'язань утричі більше, ніж ризикових (робочих) активів;
- протягом періоду банк мав збалансованість процентних операцій;
- за період 2019-2020 рр. банк мав нестабільний рівень достроково вилучених строкових депозитів;
- банк проводив ефективну процентну політику за період, що досліджувався;
- високий розвиток клієнтської бази.

Таким чином, за результатами досліджень було встановлено середній рівень ефективності депозитної діяльності банку та визначена позитивна тенденція щодо стану основних критеріїв та показників.

Для підвищення надійності та покращення деяких фінансових результатів банку необхідно звернути увагу на порядок формування та реалізацію депозитної політики.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕНИХ КОШТІВ АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

3.1. Обґрунтування впливу факторів на залучення коштів банками

Ринок депозитних ресурсів знаходиться у постійному русі, тому банкам слід проводити аналіз економічних явищ, процесів, а також факторів, які можуть впливати на можливість залучити максимальний обсяг грошових коштів юридичних та фізичних осіб.

Фактори що впливають на депозитні ресурси поділяються на мікроекономічні (внутрішні) та макроекономічні (зовнішні).

Макроекономічні (зовнішні) фактори є визначальними при формуванні ресурсної бази банку. Це такі фактори, як: [8,10,17].

- рівень конкуренції в банківській сфері, під яким слід розуміти повний спектр та різноманіття депозитних послуг. Необхідно враховувати увесь спектр на пропозицій на той чи інший вид послуг інших фінансово-кредитних установ на ринку банківських послуг, з метою утримання лідируючих позицій банку у конкурентній боротьбі за клієнта та успішної реалізації депозитної політики.

- кон'юнктура ринку. Аналізуючи поточну кон'юнктуру ринку, необхідно визначити спрямованість ресурсної політики банку, при цьому враховуючи стан та перспективи розвитку окремих сфер економічної діяльності та ймовірність залучення коштів на депозитні чи вкладні рахунки від суб'єктів економічної діяльності тих чи інших галузей.

- рівень інфляції. Важливим фактором, який впливає на рівень залучення депозитних ресурсів є рівень інфляції. Більш за все він пов'язаний зі строковістю депозитів. Нестабільна ситуація з динамікою цін може негативно впливати на здійснення банком депозитних та кредитних операцій, а високі інфляційні очікування населення – позбавити бажання у останнього

зберігати кошти в банках, спрямовуючи їх на споживання. Таким чином, інфляція є фактором, який прямо впливає на звуження ресурсної бази банку.

– рівень доходів населення. Такий фактор, розширює можливість банку щодо залучення депозитних ресурсів. Вагоме збільшення загальної кількості клієнтів та залишків на їхніх рахунках, можливе за умов стійкого економічного зростання.

– стан економіки. Даний фактор є важливим, завдяки йому банк визначає ресурсну політику на депозитні рахунки. В свою чергу економічна ситуація впливає на рівень доходу населення, чим краща та стабільна економічна ситуація в країні, тим населення матиме більший і постійний дохід. Для ефективного формування ресурсної бази для банківської системи є важливим підвищення доходів населення. Оскільки, чим вищі доходи населення, тим більше вільних грошових ресурсів для вкладання в банківську установу на депозит.

- облікова ставка НБУ. Є орієнтиром для встановлення відсоткової ставки за депозитами та кредитами.

- норматив обов'язкового резервування. Впливає на обсяги залучених ресурсів за видами і за валютами у зв'язку з різною нормою резервування, а також на суму вільних кредитних ресурсів.

- податкове законодавство. З січня 2017 року введено ставку податку на доходи від депозиту на рівні 18%+ 1,5% на військовий збір У зв'язку з цим обсяг строкових депозитів може зменшуватись.

- система гарантування вкладів. Гарантує компенсацію депозиту, у визначеній сумі, за неплатоспроможності банку. Це підвищує довіру до банку з боку населення.

- стан і тенденції розвитку фінансового ринку. Впливає як у частині залучених коштів, так і у частині розміщення коштів. Визначає кредитний потенціал банку і розмір банківського прибутку.

- фінансовий моніторинг. Згідно з постановою НБУ №42, банки будуть вимагати підтвердження джерел походження коштів при проведенні будь-яких операцій.

Розглянуті вище зовнішні фактори, що впливають на формування депозитних ресурсів банку, наведено в табл. 3.1. [8,10,17].

Таблиця 3.1.

**Склад і характеристика зовнішніх факторів формування
депозитних ресурсів банку**

№	Фактор	Характеристика
1	Розвиток банківських технологій	Поява глобальних комунікацій, комп'ютеризація, розвиток дистанційного обслуговування ліквідує територіальну прив'язку клієнта банку
2	Рівень доходів населення	Підвищення рівня доходу населення, розширює можливість банку щодо залучення депозитних ресурсів
3	Рівень інфляції	Високі інфляційні очікування населення – позбавити бажання у останнього зберігати кошти в банках, спрямовуючи їх на споживання.
4	Рівень конкуренції в банківській сфері	Повний спектр та різноманіття депозитних послуг дозволить отримати лідируючих позицій банку у конкурентній боротьбі за клієнта та успішної реалізації депозитної політики.
5	Кон'юнктура ринку	Аналізуючи поточну кон'юнктуру ринку та враховуючи стан, перспективи розвитку окремих сфер економічної діяльності є ймовірність залучення коштів від суб'єктів економічної діяльності тих чи інших галузей
6	Стан економіки	Чим вищі доходи тим населення має більше вільних грошових ресурсів для вкладання в банківську установу на депозит.
7	Облікова ставка НБУ	Є орієнтиром для встановлення відсоткової ставки за депозитами та кредитами.
8	Норматив обов'язкового резервування	Впливає на обсяги залучених ресурсів за видами і за валютами у зв'язку з різною нормою резервування, а також на суму вільних кредитних ресурсів.
9	Податкове законодавство	З січня 2017 року введено ставку податку на доходи від депозиту на рівні 18%+ 1,5% на військовий збір У зв'язку з цим обсяг строкових депозитів може зменшуватись.
10	Система гарантування вкладів	Гарантує компенсацію депозиту, у визначеній сумі, за неплатоспроможності банку. Це підвищує довіру до банку з боку населення.
11	Стан і тенденції розвитку фінансового ринку	Впливає як у частині залучених коштів, так і у частині розміщення коштів. Визначає кредитний потенціал банку і заодно розмір банківського прибутку.
12	Фінансовий моніторинг	Нові правила проведення фінансових операцій через банки.

Джерело: складено автором

Розглянемо мікроекономічні (внутрішні) фактори, які впливають на залучення депозитних ресурсів [13, С. 38–46, 49, С. 89-95].

Фактор репутації банку. Даний показник для вкладників є вагомим при виборі банківської установи, адже клієнтам досить важливо знати наскільки банк є надійним та спроможним виконувати свої зобов'язання. При цьому

клієнт враховує: строки діяльності банку в регіоні, репутацію, місце в рейтингу, відгуки клієнтів про банк, досвід діяльності на ринку депозитних послуг, а також інформацію, стосовно даного банку, які опубліковані у засобах масової інформації.

Фактор кваліфікації персоналу визначає практичні можливості самого банку стосовно реалізації запланованих завдань, досягнення і реалізації цілей, що зумовлюється при наявності необхідних відповідних знань та практичних навичок у банківських працівників, для більш належної організації депозитної діяльності банку, ефективність якої визначається умінням банківського персоналу спрогнозувати саме розвиток економічної ситуації на макро- і мікрорівнях, а саме правильно оцінити рівень депозитного ризику та перспективи господарської діяльності клієнтів.

Технологічне забезпечення операцій банку, по залученню коштів клієнтів, з метою управління депозитними рахунками за допомогою телефону, Інтернету, мережі POS-терміналів та банкоматів, у свою чергу визначає конкурентну позицію банку, яка саме впливає на розширення можливостей залучення депозитних ресурсів.

Одним з головних факторів, який впливає на залучення коштів з депозитних джерел, є стратегія банку на ринку депозитних ресурсів, а саме важливою є цінова політика банку [20].

Також, одним з головних факторів, що використовують банківські установи для залучення вільних грошових ресурсів фізичних та юридичних осіб є вартість залучення, тобто відсоток за вкладом. При цьому банк самостійно обирає рівень відсоткової ставки в залежності від потреби в коштах: якщо банк потребує депозитні ресурси, то рівень ставки підвищує, якщо не потребує, то або залишає на тому ж рівні, або зменшує, що дозволяє зменшити приплив депозитних ресурсів. Відсоткові ставки відрізняються між собою не лише між банками, а й в одному банку рівень ставки може

змінюватись залежно від розміру вкладу, строку на який залучаються кошти, вид депозитного рахунка, система виплати відсотка та інше [22].

На відсоткову ставку впливає економічна ситуація в країні, рівень інфляції, попит та пропозиція на грошові кошти на даному ринку, рівень конкуренції серед банківських установ та розмір середньо ринкової ставки.

Формуючи рівень ставки, банк перш за все прагне залучити грошові кошти, адже для ефективного функціонування на ринку банківських послуг необхідно займати конкурентні позиції, адже для задоволення потреб клієнтів необхідно мати достатню кількість грошових ресурсів. Саме через це, банки постійно досліджують потреби населення, вдосконалюють депозитні продукти, піднімають рівень обслуговування тощо.

При встановленні відсотку за депозитом банк має враховувати всі фактороутворюючі показники, тим самим він зможе оптимізувати залучення ресурсів.

Фактор конкурентного середовища, потребує гнучкості від цінових параметрів. Ціни на депозитні продукти, мають постійно реагувати на ринкові зміни [24,45].

Фактор клієнтської бази банку, полягає у тому, щоб максимально знизити невизначеність, в якій приймаються рішення стосовно формування та використання ресурсів банку в цілому. Банку важливо оцінити величину можливого залишку на рахунку клієнта, також необхідно визначити значущість клієнта з точки зору підтримання ним постійного незнижуваного залишку на рахунку, необхідно визначити кількість клієнтів банку необхідних на обслуговування для досягнення визначеної частки даних ресурсів в загальному обсязі залучення.

Склад і характеристика внутрішніх факторів формування депозитних ресурсів банку наведено в табл. 3.2. [45].

Таблиця 3.2.

Склад і характеристика внутрішніх факторів формування депозитних ресурсів банку

№	Фактор	Характеристика
1	Репутація банку	Стан надійності та спроможності виконувати свої зобов'язання.
2	Кваліфікація персоналу	Уміння банківського персоналу правильно оцінити рівень депозитного ризику та перспективи господарської діяльності клієнтів.
3	Технологічне забезпечення операцій банку	Управління депозитними рахунками за допомогою телефону, Інтернету, мережі POS - терміналів та банкоматів.
4	Стратегія банку на ринку депозитних ресурсів	Цінова політика банку на ринку депозитних ресурсів.
5	Відсотки за вкладом	Вартість залучення коштів клієнтів.
6	Клієнтська база банку	Кількість клієнтів банку для прийняття рішення стосовно формування та використання залучених ресурсів.

Джерело: [45]

3.2. Методика моделі прогнозування відсоткових ставок у банку

Для побудови моделей обґрунтуємо фактори які, на нашу думку, є найбільш вагомими у формуванні залучених коштів.

Одним з головних джерел формування ресурсів банку є вклади клієнтів, які зацікавлені у підвищених відсоткових ставках за депозитами.

Облікова ставка, яку визначає НБУ, показує, скільки коштують гроші в економіці. Що вища облікова ставка, то дорожчими є гроші в економіці, що нижчою - то дешевшими. Звідси і вплив цього показника на темпи розвитку економіки. Знижуючи облікову ставку, центробанки прагнуть простимулювати зростання економіки. З іншого боку, підвищення ставки дозволяє приборкати інфляцію [47,50] .

При зменшенні інфляції та поліпшенні макроекономічної ситуації облікова ставка зазвичай знижується і це спричиняє поступове здешевлення депозитів та кредитів.

Зміна облікової ставки є важливим кроком для визначення банками процентних ставок за вкладами і кредитами. Вона має вплив на вартість позик, що надаються Нацбанком комерційним банкам. Чим вона вища, тим дорожче обходяться банкам позики рефінансування, тим дорожче вони пропонують власні кредити, тим менше на них попит [50].

За допомогою трендових моделей здійснимо прогноз: облікової ставки НБУ, ставки за депозитами та кредитами.

За параметр оптимізації приймаємо облікову ставку НБУ (Y_1) за період 2010-2021.05.05. [52].

Оскільки вибрана модель містить тільки одну пояснювальну змінну, то вона має назву парної регресії. Рівняння тренду буде мати вигляд (3.1) [54]:

$$y = ct^2 + bt + a \quad (3.1)$$

де Y - результативна ознака; емпіричні коефіцієнти тренда a і b є лише оцінками теоретичних коефіцієнтів β_i , t - умовна ознака часу, a - випадкова величина, що характеризує відхилення реального значення результативної ознаки від теоретичного, знайденого за рівнянням регресії.

Знаходимо параметри рівняння методом найменших квадратів наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Вихідні дані облікової ставки НБУ для побудови рівняння

t	y	t^2	y^2	ty	t^3	t^4	$t^2 y$
1	8.6	1	73.96	8.6	1	1	8.6
2	7.5	4	56.25	15	8	16	30
3	7.5	9	56.25	22.5	27	81	67.5
4	6.75	16	45.563	27	64	256	108
5	12	25	144	60	125	625	300
6	24.62	36	606.144	147.72	216	1296	886.32
7	17	49	289	119	343	2401	833

8	13.5	64	182.25	108	512	4096	864
9	17	81	289	153	729	6561	1377
10	16.33	100	266.669	163.3	1000	10000	1633
11	7	121	49	77	1331	14641	847
12	6.66	144	44.356	79.92	1728	20736	959.04
78	144.46	650	2102.441	981.04	6084	60710	7913.46
6.5	12.038	54.167	175.203	81.753			

Джерело: побудовано автором

Система нормальних рівнянь для полінома другого ступеня (параболи):

$$an + b\sum t + c\sum t^2 = \sum y$$

$$a\sum t + b\sum t^2 + c\sum t^3 = \sum yt$$

$$a\sum t^2 + b\sum t^3 + c\sum t^4 = \sum yt^2$$

Для даних облікової ставки (табл. 1) система рівнянь має вигляд:

$$12a + 78b + 650c = 144.46$$

$$78a + 650b + 6084c = 981.04$$

$$650a + 6084b + 60710c = 7913.46$$

Отримуємо коефіцієнти регресії:

$$c = -0.343, b = 4.756, a = -0.285$$

Рівняння тренду для визначення прогнозованого значення облікової ставки НБУ(Y_1) має вигляд:

$$y = -0.343t^2 + 4.756t - 0.285 \quad (3.2)$$

Коефіцієнт тренду $c = -0,343$ показує середню зміну облікової ставки НБУ зі зміною періоду часу t на одиницю його виміру. В даному рівнянні (3.2) зі збільшенням t на одиницю, облікова ставка зміниться в середньому на $-0,347\%$.

На рис. 3.1 побудовано прогнозну модель шляхом застосування рівняння (3.2).

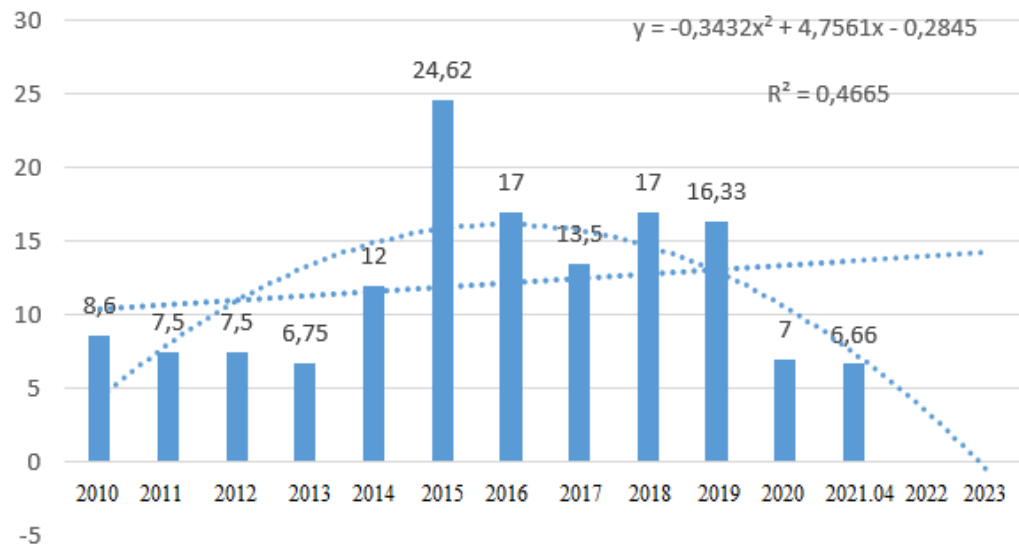

Рис. 3.1. Модель прогнозування облікової ставки НБУ, %

Джерело: побудовано автором

Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації.

Коефіцієнт детермінації становить (3.3):

$$R^2 = 1 - \frac{\sum (y_i - y_t)^2}{\sum (y_i - \bar{y})^2} \quad (3.3)$$

$$R^2 = 1 - \frac{200.527}{373.078} = 0.463$$

Встановлено, що в досліджуваній ситуації 46,3% загальної варіабельності Y_t (облікової ставки НБУ) пояснюється зміною часового параметру. Тобто, в 46,3% випадків t впливає на зміну Y . Іншими словами - точність підбору рівняння тренду - середня. Це пов'язано з тим, що показники облікової ставки НБУ залежать від інфляції, ВВП і т. д., і тому мають певну циклічність.

2. Проведемо аналіз точності визначення оцінок параметрів рівняння тренду.

Дисперсія помилки рівняння (3.4):

$$S_y^2 = \frac{\sum (y_i - y_t)^2}{n - m - 1} \quad (3.4)$$

де $m = 2$ – кількість факторів які впливають на модель тренду.

$$S_y^2 = \frac{193.78}{9} = 21.5311$$

Стандартна помилка рівняння:

$$S_y = \sqrt{S_y^2} = \sqrt{21.5311} = 4.6402$$

Для визначення розмірів похибки або точності прогнозу показника Y розрахуємо коефіцієнт невідповідності Тейла за формулою (3.5):

$$K_T = \frac{\sqrt{\sum (y_i - \bar{y})^2}}{\sqrt{\sum y_i^2}} \quad (3.5)$$

$$K_T = \frac{193.78}{2102.4414} = 0.0922$$

Цей показник змінюється від 0 до 1. Чим ближче його значення до нуля, тим краще результати прогнозування.

Визначимо середньоквадратичну помилку прогнозованого показника за формулою (3.6):

$$U_y = Y_{n+L} \pm K \quad (3.6)$$

де

$$K = t_\alpha \cdot S_y \cdot \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{3(n+2L-1)^2}{n(n^2-1)}}$$

L – відрізок часу, на який розробляється прогноз; Y_{n+L} - точковий прогноз за моделлю на $(n + L)$ -й момент періоду; n - кількість спостережень в часі ряду; S_y - стандартна помилка прогнозованого показника; $T_{табл}$ - табличне значення критерію Стюдента для рівня значущості α і для числа ступенів свободи, рівного $n-2$.

По таблиці Стюдента знаходимо $t_{табл}$:

$$T_{табл} (n-m-1; \alpha/2) = 2.685$$

Точковий прогноз:

$$t = 13_{(2022)}: y(13) = -0.343 \cdot 13^2 + 4.756 \cdot 13 - 0.285 = 3.54$$

$$K_1 = 2.685 \cdot 4.64 \sqrt{1 + \frac{1}{12} + \frac{3(12+2 \cdot 1 - 1)^2}{12(12^2 - 1)}} = 14.63$$

$$3.54 - 14.63 = -11.09 ; 3.54 + 14.63 = 18.17$$

Інтервальний прогноз: $t = 13: (-11.09; 18.17)$

Отримані результати прогнозу облікової ставки зведено у табл. 3.4.

Таблиця 3.4.

Прогноз облікової ставки НБУ (середньозважена) на 2022 р.,%

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021.05.05	Прогноз
8,6	7,5	7,5	6,75	12,0	24,62	17,0	13,5	17,0	16,33	7,0	6,66	2022
												3,54

* облікова ставка НБУ станом на 2010-2021.05.05 середньозважена [7]

Джерело: побудовано автором

Отже, застосування технологій прогнозування дає можливість стверджувати про тенденцію до зменшення (3,54%) на кінець прогнозного періоду (табл. 3.4).

Вивчено тимчасова залежність Y (облікова ставка НБУ) від часу t . На етапі специфікації був обраний параболічний тренд. Оцінені його параметри методом найменших квадратів. Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації $R^2=46.3\%$. Встановлено, що в досліджуваній ситуації 46.67% загальної варіабельності Y (облікової ставки НБУ) пояснюється зміною часового параметру.

Наступним, складемо прогноз відсоткової ставки за депозитами [53,54,58].

Рівняння тренду буде мати вигляд (3.7):

$$y = ct^2 + bt + a \quad (3.7)$$

Знаходимо параметри рівняння методом найменших квадратів табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Вихідні дані відсоткової ставки за депозитами для побудови
рівняння**

t	y	t ²	y ²	t y	t ³	t ⁴	t ² y
1	14	1	196	14	1	1	14
2	13	4	169	26	8	16	52
3	17	9	289	51	27	81	153
4	13	16	169	52	64	256	208
5	15	25	225	75	125	625	375
6	13.4	36	179.56	80.4	216	1296	482.4
7	14	49	196	98	343	2401	686
8	17	64	289	136	512	4096	1088
9	13	81	169	117	729	6561	1053
10	12	100	144	120	1000	10000	1200
11	8	121	64	88	1331	14641	968
12	6.3	144	39.69	75.6	1728	20736	907.2
78	155.7	650	2129.25	933	6084	60710	7186.6
6.5	12.975	54.167	177.438	77.75			

Джерело: побудовано автором

Для даних депозитної ставки (табл. 3) система рівнянь має вигляд:

$$12a + 78b + 650c = 155.7$$

$$78a + 650b + 6084c = 933$$

$$650a + 6084b + 60710c = 7186.6$$

Отримуємо коефіцієнти регресії:

$$c = -0.164, b = 1.585, a = 11.58$$

Рівняння тренду для визначення прогнозованого значення депозитної ставки (Y_1) має вигляд (3.8):

$$y = -0.164t^2 + 1.585t + 11.58 \quad (3.8)$$

Коефіцієнт тренду $c = -0,164$ показує середню зміну депозитної ставки зі зміною періоду часу t на одиницю його виміру. В даному рівнянні (3.8) зі

збільшенням t на одиницю, облікова ставка зміниться в середньому на $-0,164\%$.

На рис. 3.2 побудовано прогнозну модель шляхом застосування рівняння (3.8).

Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації.

Коефіцієнт детермінації становить (3):

$$R^2 = 1 - \frac{29.245}{109.043} = 0.732$$

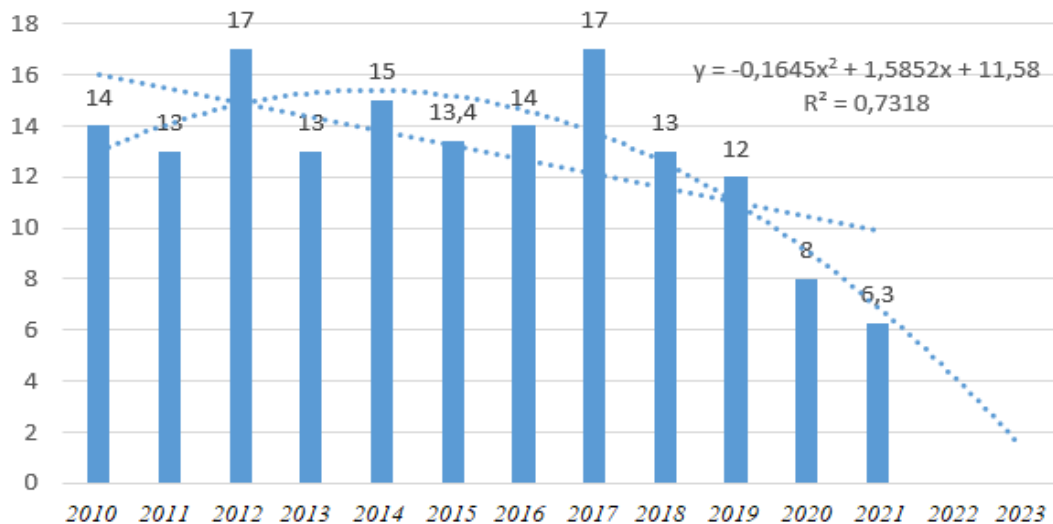

Рис. 3.2. Модель прогнозування депозитної ставки, %

Джерело: побудовано автором

Встановлено, що в досліджуваній ситуації 73,2% загальної варіабельності Y_1 (депозитної ставки) пояснюється зміною часового параметру. Тобто, в 73,2% випадків t впливає на зміну Y (депозитної ставки). Точність підбору рівняння тренду є високою.

Проведемо аналіз точності визначення оцінок параметрів рівняння тренду.

Дисперсія помилки рівняння (4):

$$S_y^2 = \frac{29.245}{9} = 3.2494$$

Стандартна помилка рівняння:

$$S_y = \sqrt{S_y^2} = \sqrt{3.2494} = 1.8026$$

Для визначення розмірів похибки або точності прогнозу показника Y розрахуємо коефіцієнт невідповідності Тейла за формулою (3.5):

$$K_T = \frac{29.245}{2129.25} = 0.0137$$

Цей показник змінюється від 0 до 1. Чим ближче його значення до нуля, тим краще результати прогнозування.

Визначимо середньоквадратичну помилку прогнозованого показника за формулою (3.6, 3.7):

По таблиці Стюдента знаходимо $t_{табл.}$:

$$T_{табл} (n-m-1; \alpha/2) = 2.685$$

Точковий прогноз на 2022 рік:

$$t = 13_{(2022)}: y(13) = -0.164 \cdot 13^2 + 1.585 \cdot 13 + 11.58 = 4.39$$

$$K_1 = 2.685 \cdot 1.8 \sqrt{1 + \frac{1}{12} + \frac{3(12+2 \cdot 1-1)^2}{12(12^2-1)}} = 5.68$$

$$4.39 - 5.68 = -1.29; 4.39 + 5.68 = 10.07$$

Інтервальний прогноз на 2022 рік: $t = 13: (-1.29; 10.07)$

Отримані результати прогнозу облікової ставки зведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогноз депозитної ставки (середньозважена) на 2022 р., %

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021.05.05	Прогноз
												2022
14	13	17	13	15	13,4	14	17	13	12	8	6,3	4,39

* відсоткові ставки за депозитами станом на 2010-2021.05.05 середньозважені [8]

Джерело: побудовано автором

Прогноз депозитної ставки станом на 2022-2023 має тенденцію до 6.0%.

Визначасмо критерій Фішера. Коефіцієнт детермінації дорівнює:

$$F = \frac{R^2}{1-R^2} \frac{n-m-1}{m} = \frac{0.7318}{1-0.7318} \frac{12-2-1}{2} = 12.2788$$

Згідно таблицями F -критерію за рівнем значущості $\alpha = 0,05$ (надійністю 0,95) та m - кількість факторів в рівнянні тренду ($m = 2$). знаходимо: критичний $F_{kr}(2; 9; 0.05) = 4.26$ та критерій Фішера фактичний: $F_{fakt} = 12,2788$.

Оскільки $F > F_{kr}$, то коефіцієнт детермінації і в цілому рівняння тренду статистично значимо.

На етапі розроблення моделі був обраний параболічний тренд. Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації $R^2 = 73,2\%$. Встановлено, що в досліджуваній ситуації 73,2% загальної варіабельності Y (депозитна ставка) пояснюється зміною часового параметру.

Наступним, складемо прогноз відсоткової ставки за кредитами [53,54,58].

Рівняння тренду буде мати вигляд (3.9):

$$y = ct^2 + bt + a \quad (3.9)$$

Знаходимо параметри рівняння методом найменших квадратів табл. 3.6.

Таблиця. 3.6

**Вихідні дані відсоткової ставки за кредитами для побудови
рівняння**

t	y	t ²	y ²	t y	t ³	t ⁴	t ² y
1	13.14	1	172.66	13.14	1	1	13.14
2	15	4	225	30	8	16	60
3	18.31	9	335.256	54.93	27	81	164.79
4	16	16	256	64	64	256	256
5	17.24	25	297.218	86.2	125	625	431
6	21.2	36	449.44	127.2	216	1296	763.2
7	18.28	49	334.158	127.96	343	2401	895.72
8	15.13	64	228.917	121.04	512	4096	968.32
9	25	81	625	225	729	6561	2025

10	19.67	100	386.909	196.7	1000	10000	1967
11	13.7	121	187.69	150.7	1331	14641	1657.7
12	12	144	144	144	1728	20736	1728
78	204.67	650	3642.248	1340.87	6084	60710	10929.87
6.5	17.056	54.167	303.521	111.739			

Джерело: побудовано автором

Для даних депозитної ставки (табл. 3.3) система рівнянь має вигляд:

$$12a + 78b + 650c = 204.67$$

$$78a + 650b + 6084c = 1340.87$$

$$650a + 6084b + 60710c = 10929.87$$

Отримуємо коефіцієнти регресії:

$$c = -0.22, b = 2.929, a = 9.916$$

Рівняння тренду для визначення прогнозованого значення депозитної ставки (Y_t) має вигляд (3.9):

$$y = -0.22t^2 + 2.929t + 9.916 \quad (3.9)$$

Коефіцієнт тренду $c = -0,22$ показує середню зміну кредитної ставки зі зміною періоду часу t на одиницю його виміру. В даному рівнянні (3.9) зі збільшенням t на одиницю, облікова ставка зміниться в середньому на $-0,22\%$.

На рис. 3.3 побудовано прогнозну модель шляхом застосування рівняння (3.9).

Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації. Коефіцієнт детермінації формула (3.3):

$$R^2 = 1 - \frac{86.283}{151.43} = 0.43$$

Встановлено, що в досліджуваній ситуації $43,0\%$ загальної варіабельності Y_t (кредитної ставки) пояснюється зміною часового параметру. Тобто, у $43,02\%$ випадків t впливає на зміну Y (кредитної ставки). Точність підбору рівняння тренду є середньою.

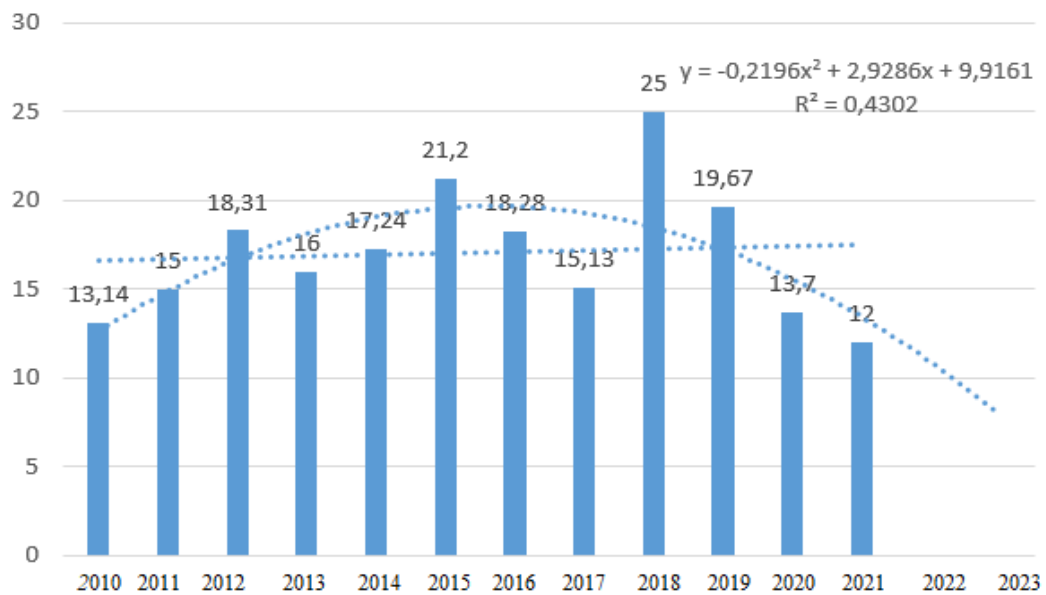

Рис. 3.3. Модель прогнозування кредитної ставки, %

Джерело: побудовано автором

Проведемо аналіз точності визначення оцінок параметрів рівняння тренду.

Дисперсія помилки рівняння (3.4):

$$S_y^2 = \frac{86,283}{9} = 9,587$$

Стандартна помилка рівняння:

$$S_y = \sqrt{S_y^2} = \sqrt{9,587} = 3,0963$$

Для визначення розмірів похибки або точності прогнозу показника Y розрахуємо коефіцієнт невідповідності Тейла за формулою (3.5):

$$K_T = \frac{86,283}{3642,2475} = 0,0237$$

Цей показник змінюється від 0 до 1. Чим ближче його значення до нуля, тим краще результати прогнозування.

Визначимо середньоквадратичну помилку прогнозованого показника за формулою (3.6, 3.7):

По таблиці Стюдента знаходимо $t_{табл}$:

$$T_{табл} (n-m-1; \alpha/2) = 2,685$$

Точковий прогноз на 2022 рік:

$$t = 13_{(2022)}: y(13) = -0,22 \cdot 13^2 + 2,929 \cdot 13 + 9,916 = 10,87$$

$$K_1 = 2,685 \cdot 3,1 \sqrt{1 + \frac{1}{12} + \frac{3(12+2 \cdot 1-1)^2}{12(12^2-1)}} = 9,76$$

$$10,87 - 9,76 = 1,11 ; 10,87 + 9,76 = 20,63$$

Інтервальний прогноз на 2022 рік: $t = 13: (1,11; 20,63)$

Отримані результати прогнозу кредитної ставки зведено у табл. 3.7

Таблиця 3.7

Прогноз кредитної ставки (середньозважена) на 2022 р., %

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021.05.05	Прогноз 2022
13,14	15	18,31	16	17,24	21,2	18,28	15,13	25	19,67	13,7	12	10,87

* відсоткові ставки за кредитами станом на 2010-2021.05.05 середньозважені [9]

Джерело: побудовано автором

$$y = -0,22t^2 + 2,929t + 9,916$$

На етапі розроблення моделі був обраний параболічний тренд. Статистична значимість рівняння перевірена за допомогою коефіцієнта детермінації $R^2 = 43,0\%$. Встановлено, що в досліджуваній ситуації $43,0\%$ загальної варіабельності Y (ставка за кредитами) пояснюється зміною часового параметру.

3.3. Удосконалення методу оцінки ефективності залучених коштів банком

Проблема оцінки ефективності використання залучених коштів банком є багатогранною. Найбільш важливим у ній залишається питання про критерії її ефективної оцінки. Оскільки малодослідженими залишаються питання розробки методичних підходів, критеріїв й показників для оцінки ефективності залучених коштів банками. В основному вивчаються та пропонуються показники, що відображають ефективність окремих напрямів депозитної діяльності банку.

Визначення ефективності депозитної політики має в ідеалі проводитися з деяким забігом вперед, так, щоб можна було передбачити можливі відхилення від нормативів раніше, ніж вони дійсно відбудуться, і вжити відповідних заходів для їх попередження [59, с.196].

Оскільки головним джерелом формування залучених коштів виступають депозитні ресурси, від їх об'єму, видів, структури та ціни залежать можливості банку підтримувати свою ліквідність і отримувати доходи та прибуток в необхідному обсязі. Тому, обов'язковим етапом у процесі визначення ефективності депозитної політики має бути комплексна оцінка з врахуванням впливових чинників, яка дозволить визначити сильні і слабкі сторони банку.

Спираючись на різні підходи до етапів оцінки ефективності залучених коштів банками, нами запропоновано її удосконалення, до яких включено моделі прогнозування відсоткових ставок по депозитам і кредитам для встановлення процентної маржі та аналіз відсоткових кредитних та депозитних ризиків з метою їх мінімізації.

На нашу думку, визначення ефективності залучених коштів банку доцільно проводити з урахуванням основних 4 етапів аналізу, представлених на рис. 3.4.

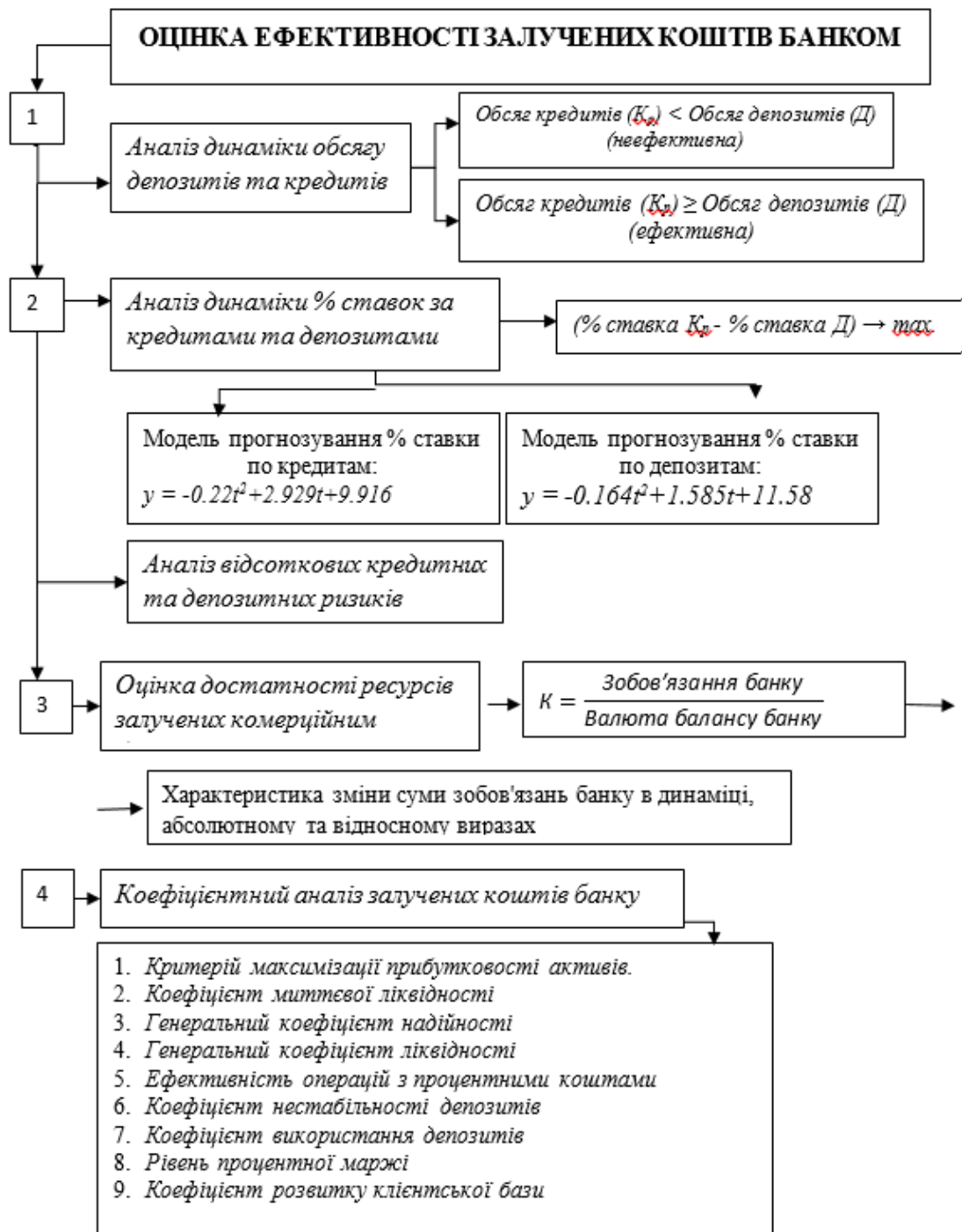

Рис. 3.4. Оцінка ефективності залучених коштів банком

Джерело: побудовано автором

Отже, на I етапі доцільним є проведення аналізу динаміки обсягу депозитів та кредитів. При цьому депозитну політику можна характеризувати як ефективну у разі виконання відповідних умов. На цьому етапі, аналіз

показує на скільки ще банк має можливостей залучити кошти клієнтів в кредит.

II Етап. Аналіз динаміки % ставок за кредитами та депозитами. На цьому етапі пропонується використовувати моделі прогнозування відсоткових ставок по депозитам і кредитам для встановлення процентної маржі. Прогнозуючи ставку за кредитами, банк врахує прогнозну ціну залучення коштів (депозитну ставку), свої витрати та певний рівень прибутку в майбутньому.

Якщо ставки за кредитами будуть нижчими, ніж ставки за депозитами, то банк не зможе виконати свої зобов'язання перед вкладниками.

Складовими елементами процентної політики банку є:

1. Формування процентних ставок за банківськими депозитами.
2. Порядок нарахування відсотків за користування кредитами.
3. Управління процентним ризиком.
4. Заходи щодо мінімізації процентного ризику.

Процентний ризик – імовірність виникнення збитків або додаткових втрат або недоотримання запланованих доходів унаслідок впливу несприятливих змін процентних ставок. Процентний ризик впливає на економічну вартість капіталу банку та чистий процентний дохід.

Сьогодні управління процентним ризиком є важливою складовою банківського менеджменту загалом, оскільки цей процес пов'язаний не лише з мінливістю процентних ставок, а й зі зміною структури балансу банку, обсягів операцій та фінансових показників.

На сучасному етапі розвитку банківської справи головне завдання полягає в тому, як уникнути або мінімізувати ризик і при цьому отримати достатній дохід для порятунку вкладників і підтримки життєздатності банку.

Відсотковий ризик є невід'ємною частиною існування банку на ринку, тому цей ризик є особливим об'єктом аналізу та управління для банку, оскільки від ефективності управління таким ризиком залежить чистий

процентний дохід банку. Відсотковий ризик також вважається одним із основних внутрішніх ризиків, які виникають безпосередньо у зв'язку з діяльністю конкретного банку.

III етап. Оцінка достатності ресурсів, залучених банком визначається фактичний обсяг залучених депозитів та їх достатність. Оцінка достатності депозитних ресурсів передбачає моніторинг на виконання цільових показників, встановлених для депозитних операцій, являється розширення об'ємів вкладень в дохідні активи та підтримки поточної ліквідності. Оцінка достатності ресурсів дозволяє визначати потреби банків у депозитних коштах.

VI етап аналізу передбачає розрахунок ряду коефіцієнтів, використання яких дає можливість провести всебічний аналіз, щодо ефективності залучення коштів банком.

Проведений аналіз ефективності залучених коштів в АТ КБ «ПриватБанк» підтверджує недостатність використання нормативних і коефіцієнтних методів для визначення прогнозних ситуацій щодо потреби в залучених коштах та їх розподілі.

Запропонована система критеріїв та показників оцінки ефективності залучених банком коштів дозволяє провести комплексний аналіз формування та реалізації депозитної політики. У процесі формування депозитної політики слід враховувати процентну політику, яку проводить банк, оскільки депозитна ставка відіграє вирішальну роль того самого ефективного інструменту залучення ресурсів.

ВИСНОВКИ

Важливою складовою у діяльності будь-якого комерційного банку є формування ресурсної бази. Оскільки на ресурси банку припадає найбільша частка залучених коштів від вкладників, то завданням кожного банку є створення міцної та стабільної депозитної бази.

Депозитна політика банку – це сукупність стратегічних і тактичних дій банку, спрямованих на розширення депозитних ресурсів банку та зміну їх якісного складу за термінами, термінами та обсягами. Це набір інструментів та заходів, які банківська установа використовуватиме під час роботи з наявними та потенційними клієнтами. Залежно від набору інструментів і заходів, обраних конкретною банківською установою, буде залежати її успіх на шляху до залучення депозитних ресурсів на свої рахунки.

Залучені ресурси комерційного банку підрозділяються на дві основні форми: депозитні (депозити / вклади юридичних і фізичних осіб); залучені кошти за рахунок випуску банківських сертифікатів, векселів); недепозитних (залучені кошти за рахунок розміщення власних боргових цінних паперів, кредитування на міжбанківському).

Головна мета депозитної політики комерційного банку - це залучення оптимального обсягу грошових ресурсів, необхідного для здійснення діяльності банку.

Розглянуті фактори які впливають на депозитну політику банку спроможні допомогти йому розширити частку клієнтського ринку та залучити якомога більше депозитної ресурсної бази.

Залучені кошти банку є основним джерелом формування фінансових ресурсів комерційного банку, необхідних для надання кредитів, фінансування інвестиційних проектів, підтримки національного товаровиробника.

Для забезпечення оптимальної структури, обсягів та рівня витрат у банківській практиці застосовуються два основні методи управління залученими коштами — цінові та нецінові методи.

Оцінка ефективності залучених коштів в банках це система аналізу та синтезу, що досліджує як окремі складові так і ресурсний потенціал в цілому.

Досліджено метод оцінки ефективності залучених коштів банку, який дозволяє об'єктивно визначити відповідність отриманих результатів цілям і завданням, визначених депозитною політикою, і тим самим сприяє виявленню перспективних напрямків розвитку банку.

Основною діяльністю АТ КБ "ПриватБанк" є проведення комерційних банківських операцій та обслуговування фізичних осіб в Україні. Розраховані показники оцінки фінансового стану АТ КБ "ПриватБанк" доводять що станом на 2018-2020 р. банк мав високу забезпеченість власним капіталом і, отже, високу надійність.

За період що досліджувався динаміка коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк», була позитивною, що відповідно вказує на те, що банк здатний своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання перед потенційними клієнтами, має довіру, а також забезпечує їм стабільність на ринку банківських продуктів.

Результати аналізу свідчать про те, що банк у 2019 році знизив активність щодо залучення вільних коштів на грошовому ринку в порівнянні з 2018 роком, але при цьому залишається висока забезпеченість власними. У 2020 році, також спостерігається ділова активність банку у залученні коштів, але вже при недостатньому обсязі власних коштів. Тому, слід визнати погіршення фінансового стану банку.

Зниження показників рівня покриття активів банку акціонерним негативно характеризує ефективність використання власного капіталу банку, особливо за звітний 2020 рік. Це свідчить, про наявність тенденцій зниження використання «потужностей» із залучення їх з акціонерного капіталу, та вказує що банк у 2020 році в порівнянні з 2018 роком погіршив менеджмент власного капіталу.

Отримані результати коефіцієнтів рентабельності активів доводять, що у 2018 році було отримано 4,8 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів. У 2019 році було отримано 11,1 коп. чистого прибутку на кожну гривню використаних активів, та у 2020 році 7 копійок. Зниження коефіцієнта рентабельності активів у 2020 році показує про збільшення позикових коштів. Таким чином, банк у 2020 році майже не мав можливість регенерувати свій дохід без урахування свого капіталу. Тому, банку потрібно прагнути до того, щоб зробити своє майно більш рентабельним.

Результати коефіцієнтів рентабельності власного капіталу доводять, що у 2018 році кожна залучена гривня дозволила отримати 45,49 коп. чистого прибутку. У 2019 році було отримано 75,84 коп. чистого прибутку, та у 2020 році 45,27 коп. чистого прибутку на кожну гривню вкладеного власного капіталу. Банк мав здатність генерувати отриманий чистий прибуток його власникам. Загалом, ефективність використання власного капіталу є високою.

У банку спостерігається перевищення обсягу притоку коштів на депозити над обсягами кредитування - це доводить про підвищення довіри до банку як фізичних, так і юридичних осіб. З іншого боку, це свідчить про наявність «неробочих ресурсів», унаслідок чого, банк не отримував достатньо прибутку для покриття зобов'язань по депозитам, що впливає на фінансову стійкість банку. Таку депозитну політику, слід визнати неефективною.

Також, спостерігається темп приросту депозитів юридичних осіб менше за темп приросту кредитів, це вказує на те, що юридичні особи не залишають

значні обсяги грошових коштів на депозитних рахунках, що слід визнавати як негативну тенденцію.

Спред процентний свідчить про реальну здатність банку до управління процентними ставками за своїми інструментами. Відсотковий спред має тенденцію до збільшення, то можна стверджувати про ефективність депозитної діяльності в банку.

Аналіз динаміки та масштабів залучених ресурсів АТ КБ «ПриватБанк», позитивно характеризує роботу банку за 2018-2019 рр. Валюта балансу у звітному 2020 році збільшилася в 1,2 рази, це означає, що банк розширював масштаби своєї діяльності. При цьому збільшення ресурсної бази відбувалось виключно за рахунок залучених коштів у 1,3 рази у порівнянні з 2019 роком. Проте, власний капітал банку зменшився на 3,0%. Наведені показники свідчать про недостатньо виважену позицію банківських менеджерів: оскільки ризики, викликані розширенням залучених коштів, непокриваються власним капіталом, який є гарантією банківських зобов'язань.

Розрахований коефіцієнт використання депозитів показує, що 30,0% від загального обсягу залучених ресурсів розміщений у кредити. Оскільки він менший 65%, це свідчить про пасивну кредитну та неефективну депозитну політику банком за період, що досліджувався.

Як показує коефіцієнт генеральної ліквідності, продовжує залишатися високою спроможність банку погашати зовнішні зобов'язання за залученими і позиченими коштами високоліквідними активами. У 2020 році він дещо скоротився з 113,0 % до 108,0 %, але цей рівень дуже високий.

Розрахований коефіцієнт використання депозитів показує, що 30,0% від загального обсягу залучених ресурсів розміщений у кредити. Оскільки він менший 65%, це свідчить про пасивну кредитну політику та неефективну депозитну політику банком.

Таким чином, за результатами досліджень було встановлено середній рівень ефективності депозитної діяльності банку та визначена позитивна тенденція щодо стану основних критеріїв та показників.

Запропонована методика моделі прогнозування відсоткових ставок за кредитами та депозитами у банку. За допомогою трендових моделей здійснено прогноз: облікової ставки НБУ, ставки за депозитами та кредитами станом на 2022 рік.

Спираючись на різні підходи до етапів оцінки ефективності залучених коштів банками, запропоновано її удосконалення, до яких включено моделі прогнозування відсоткових ставок по депозитам і кредитам для встановлення процентної маржі та аналіз відсоткових кредитних та депозитних ризиків з метою їх мінімізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення // Українська наука.— 2012. — №. 17. — С. 3—13. - URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/26339/1/Андрушків%20Т..pdf>.
2. Аналіз строкових депозитів / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2005. - URL: <https://library.if.ua/book/1/21.html>.
3. Аналіз банківської діяльності / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2005. - URL: <https://library.if.ua/book/1/21.html>.
4. Акціонерне товариство комерційний банк "ПРИВАТБАНК" річний звіт 31 грудня 2019 року. - URL: <https://static.privatbank.ua/files/Richnij+zvit+za+2019rg..pdf>.
5. Акціонерне товариство комерційний банк "ПРИВАТБАНК" річний звіт 31 грудня 2020 року. - URL: <https://static.privatbank.ua/files/Річний+звіт+за+2020+p.pdf>.
6. Акціонерне товариство комерційний банк "ПРИВАТБАНК" річний звіт 31 грудня 2018 року - URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf.
7. Аналіз коефіцієнтів ліквідності. / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2005. - URL: <https://buklib.net/books/28613/>.
8. Банківські операції. Навчальний посібник / В. П. Кравченко, Л. М. Фільштейн — Кіровоград.: РВЛ КНТУ, 2012.- 336 с. - URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/3953/1/Kravchenko%20Filshteyn%20Banking.pdf>.

9. Бартош О. Депозитна політика банку та основні етапи її формування / О. Бартош // Вісник УБС НБУ. — 2008. — № 3. — С. 97—101. - URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1404/14bomdpj.pdf>.
10. Барилюк І. Збалансована система показників — основа стратегічного управління ресурсним потенціалом банківських установ / І. Барилюк // Формування ринкової економіки в Україні. — 2009. — № 19. — С. 147— 153. - URL: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Formuvannya-rynkovoi-ekonomiky-Ukrainy/2009_19/147-153.pdf.
11. Волохата В. Є. Нецінові методи в управлінні залученими ресурсами банку БІЗНЕСІНФОРМ № 1 '2017. — С. 229-234. - URL: http://business-inform.net/pdf/2017/1_0/229_234.pdf.
12. Волохата В. Є. Управління залученими ресурсами банку: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2015. 210 с. - URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
13. Волохата В. Є. Фактори формування депозитних ресурсів банку . БІЗНЕСІНФОРМ № 8 '2013. С. 310-316.- URL: http://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-8_0-pages-310_316.pdf.
14. Грошово- кредитна статистика Національний банк України. – URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial#4fsi>.
15. Дребот Н. П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг / Н. П. Дребот, О. Р. Галько // Регіональна економіка. – 2008. – №4(50). – С. 125-131. - URL: http://re.gov.ua/doi/re2008.04.125_u.php.
16. Депозитна політика банківських установ України, 2018 р. Сивик О. Тернопільський національний економічний університет. - URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/28336/1/Сивик%20О.О..pdf>.
17. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів М. О. Коваленко, ДВНЗ "Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана", м. Київ Економічна наука - URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2017/9.pdf.

18. Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків [Текст] : навч. посіб. /А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І.В. Сало. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 523 с. – ISBN 978-966-680-313-2.

19. Еш С.М. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи / С.М. Еш, К.О. Тютіна // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : (15–16 квітня 2013 р.). – К.: НУХТ, 2013. – Ч. 4. – С. 212–213. - URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9499/1/DEPOZITIC%20POLICY%20OF.pdf>.

20. Забезпечення підвищення залучення депозитних ресурсів в банках. Кравченко В.П. Инновационные взгляды в будущее '2018 Институт морехозяйства и предпринимательства, г. Одесса С. 64-67.- URL: <https://sworld.com.ua/index.php/economy-ua8-118/financial-cash-flow-and-credit-ua8-118/29985-ua118-037>.

21. Інфографіка FinClub за даними НБУ. - URL: <https://finclub.net/ua/infographica/7-trendiv-roku-na-finansovomu-ryнку-ukrainy.html>.

22. Коваленко М. О. Депозитна політика банків України та її вплив на ефективність залучення депозитних ресурсів. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 2. С. 39-44. - URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/16351754151079.pdf>.

23. «Кореляційно-регресійний аналіз». – URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/56-k/3928analiz.html>.

24. Коцовська Р.Р. Банківські операції: Навч. посібник - К: УБС НБУ: Знання. - 2010. - 390 с. - URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1366585.

25. Кравченко, В. П. До запобігання банкрутства банківських установ / В. П. Кравченко, О. Ю. Коцюрба // Knowledge is power, power is knowledge : The International Multidisciplinary Congress, 27 July, 2015. - Vienna, 2015. - Р.

- 204-211. - URL:
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/4118/1/Kravchenko%20V.P.%20c%20Kotsyurba%20O.Yu.pdf>.
26. Лавров Р.В. Депозитна політика в сучасних умовах/Р.В.// Науковий вісник ЧДІЕУ.-2010.-№3.- С.40-41- URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
27. Мороз А.М., Савлук М. І., Пуховкіна М.Ф. та ін. Банківські операції: Підручник За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. — К.: КНЕУ, 2000. — 384 с. ISBN 966-574-093-8. - URL:
<http://posek.km.ua/biblioteka/Б/Банківські%20операції%20Мороз%20А.М..pdf>.
28. Маслак Н. Г. Ціноутворення на банківські продукти: монографія / Н. Г. Маслак, О. А. Криклій. — Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. -121 с. - URL:
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/50113>.
29. Методи управління залученими коштами комерційного банку. Нечитайло О. Національний університет харчових технологій. - URL:
<http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/22805/1/108.pdf>.
30. Мельникова І. М. Маркетингові аспекти формування депозитної бази комерційного банку / І. М. Мельникова // Банківська справа. — 2010. — №3.
31. Методичні підходи до оцінки ефективності депозитної політики банку// Радченко Н.Г. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №3(27), 2014 161 УДК:336.717.3 - URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/159845086.pdf>.
32. Нецінові методи в управлінні залученими ресурсами банку © 2017 Волохата В. Є.: - URL: http://business-inform.net/pdf/2017/1_0/229_234.pdf.
33. Оцінка ефективності депозитної політики АТ КБ «ПРИВАТБАНК»// Заславська О.І./ Приазовський економічний вісник, Випуск 1(18) 2020,- С. 239-243. - DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-1-42>.

34. Пшик Б.І. Банківська діяльність в Україні: проблеми, перспективи розвитку, напрями вдосконалення: наук. доп. / Національний банк України; Університет банківської справи / Борис Іванович Пшик (ред.). — К. : УБС НБУ, 2009. — 120 с.
35. ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК" Окрема фінансова звітність разом зі звітом незалежного аудитора 31 грудня 2017 року. - URL: https://static.privatbank.ua/files/year_zvit_05_05.pdf.
36. Постанова 03.12.2003 № 516. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text>.
37. Процентні ставки за вкладами АТ КБ Приватбанк. - - URL: <https://privatbank.ua/depozit> <https://privatbank.ua/depozit>.
38. Руська Р. В. Застосування математичних методів в банківській діяльності: Методичні рекомендації. Тернопіль: Тайп, 2014.-140 с. - URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/615/1/застосування%20математичних%20методів%20в%20банківській.pdf>.
39. Статистика фінансових ринків// Процентні ставки за активними і пасивними операціями Національного банку (без урахування овердрафту). - URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial/data-sector-financial>.
40. Про банк. - URL: <https://privatbank.ua/about>.
41. Управління зобов'язаннями банку / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2005. - URL: <https://studopedia.org/10-14796.html>.
42. Управління прибутковістю банку. / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2005. - URL: <https://buklib.net/books/27368/>.
43. Удосконалення управління залученими депозитними ресурсами банку// Н.І. Волкова// Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка - URL: <https://jeou.donnu.edu.ua>.

44. Формування залучених коштів комерційного банку. - URL: <https://finances.social/delo-referaty-bankovskoe/formuvannya-zaluchenih-koshtiv-komertsijnogo-43800.html>.
45. Фінансовий менеджмент у банку. Примостка Л.О. Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: КНЕУ, 2004. — 468 с. Методи управління залученими коштами банку. - URL: <https://buklib.net/books/31792/>.
46. Фінансова звітність АТ КБ Приватбанк. - - URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost>.
47. Щодо процентної політики Національного банку України. – URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=84456&showTitle=true.
48. Як порахувати рентабельність активів за балансом. Рентабельність активів (ROA). Нормальне значення рентабельності. — URL : <https://serviceproekt.ru/uk/nedvizhimost/kak-poschitat-rentabelnost-aktivov-po-balansu-rentabelnost-aktivov-roa-normalnoe-znachenie-r/>.
49. Н.І. Версаль Особливості формування депозитних ресурсів банками України / Н.І. Версаль // Фінанси України. – 2016. – №12. – С. 89-95.
50. Економічна правда НБУ підвищив облікову ставку до 7,5% річних та переглянув прогноз інфляції – URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2021/04/15/673033/>.
51. Національний банк України зберіг облікову ставку на рівні 6%. 21 січ. 2021 – URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-zberig-oblikovu-stavku-na-rivni-6-10676>
52. Облікова ставка НБУ: - URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/stages/archive-rish>
53. Kendall, M.G. *The Advanced Theory of Statistics*, 4th Ed., Macmillan, 1979. - URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/3/dp/0028476409>.
54. «Кореляційно-регресійний аналіз». – - URL: <http://ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/56-k/3928analiz.html>.

55. Osborne, J. W., & Waters, E. (2002). Four assumptions of multiple regression that researchers should always test. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 8 (2). - URL: <https://scholarworks.umass.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1111&context=pars>.

56. Ward, J. H., Jr. & Fountain, R. L. (1996). More problem solving power: Exploiting prediction models and statistical software in a one-semester course. *Journal of Statistics Education*, 4 (3). - URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10691898.1996.11910517>.

57. Ward, J. H., Jr. & Fountain, R. L. (1996). More problem solving power: Exploiting prediction models and statistical software in a one-semester course. *Journal of Statistics Education*, 4 (3). - URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10691898.1996.11910517>.

58. CRISIS MANAGEMENT IN THE BANKING SYSTEM
KRAVCHENKO, V. 2016 Менеджмент = Management : зб. наук. пр. №22. Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ: [б. в.], 2002. - ISSN 2415-3206 С. 29-42. - URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/13302/1/Management_2016_Issue24_P029-042.pdf.

59. Аллен Пол Х. Реинжиниринг банка: Программа выживания и успеха / Пер. с англ.-М.: Альпина Паблишер, 2002г. – С. 125. Аллен Пол Х. Реинжиниринг банка: Программа выживания и успеха / Пер. с англ.-М.: Альпина Паблишер, 2002г. – С. 125.

ДОДАТКИ

Додаток А

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2019	31 грудня 2018
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	45 894	27 360
Заборгованість банків	7	27 118	-
Кредити та аванси клієнтам	8	59 544	50 140
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	84 680	86 244
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	66 602	79 299
- за амортизованою собівартістю	9	875	14 538
Поточні податкові активи		2 257	184
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію/інвестиції в дочірні компанії		155	30
Інвестиційна нерухомість		3 379	3 340
Активи з права користування	10	1 716	-
Основні засоби та нематеріальні активи	11	4 764	3 793
Інші фінансові активи	12	2 210	2 743
Інші активи	13	9 285	8 899
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 244	1 361
Активи, утримувані для продажу	14	-	117
ВСЬОГО АКТИВІВ		309 723	278 048
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	15	7 721	9 817
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		201	195
Кошти клієнтів	16	240 621	231 055
Зобов'язання орендаря з лізингу	32	1 748	-
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	121	136
Інші фінансові зобов'язання	17	1 522	2 249
Резерви та нефінансові зобов'язання	18	3 260	3 132
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		255 194	246 584
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	19	206 060	206 060
Емісійний дохід	19	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	614	687
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів		(1 274)	(3 303)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	19	6 850	6 211
Накопичений дефіцит		(169 918)	(190 388)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		54 529	31 464
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		309 723	278 048

Затверджено та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
 Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток Б

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Процентні доходи	20	33 841	30 754
Процентні витрати	20	(14 174)	(14 002)
Чистий процентний дохід		19 667	16 752
Відрахування до резерву на зменшення корисності	21	(4)	(6 089)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 663	10 663
Доходи за виплатами та комісійними	22	24 575	19 590
Витрати за виплатами та комісійними	22	(6 386)	(4 402)
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 983
Прибутки мінус збитки від переоцінки іноземної валюти		6 510	1 145
Прибутки мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		8	3
Збитки мінус прибутки від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		(1 526)	(3 085)
Прибутки(збитки) від оцінки будівель та інвестиційної нерухомості		4	(553)
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(134)	(13)
Відновлення зменшення корисності асоційованої компанії		8	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(14 815)	(13 988)
Інші чисті доходи		2 113	1 446
Прибуток до оподаткування		32 609	12 789
Кредит з податку на прибуток	24	-	9
Чистий прибуток за рік		32 609	12 798
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований прибуток(збиток) від переоцінки		2 037	(1 872)
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(3)
- Зміни у резерві під очікувані кредитні збитки		-	-
- Податковий ефект		-	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		(70)	2
- Податковий ефект		15	(1)
Інші сукупні доходи(витрати)		1 974	(1 874)
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		34 583	10 924
Базисний та скоригований дохід на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)			
	19	44,31	17,39

Затверджено до випуску та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
Заступник Голови Правління
(з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток В

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу

У мільйонах українських гривень	Прим.	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Резерв переоцінки будівель	Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	Результат від операцій з акціонером	Загальні резерви та інші фонди	Накопичений дефіцит	Всього капіталу
Залишок на 1 січня 2018		206 060	23	769	(1 428)	12 174	6 211	(203 269)	20 540
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	12 798	12 798
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік		-	-	1	(1 875)	-	-	-	(1 874)
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік		-	-	1	(1 875)	-	-	12 798	10 924
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- рекласифікації будівель до інших активів		-	-	(31)	-	-	-	31	-
- вибуття будівель		-	-	(32)	-	-	-	32	-
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(20)	-	-	-	20	-
Залишок на 31 грудня 2018		206 060	23	687	(3 303)	12 174	6 211	(190 388)	31 464
Залишок на 1 січня 2019		206 060	23	687	(3 303)	12 174	6 211	(190 388)	31 464
Прибуток за рік		-	-	-	-	-	-	32 609	32 609
Інші сукупні доходи/(збитки) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	-	1 974
Всього інших сукупних доходів/(збитків) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	32 609	34 583
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(18)	-	-	-	18	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивідендів	19	-	-	-	-	-	-	(11 518)	(11 518)
- переведення до резервного фонду	19	-	-	-	-	-	639	(639)	-
Залишок за 31 грудня 2019		206 060	23	614	(1 274)	12 174	6 850	(169 918)	54 529

Затверджено та підписано 29 квітня 2020 року.

П. Ю. Самарін
 Голова Правління

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток Д

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про рух грошових коштів

У мільйонах українських гривень	Прим.	2019 рік	2018 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Процентні доходи отримані		35 573	29 791
Проценти сплачені		(14 095)	(14 163)
Виплати та комісійні отримані		24 575	19 590
Виплати та комісійні сплачені		(6 386)	(4 402)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		2 589	1 958
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(7 311)	(5 727)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(6 576)	(7 487)
Інші доходи отримані		2 187	1 422
Податок на прибуток сплачений		(2 073)	-
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		28 483	20 982
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте збільшення залишків обов'язкового резерву		(6)	(1)
Чисте (збільшення)/зменшення заборгованості банків		(27 073)	2 911
Чисте збільшення кредитів та авансів клієнтам		(12 579)	(13 515)
Чисте зменшення інших фінансових активів		270	55
Чисте збільшення інших активів		(601)	(188)
Чисте зменшення заборгованості перед НБУ		-	(1 500)
Чисте зменшення (збільшення) заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		111	(24)
Чисте збільшення коштів клієнтів		21 979	20 911
Чисте збільшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		25	512
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		10 609	30 143
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		21	14
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(1 923)	(1 368)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		46	112
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		-	(24)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		37 910	7 074
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(24 156)	(32 926)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		12 235	4 305
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		-	(3 519)
Чисті грошові кошти, отримані від/використані в інвестиційній діяльності		24 133	(26 332)
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Погашення зобов'язання орендаря з лізингу		(531)	-
Погашення кредиту рефінансування НБУ		(2 068)	(1 000)
Виплата дивідендів		(11 518)	-
Погашення субординованого боргу		-	(134)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	32	(14 117)	(1 134)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 815)	(506)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		-	(15)
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		18 810	2 156
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		25 677	23 521
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	44 487	25 677

Затверджено до виходу та підписано 29 квітня 2020 року.

Г. Ю. Самаріна
 Заступник Голови Правління
 (з питань фінансів)

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток Ж

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан станом за 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2020	31 грудня 2019
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	6	49 911	45 894
Заборгованість банків	7	25 059	27 118
Кредити та аванси клієнтам	8	55 021	59 544
Інвестиційні цінні папери:			
- за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	100 750	84 680
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	119 196	66 602
- за амортизованою собівартістю	9	1 715	875
Поточні податкові активи	22	6 660	2 257
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	155
Інвестиційна нерухомість		2 933	3 379
Активи з права користування	10	1 748	1 716
Основні засоби та нематеріальні активи	11	5 894	4 764
Інші фінансові активи	12	3 448	2 210
Інші активи	13	8 900	9 285
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя		1 228	1 244
Активи, утримувані для продажу		32	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		382 525	309 723
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ		-	7 721
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями		2	201
Кошти клієнтів	14	312 708	240 621
Зобов'язання орендаря з лізингу	31	1 855	1 748
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	146	121
Інші фінансові зобов'язання	15	2 907	1 522
Резерви та нефінансові зобов'язання	16	12 082	3 260
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		329 700	255 194
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	17	206 060	206 060
Емісійний дохід	17	23	23
Резерв переоцінки будівель	11	689	614
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	9	(2 937)	(1 274)
Результат від операцій з акціонером		12 174	12 174
Загальні резерви та інші фонди	17	8 481	6 850
Накопичений дефіцит		(171 665)	(169 918)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		52 825	54 529
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		382 525	309 723

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток К

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"**Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року**

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Процентні доходи	18	33 563	33 841
Процентні витрати	18	(11 961)	(14 174)
Чистий процентний дохід		21 602	19 667
Відрахування до резерву на зменшення корисності	19	(1 771)	(4)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на зменшення корисності		19 831	19 663
Доходи за виплатами та комісійними	20	27 649	24 575
Витрати за виплатами та комісійними	20	(8 888)	(6 386)
Прибуток мінус збиток від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		3 103	2 589
(Збиток мінус прибуток)/прибуток мінус збиток від переоцінки іноземної валюти		(7 460)	6 510
Прибуток мінус збиток від реалізації інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	9	8	8
Прибуток мінус збиток/(збиток мінус прибуток) від переоцінки інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	9	16 045	(1 526)
Витрати щодо резерву під юридичні ризики	16	(8 577)	(387)
Збиток/(прибуток) від уцінки будівель (що перевищують дооцінку) та переоцінки інвестиційної нерухомості		(256)	4
Зменшення корисності майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(119)	(134)
(Зменшення корисності)/відновлення зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(124)	8
Адміністративні та інші операційні витрати	21	(18 006)	(14 428)
Інші чисті доходи		1 090	2 113
Прибуток до оподаткування		24 296	32 609
Кредит з податку на прибуток	22	6	-
Чистий прибуток за рік		24 302	32 609
Інші сукупні доходи/(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Фінансові інструменти, що визнаються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід:			
- Нереалізований (збиток)/прибуток від переоцінки		(1 649)	2 037
- Прибуток, що рекласифіковано до складу прибутків чи збитків		(8)	(8)
- Податковий ефект		(6)	-
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Будівлі:			
- Переоцінка будівель		139	(70)
- Податковий ефект		(25)	15
Інші сукупні (витрати)/доходи		(1 549)	1 974
ВСЬОГО СУКУПНИХ ДОХОДІВ ЗА РІК		22 753	34 583

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер

Додаток Л

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про зміни капіталу за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	Акціонерний капітал	Емісійний дохід	Резерв переоцінки будівель	Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	Результат від операцій з акціонером	Загальні резерви та інші фонди	Накопичений дефіцит	Всього капіталу
Залишок на 1 січня 2019		206 060	23	687	(3 303)	12 174	6 211	(190 388)	31 464
Прибуток за звітний період		-	-	-	-	-	-	32 609	32 609
Інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	-	1 974
Всього інших сукупних доходів(збитків) за рік		-	-	(55)	2 029	-	-	32 609	34 583
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(18)	-	-	-	18	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивідендів		-	-	-	-	-	-	(11 518)	(11 518)
- переведення до резервного фонду		-	-	-	-	-	639	(639)	-
Залишок на 31 грудня 2019		206 060	23	614	(1 274)	12 174	6 850	(169 918)	54 529
Залишок на 1 січня 2020		206 060	23	614	(1 274)	12 174	6 850	(169 918)	54 529
Прибуток за звітний період		-	-	-	-	-	-	24 302	24 302
Інші сукупні доходи(збитки) за рік		-	-	114	(1 663)	-	-	-	(1 549)
Всього інших сукупних доходів(збитків) за рік		-	-	114	(1 663)	-	-	24 302	22 753
Зміна у резервах переоцінки будівель внаслідок:									
- переведення (амортизація) резерву переоцінки будівель до нерозподіленого прибутку		-	-	(39)	-	-	-	39	-
Розподіл прибутку:									
- виплата дивідендів	17	-	-	-	-	-	-	(24 457)	(24 457)
- переведення до резервного фонду	17	-	-	-	-	-	1 631	(1 631)	-
Залишок за 31 грудня 2020		206 060	23	689	(2 937)	12 174	8 481	(171 665)	52 825

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
 В.о. Голови Правління

В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

Додаток М

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"

Окремий звіт про рух грошових коштів за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

У мільйонах українських гривень	Прим.	2020 рік	2019 рік
Грошові потоки від операційної діяльності			
Процентні доходи отримані		32 658	33 239
Проценти сплачені		(12 266)	(14 095)
Виплати та комісійні отримані		27 649	24 575
Виплати та комісійні сплачені		(8 888)	(6 386)
Дохід отриманий від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		3 103	2 589
Сплачені витрати, пов'язані з персоналом		(7 683)	(7 311)
Адміністративні та інші операційні витрати сплачені, крім сплачених витрат, пов'язаних з персоналом		(6 315)	(6 576)
Інші доходи отримані		1 319	2 187
Податок на прибуток сплачений		(4 403)	(2 073)
Грошові потоки, отримані від операційної діяльності, до змін в операційних активах та зобов'язаннях		25 174	26 149
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях			
Чисте зменшення/(збільшення) залишків обов'язкового резерву		5	(6)
Чисте зменшення/(збільшення) заборгованості банків		2 065	(27 073)
Чисте зменшення/(збільшення) кредитів та авансів клієнтам		2 562	(10 245)
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів		(2)	270
Чисте зменшення/(збільшення) інших активів		300	(601)
Чисте (зменшення)/збільшення заборгованості перед банками та іншими фінансовими організаціями		(220)	111
Чисте збільшення коштів клієнтів		56 207	21 979
Чисте (зменшення)/збільшення резервів, інших фінансових та нефінансових зобов'язань		(689)	25
Чисті грошові кошти, отримані від операційної діяльності		85 402	10 609
Грошові потоки від інвестиційної діяльності			
Надходження від продажу основних засобів		36	21
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(2 224)	(1 923)
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток		-	46
Надходження від продажу та погашення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		32 135	37 910
Придбання інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(81 623)	(24 156)
Надходження від погашення інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		-	12 235
Придбання інвестиційних цінних паперів за амортизованою вартістю		(1 468)	-
Чисті грошові кошти, (використані)/отримані від інвестиційної діяльності		(53 144)	24 133
Грошові потоки від фінансової діяльності			
Погашення зобов'язання орендаря з лізингу		(631)	(531)
Погашення кредиту рефінансування НБУ		(7 621)	(2 068)
Виплата дивідендів		(24 457)	(11 518)
Чисті грошові кошти, використані в фінансовій діяльності	31	(32 709)	(14 117)
Вплив зміни курсів обміну на грошові кошти та їх еквіваленти		4 033	(1 815)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1)	-
Чисте збільшення грошових коштів та їх еквівалентів		3 581	18 810
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок року		44 487	25 677
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	6	48 068	44 487

Затверджено до випуску та підписано 16 березня 2021 року.

Г. Ю. Самаріна
В.о. Голови ПравлінняВ. В. Ярмоленко
Головний бухгалтер